

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา
ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง**

ผู้วิจัย นาวาอากาศโทหญิงอารีย์ วิศิษฐกร **ปริญญา** ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)

อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.จำลอง นักพื่อน **ปีการศึกษา** 2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง (3) ศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารและอาจารย์ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 20 คน อาจารย์ จำนวน 80 คน รวมทั้งสิ้น 100 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และแบบสำรวจรายการเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น แบบสอบถามมีค่าความเที่ยง หรือค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ เมื่อพิจารณาปัจจัยทั้ง 6 ด้านในภาพรวมไม่แตกต่างกัน (3) ปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงาน ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ปัญหาด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ และปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ การนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกันคุณภาพการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.จำลอง นักพ่อน สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ นาวาอากาศเอก ดร. อนันต์ ศรีอำไพ คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นาวาอากาศเอกธงชัย วิโรจนานาtha ผู้อำนวยการกองวิชาทหารและเสนาธิการกิจการ นาวาอากาศโท ดร.สมจิตร แก้วนาถ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ นาวาอากาศโทหญิง ดร.ศิริกัญญา ฤทธิแปลก วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ และนาวาอากาศโทหญิง ผศ.ดร.ทิพย์รัตน์ สีเพชรเหลือง โรงเรียนนายเรืออากาศ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและตรวจแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยอย่างดียิ่ง

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ วิชิศุภกร สาขาบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ และคุณวรานนท์ คิลกคุณานันท์ ที่ได้กรุณาสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และขอขอบพระคุณผู้บริหารและอาจารย์ของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงทุกท่านที่สละเวลาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยเป็นอย่างดี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงที่มุ่งพัฒนางานทุกด้าน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาต่อไป

น.ท.หญิงอารีย์ วิชิศุภกร

พฤษภาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	3
ขอบเขตการศึกษา.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	7
นโยบาย และหลักการเกี่ยวกับนโยบาย.....	7
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	30
การประกันคุณภาพการศึกษา.....	33
นโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงกลาโหม.....	39
แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	6

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	57
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบาย ประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง.....	58
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำ นโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการ ทหารอากาศชั้นสูง.....	73
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบาย ประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง.....	77
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
สรุปการวิจัย.....	86
อภิปรายผล.....	90
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	101
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม).....	102
ข แบบสอบถาม.....	104
ค หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	110
ง ค่าแสดงคุณภาพของแบบสอบถาม.....	113
ประวัติผู้วิจัย.....	119

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1	ค่าร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามตามบทบาท และสถานศึกษา.....58
ตารางที่ 4.2	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จ ของปัจจัยทั้ง 6 ด้านในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในภาพรวม.....59
ตารางที่ 4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จ ของปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและอาจารย์ จำแนกเป็นรายด้านของปัจจัย.....60
ตารางที่ 4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จ ของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบัน วิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย จำแนกตามปัจจัย.....61
ตารางที่ 4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จ ของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบัน วิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย จำแนกตามปัจจัย.....63
ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จ ของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบัน วิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง จำแนกตามปัจจัย.....64
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จ ของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบัน วิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จำแนกตามปัจจัย.....66

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ในปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ จำแนกตามปัจจัย.....	68
ตารางที่ 4.9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ในการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์.....	70
ตารางที่ 4.10	การทดสอบค่าที่เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์จำแนกตามปัจจัยในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง.....	73
ตารางที่ 4.11	การทดสอบค่าที่เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย.....	74
ตารางที่ 4.12	การทดสอบค่าที่เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย.....	75
ตารางที่ 4.13	การทดสอบค่าที่เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง.....	76
ตารางที่ 4.14	การทดสอบค่าที่เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่น่านโยบายไปปฏิบัติ.....	77
ตารางที่ 4.15	การทดสอบค่าที่เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ.....	78
ตารางที่ 4.16	การทดสอบค่าที่เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ.....	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.17	คำร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาแต่ละด้าน ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพ การศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง.....80
ตารางที่ 4.18	คำร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านสมรรถนะของหน่วยงานซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการ นำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบัน วิชาการทหารอากาศชั้นสูง.....81
ตารางที่ 4.19	คำร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคาดว่าจะ เกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง.....82
ตารางที่ 4.20	คำร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง.....83
ตารางที่ 4.21	คำร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง.....84
ตารางที่ 4.22	คำร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหา ด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง.....85

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบาย การประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ.....	3
ภาพที่ 2.1 การกำหนดนโยบาย : รูปแบบผู้นำ.....	9
ภาพที่ 2.2 รูปแบบกลุ่ม.....	10
ภาพที่ 2.3 รูปแบบระบบ.....	11
ภาพที่ 2.4 รูปแบบกระบวนการ.....	12
ภาพที่ 2.5 รูปแบบมีเหตุผล.....	14
ภาพที่ 2.6 รูปแบบค่อยเป็นค่อยไป.....	15
ภาพที่ 2.7 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล.....	18
ภาพที่ 2.8 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทางการจัดการ.....	19
ภาพที่ 2.9 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทางการพัฒนาองค์กร....	20
ภาพที่ 2.10 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทางการ ของระบบราชการ.....	21
ภาพที่ 2.11 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทางการเมือง.....	22
ภาพที่ 2.12 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทั่วไป.....	23
ภาพที่ 2.13 แสดงปัจจัยทางด้านบุคลากรที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านสมรรถนะ ภายใต้เงื่อนไขต่างๆ.....	26
ภาพที่ 2.14 แสดงเงื่อนไขต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการควบคุมปัญหา ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ.....	27
ภาพที่ 2.15 หลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA).....	38
ภาพที่ 2.16 คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพ.....	44
ภาพที่ 2.17 การจัดส่วนราชการของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง (สอศ.๗).....	45

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จากการพิจารณาวิสัยทัศน์โลก วิสัยทัศน์สังคมไทยล้วนให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษา รวมทั้งการศึกษาวិเคราะห์สภาพและ ปัญหาการศึกษาที่ผ่านมา รัฐบาลจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ นโยบาย แผนงานหลัก เป้าหมาย และ มาตรการของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ ๘ เป็นแนวทางการดำเนินงานที่สำคัญและมี ผลมากที่สุดต่อการแก้ปัญหาโดยรวม และการพัฒนาการศึกษาในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องระดม ความร่วมมือจากทุกๆ ส่วนในสังคมในการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ การยกระดับความรู้พื้นฐาน ของประชาชนทั้งมวลการปฏิรูประบบการเรียนการสอน การปฏิรูประบบการผลิตและการพัฒนาครู การพัฒนากำลังคนระดับกลางและสูง และการปฏิรูประบบบริหารและการจัดการด้านการศึกษา

การปฏิรูปการศึกษามีเป้าหมายให้การศึกษาไทยเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนดี เก่ง มีความสุข สนุกกับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเต็มตามศักยภาพ มีสิทธิและโอกาส เสมอกันในการศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิต สามารถศึกษาได้ตลอดเวลา การปฏิรูปการศึกษา จะประสบผลสำเร็จต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของทุกส่วนในสังคม เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเลือกการศึกษาได้หลายรูปแบบและหลายประเภท การให้บริการทางการศึกษาต้องมี คุณภาพ โดยจัดให้มีระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นผลให้ผู้เรียนในสถานศึกษา ต่างๆทั้งของรัฐและเอกชน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งได้รับสิทธิ ประโยชน์เช่นเดียวกัน กองทัพมีส่วนเกี่ยวข้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ในฐานะที่เป็น องค์การของรัฐที่มีการจัดการศึกษาโดยยึดถือนโยบายของรัฐบาล ซึ่งให้ความสำคัญอย่างมาก กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ

แนวทางการกำหนดนโยบายของกองทัพทางด้านการศึกษาคำนี้ถึงเจตนารมณ์ของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในมาตรา 47 ที่กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ และมาตรา 48 กำหนดให้ สถาบันการศึกษาทุกแห่ง จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบัน และ ให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาภายในนั้น เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา ที่สถาบัน

จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง กองทัพอากาศจึงกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐาน การศึกษาของกระทรวงกลาโหม การประกาศใช้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และการ ประกาศนโยบายของกระทรวงกลาโหม นับเป็นแรงผลักดันสำคัญที่จะทำให้สถาบัน การศึกษา ทุกแห่งรวมทั้งหน่วยงานการศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหม ต้องจัดทำระบบการประกันคุณภาพ การศึกษา ภายในสถาบันอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษา และต้องเตรียมความพร้อมเพื่อรอการประเมินคุณภาพ ภายนอกให้ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ในส่วนของ กองทัพอากาศมีหน่วยงานที่อยู่ในระหว่างการ ดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ 3 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนจ่าอากาศ และ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง (สอศ.๗)

สอศ.๗ เป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษาหลักของกองทัพอากาศ 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส และ โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง โดยสถานศึกษาทั้งหมดที่กล่าวมาได้เริ่มดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาตามนโยบายของกระทรวงกลาโหม เมื่อปี 2544 ดังนั้นสถานศึกษาทั้ง 4 แห่ง จึงเป็น หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เมื่อคำนึงถึงความสำเร็จในการดำเนินงาน ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็น อาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานใน สอศ.๗ เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาปัจจัยสำคัญในกระบวนการนำ นโยบายไปปฏิบัติ เพราะปัจจัยเป็นตัวกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลว ซึ่งผู้เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานควรทราบ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้น ช่วยให้ทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน มีความเข้าใจตรงกัน สามารถปฏิบัติในแนวทางสนับสนุนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และแสวงหา แนวทางแก้ไขปัญหาในกระบวนการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติจนบรรลุผล ตามเป้าหมายของนโยบายดังกล่าวได้

2. วัตถุประสงค์การศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบาย ประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

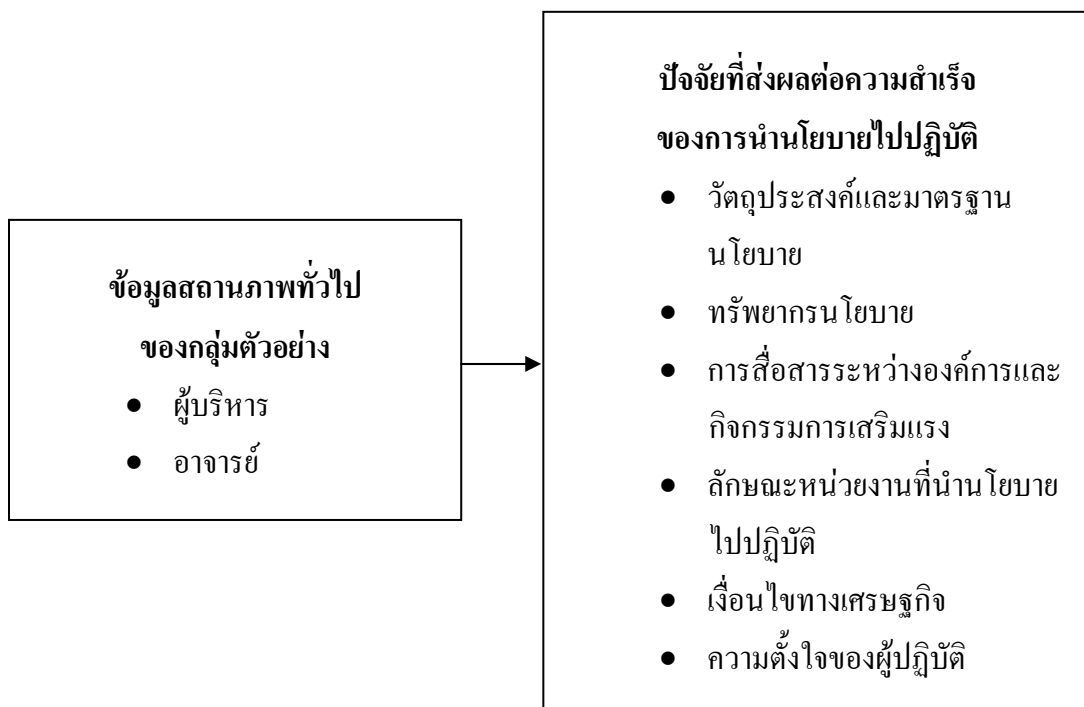
2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

3. กรอบแนวคิดการศึกษา

แนวคิดการศึกษา เป็นการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยใช้กรอบทฤษฎีตัวแบบของแวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างตัวนโยบายกับผลการปฏิบัติตามนโยบาย องค์ประกอบดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยกำหนดที่ส่งผล หรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่

- 3.1 ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย
- 3.2 ด้านทรัพยากรนโยบาย
- 3.3 ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง
- 3.4 ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
- 3.5 ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ
- 3.6 ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ

4. ขอบเขตการศึกษา

จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาสังกัดสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงทั้ง 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส และ โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง ในการศึกษาครั้งนี้จะเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ตลอดจนปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

จากกรอบแนวคิดการศึกษา ผู้วิจัยมีข้อตกลงเบื้องต้น ดังนี้

5.1 กรอบแนวคิดการศึกษาใช้กรอบทฤษฎีตัวแบบของแวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น ซึ่งกล่าวถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

5.2 จากตัวแบบที่ศึกษาดังกล่าวข้างต้น ในปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจตามทฤษฎี จะรวมปัจจัยด้านสังคมและการเมืองไว้ด้วย แต่การศึกษาครั้งนี้จะกำหนดปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจโดยไม่รวมด้านสังคม และการเมือง เนื่องจากพบว่าปัจจัยด้านสังคม และการเมืองจะมีลักษณะแฝงอยู่ในปัจจัยด้านอื่นด้วย เช่น ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและ กิจกรรมการเสริมแรง และด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จ หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

6.2 นโยบาย หมายถึง ข้อกำหนดหรือกรอบแนวทางในการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของรัฐบาล หรือของผู้บริหาร

6.3 การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การนำข้อกำหนดหรือกรอบแนวทางในการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ของรัฐบาล หรือของผู้บริหารแปลงเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติงานตามภารกิจ

6.4 การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นที่ไปตามมาตรฐานที่ต้องการ

6.5 สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง (The RTAF Institute of Higher Education) หมายถึง สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ (สอส.บศอ.) เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ มีหน้าที่ ให้การศึกษา อบรม และพัฒนา นายทหารอากาศชั้นสัญญาบัตรผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในวิทยาการของทหารอากาศ ให้สามารถเป็นผู้นำทหารอากาศตั้งแต่ระดับกลางไปจนถึงระดับสูงที่มีคุณธรรม และจรรยาบรรณของทหารอากาศมืออาชีพ พัฒนาหลักนิยม และส่งเสริม การวิจัยทางการทหาร โดยมีผู้บัญชาการสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ หน่วยงานในสังกัด สอส.บศอ. (สอส.๗) ประกอบด้วยส่วนขึ้นตรงและส่วนสนับสนุน ดังต่อไปนี้

6.5.1 ส่วนขึ้นตรง

- 1) วิทยาลัยการทัพอากาศ
- 2) โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
- 3) โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส
- 4) โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง

6.5.2 ส่วนสนับสนุน

- 1) กองบัญชาการ
- 2) กองบริการ
- 3) กองพัฒนาการศึกษา
- 4) กองวิชาทหารและเสนาธิการกิจ
- 5) กองวิชาพิเศษ
- 6) กองการฝึก
- 7) แผนกการเงิน

6.6 ผู้บริหาร หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มียศตั้งแต่นาวาอากาศเอกขึ้นไป ดำรงตำแหน่งในสถานศึกษาสังกัด สอส.๗ ได้แก่ ผู้บัญชาการวิทยาลัย รองผู้บัญชาการวิทยาลัย ผู้บัญชาการโรงเรียน รองผู้บัญชาการโรงเรียน ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และหัวหน้ากอง

6.7 อาจารย์ หมายถึง นายทหารชั้นสัญญาบัตรที่มียศตั้งแต่เรืออากาศเอกขึ้นไป ดำรงตำแหน่งอาจารย์ หรือเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตรดำรงตำแหน่งประจำสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง และได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานช่วยราชการที่สถานศึกษาในสังกัดสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

6.8 ปัจจัยด้านด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย หมายถึง องค์ประกอบพื้นฐานของนโยบายที่บอกเหตุผล ความต้องการในการกำหนดนโยบาย สิ่งทีนโยบายมุ่งประสงค์ เพื่อให้เกิดความง่ายต่อการวัดหรือประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย

6.9 ปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย หมายถึง องค์ประกอบหรือสิ่งที่ส่งเสริม อำนาจความสะดวกให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ เช่น บุคลากรทั้งที่เป็นผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติ เงินทุน วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ

6.10 ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการเสริมแรง หมายถึง การสื่อสารและการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการเกิดความเข้าใจตรงกัน เกิดการยอมรับที่จะทำงานร่วมกัน

6.11 ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง องค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวกับหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมีคุณลักษณะหลายประการ เช่น สมรรถนะและขนาดของทีมงาน การควบคุมบังคับบัญชา ระดับการสื่อสาร ลักษณะระบบเปิด และความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นต้น

6.12 ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ หมายถึง องค์ประกอบด้านทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่หน่วยงานมีหรือได้รับมาเพื่อการปฏิบัติงานตามนโยบาย ตลอดจนความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณที่ได้รับ

6.13 ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ หมายถึง ความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จ ซึ่งเกิดจากความรู้สึกของผู้ปฏิบัติที่ตอบรับหรือตอบสนองต่อนโยบาย อันเนื่องมาจากสาเหตุ 3 ประการ ได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ทศนคติต่อนโยบาย และ ความเข้มข้นของทัศนคติต่อนโยบาย

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในการพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของงาน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสำคัญของปัจจัยด้านนั้น

7.2 เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานร่วมมือกันในการสนับสนุนงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงให้ประสบผลสำเร็จ

7.3 เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานรับรู้ข้อมูลด้านปัญหา ข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา

7.4 เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ทั้งตำรา เอกสารทางวิชาการ บทความ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ และงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นใกล้เคียงกัน โดยสาระสำคัญจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. นโยบาย และหลักการเกี่ยวกับนโยบาย
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ
3. การประกันคุณภาพการศึกษา
4. นโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงกลาโหม
5. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย และหลักการเกี่ยวกับนโยบาย

ความหมายของนโยบายเมื่อวิเคราะห์นโยบายด้านต่างๆ ที่สำคัญ ได้แก่ 1) นโยบายสาธารณะ (public policy) 2) นโยบายธุรกิจ (business policy) 3) นโยบายการศึกษา (educational policy) มีดังต่อไปนี้

นโยบายสาธารณะ ในความหมายของดาย หมายถึง สิ่งที่รัฐบาลเลือกจะกระทำหรือไม่กระทำ (Dye, 1984 : 1 อ้างใน วิจิตร ศรีสอาน 2536 : 5)

ศุภชัย ยาวะประภาส (2533 : 3 อ้างใน วิจิตร ศรีสอาน 2536 : 5) ให้ความหมายว่า นโยบายสาธารณะเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาลซึ่งรวมถึงกิจกรรมที่ผ่านมาในอดีต กิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และกิจกรรมที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ลาสเวลล์ (Harold D. Lasswell) กับ แคปตัน (Abraham Kaplan) (ปกิรณั์ ปรียากร 2539 : 98-99) กล่าวว่า "นโยบาย หมายถึง แผนหรือโครงการที่กำหนดขึ้นอันประกอบด้วย เป้าหมาย คุณค่า และการปฏิบัติต่างๆ" สำหรับ อีสตัน (David Easton) นั้น ให้ความหมายว่า "เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรคุณค่าต่างๆ ของสังคมที่ชอบด้วยกฎหมาย และเป็นไปเพื่อสังคมส่วนรวม" นโยบายของรัฐในความหมายของครอลล์ (Morton Kroll) นั้น ได้แก่ โครงร่างแห่งคุณค่าและพฤติกรรมต่างๆ ที่เป็นข้อกำหนดหรือข้อบัญญัติของรัฐบาล

ขงยุทธ เกษสาคร (2542 : 2) อธิบายว่า นโยบาย เป็นคำที่มาจากภาษาบาลี ตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หมายถึง หลักและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการ จากข้อความดังกล่าวจะเห็นได้ว่า นโยบายเป็นข้อกำหนดกิจกรรมที่สร้างความเข้าใจร่วมกันอย่าง กว้างๆ ที่ใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติการกิจต่างๆ ของผู้บริหารและบุคลากรใน องค์กร ข้อความที่ใช้ในนโยบายมักเป็นคำที่มีความยืดหยุ่น เป็นไปได้ สามารถปฏิบัติได้ โดยการ กำหนดอย่างกว้างๆ

1.1 ความสำคัญของนโยบาย

วิจิตร ศรีสอาน (ทองอินทร์ วงศ์โสธร 2543 : 10) เปรียบเทียบนโยบายเสมือน เข็มทิศและหางเสือ ทั้งสองอย่างมีความสำคัญในการเดินเรือ เข็มทิศบอกทิศทาง หางเสือทำให้ ถูกทาง เข็มทิศและหางเสือสำคัญต่อการเดินเรือฉันใด นโยบายก็สำคัญต่อการบริหารและการ ดำเนินงานฉันนั้น นโยบายสำคัญต่อการบริหารดังนี้

1.1.1 ช่วยให้ผู้บริหารทราบว่าควรทำอะไร

1.1.2 ช่วยให้บุคลากรทุกระดับชั้นในองค์กรหรือหน่วยงานได้เข้าใจถึงภารกิจ ของหน่วยงานที่ตนสังกัด

1.1.3 ก่อให้เกิดเป้าหมายในการปฏิบัติงาน

1.1.4 ส่งเสริมการใช้อำนาจของผู้บริหารให้เป็นไปโดยถูกต้อง มีเหตุผล และมี ความ ยุติธรรม

1.1.5 ช่วยให้เกิดการพัฒนาการทางการบริหาร

ความสำคัญของนโยบายอยู่ที่การใช้เป็นกรอบในการดำเนินการ ในฐานะเป็น กรอบสี่ด้าน คือ 1) เป็นกรอบในการพัฒนาหน่วยงาน สังคมและประเทศชาติ 2) เป็นกรอบใน การวางแผน 3) เป็นกรอบในการตัดสินใจ 4) เป็นกรอบสำหรับการควบคุมและติดตามการ ปฏิบัติงาน

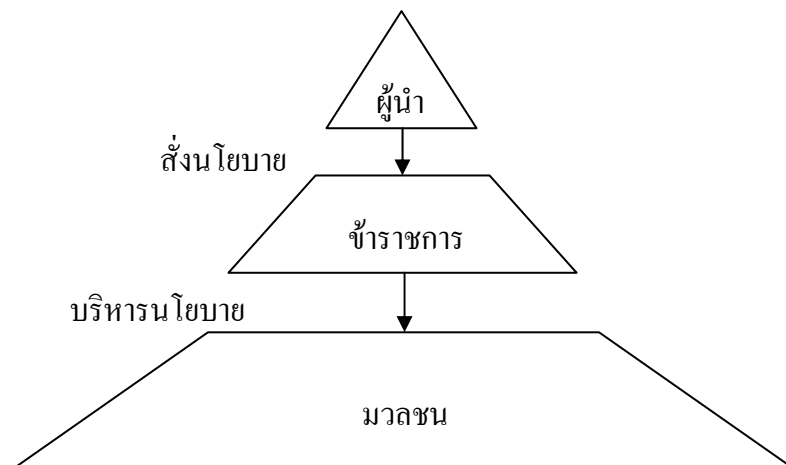
พิทยา บวรวัฒนา (2544 : 1-17) ได้อธิบายขอบเขตการศึกษา นโยบายสาธารณะ ไว้ สามแนว คือ 1) พิจารณาเรื่องกรอบวิเคราะห์นโยบายสาธารณะว่าควรมีลักษณะประการใดเพื่อ นำมาใช้อธิบายกระบวนการนโยบาย 2) พิจารณานโยบายของรัฐในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งเน้นการทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงของนโยบายแต่ละเรื่อง มากกว่าจะสนใจกรอบวิเคราะห์หรือทฤษฎี ทางนโยบายสาธารณะ 3) เป็นการมองนโยบายสาธารณะเป็นเครื่องมือทางการบริหาร บางทีเรียก วิชานโยบายสาธารณะว่า การวิเคราะห์นโยบาย (policy analysis) โดยทั่วไป รูปแบบนโยบาย สาธารณะมีอยู่สองประเภท คือ 1) รูปแบบอธิบายลักษณะของการกำหนดนโยบาย และ 2) รูปแบบอธิบายลักษณะของการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ

1.2 รูปแบบการกำหนดนโยบาย

พิทยา บวรวัฒนา (2544 : 1-17) กล่าวถึงนักวิชาการที่สำคัญซึ่งเป็นผู้รวบรวมและสรุปความคิดของนักรัฐศาสตร์เกี่ยวกับรูปแบบการกำหนดนโยบาย ได้แก่ Thomas R. Dye ในหนังสือ Understanding Public Policy รูปแบบการกำหนดนโยบายคือความพยายามตอบคำถามที่ว่าใครเป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ และพยายามอธิบายว่าการกำหนดนโยบายสาธารณะอาศัยหลักเกณฑ์ประการใดบ้าง รูปแบบการกำหนดนโยบายที่สำคัญมีอยู่ 7 รูปแบบ คือ รูปแบบผู้นำ รูปแบบกลุ่ม รูปแบบสถาบัน รูปแบบระบบ รูปแบบกระบวนการ รูปแบบมีเหตุผล และรูปแบบค่อยเป็นค่อยไป ดังนี้

1.2.1 รูปแบบผู้นำ (Elite Model)

รูปแบบผู้นำถือหลักว่านโยบายสาธารณะถูกกำหนดโดยกลุ่มผู้นำที่ปกครองประเทศ (Governing elite) นโยบายสาธารณะจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มผู้นำต้องการอะไร ความเชื่อที่ว่านโยบายสาธารณะมาจากความต้องการของประชาชนเป็นความหลงเข้าใจผิด แม้แต่ในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยก็ตาม หลังจากประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว กลุ่มผู้นำที่ได้รับเลือกจะกำหนดนโยบายตามใจชอบ เพราะโดยปกติแล้วประชาชนเองไม่ค่อยสนใจเรื่องการเมืองฝ่ายข้าราชการนั้นมีหน้าที่เพียงนำเอานโยบายไปปฏิบัติเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ของกลุ่มผู้นำ

ภาพที่ 2.1 การกำหนดนโยบาย : รูปแบบผู้นำ

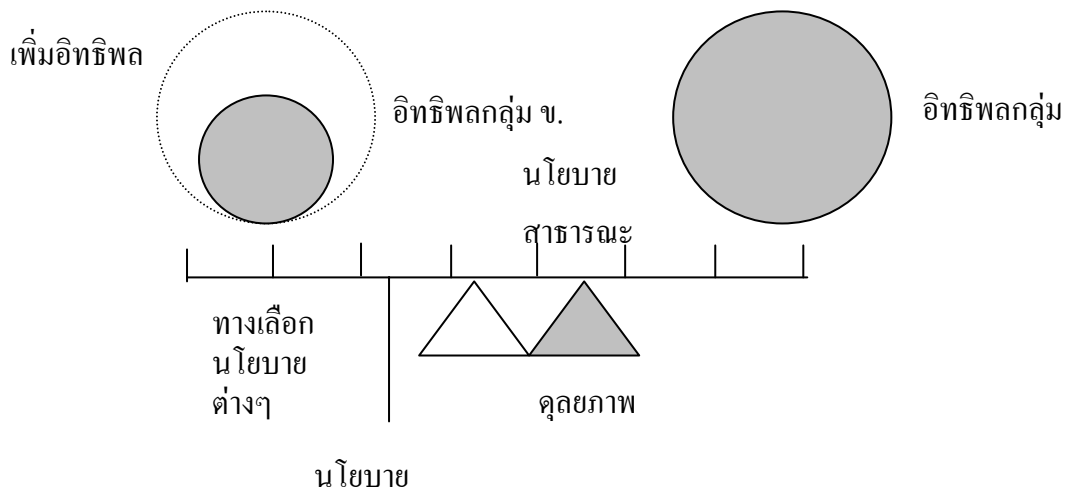
ที่มา : พิทยา บวรวัฒนา รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.1970-1980)

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ 2544 หน้า 6

1.2.2. รูปแบบกลุ่ม (Group Model)

รูปแบบกลุ่มเสนอแนวความคิดว่า นโยบายสาธารณะเป็นการหาจุดร่วมระหว่างกลุ่มต่างๆ หัวใจของการเมืองคือเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนที่มีความคิดความอ่านคล้ายกัน มีแนวโน้มที่จะรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อรักษาและแสวงหาผลประโยชน์ร่วมกัน

รูปแบบกลุ่มมองว่า นโยบายสาธารณะเป็นจุดดุลยภาพของการต่อสู้ของกลุ่มต่างๆ หรือเท่ากับเป็นการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆ กลุ่มใดมีอิทธิพลมากนโยบายสาธารณะมักจะโอนเอียงไปตามความต้องการของกลุ่มนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องอิทธิพลของแต่ละกลุ่มแล้ว นโยบายสาธารณะจะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

ภาพที่ 2.2 รูปแบบกลุ่ม

ที่มา : พิทยา บวรวัฒนา รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.1970-1980)

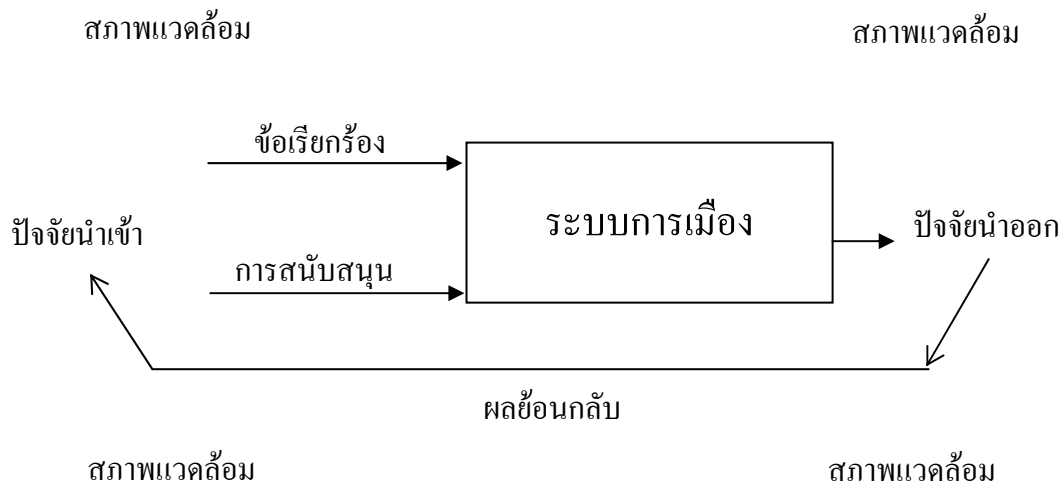
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ 2544 หน้า 7

1.2.3 รูปแบบสถาบัน (Institutional Model)

รูปแบบสถาบันเสนอความคิดว่า นโยบายสาธารณะนั้นเป็นกิจกรรมของสถาบันของรัฐ เช่น คณะรัฐบาล กระทรวง ศาล เทศบาล ฯลฯ สถาบันของรัฐต่างๆ เป็นผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบาย นำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ และบังคับใช้ในสังคม นโยบายสาธารณะที่ออกมาโดยสถาบันของรัฐมีความชอบธรรมและมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย พลเมืองทุกคนต้องปฏิบัติตามนโยบาย ใครไม่ปฏิบัติตามอาจถูกลงโทษตามกฎหมายได้

1.2.4 รูปแบบระบบ (Systems Model)

รูปแบบระบบเสนอความคิดว่านโยบายสาธารณะเป็นปัจจัยนำออก (output) ของระบบ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง นโยบายสาธารณะเป็นผลจากการโต้ตอบของระบบการเมืองที่มีต่อสภาพแวดล้อม ตามทฤษฎีระบบนั้น ระบบการเมืองหมายถึงโครงสร้างและกระบวนการต่างๆ ที่ทำหน้าที่จัดสรรผลประโยชน์ในสังคม ระบบการเมืองจะรับเอาปัจจัยนำเข้า (input) ซึ่งมาจากสภาพแวดล้อมในสองลักษณะ คือข้อเรียกร้อง (demands) และการสนับสนุน (support) ของประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อนโยบายสาธารณะ หลังจากนั้น ระบบการเมืองจะทำหน้าที่ตัดสินใจกำหนดนโยบายสาธารณะต่างๆ เพื่อจัดสรรผลประโยชน์ในสังคมซึ่งออกมาในรูปแบบของปัจจัยนำออก หรือนโยบายสาธารณะนั่นเอง เพื่อป้อนกลับเข้าสู่สภาพแวดล้อม ส่วนสภาพแวดล้อมนั้นจะส่งผลย้อนกลับมาในรูปแบบของปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการเมืองอีกที มีลักษณะเช่นนี้เป็นวงจรตลอดเวลา ระบบการเมืองสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยการผลิตปัจจัยนำออกที่สร้างความพอใจกับคนในสภาพแวดล้อมได้ดีพอสมควรด้วยการอาศัยความผูกพันต่อระบบที่ประชาชนมีอยู่ และด้วยการใช้หรือขู่ว่าจะใช้กำลังบังคับ

ภาพที่ 2.3 รูปแบบระบบ

ที่มา : พิทยา บวรวัฒนา รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.1970-1980)

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ 2544 หน้า 9

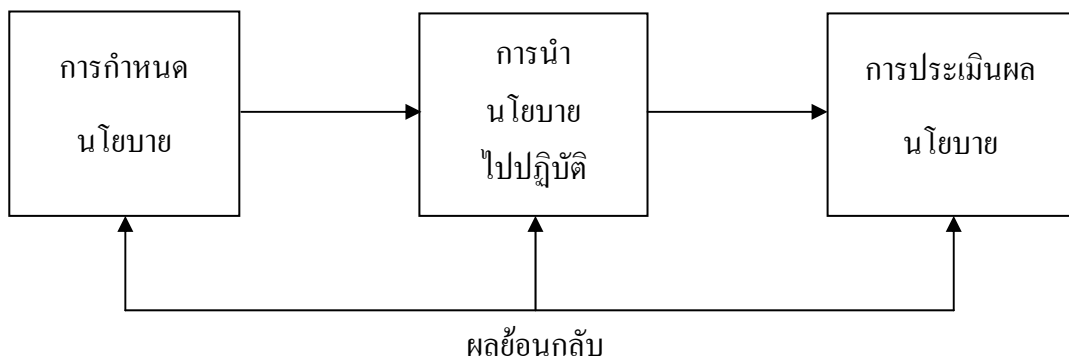
1.2.5 รูปแบบกระบวนการ (Process Model)

รูปแบบกระบวนการเสนอความคิดที่ว่า นโยบายสาธารณะเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีลักษณะเป็นขั้นตอนของกระบวนการ ดังนี้

- 1) ขั้นการกำหนดปัญหา มีการเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการบางสิ่งบางอย่าง
- 2) ขั้นการเสนอแนะทางนโยบายต่างๆ มีการเสนอโครงการต่างๆ เพื่อแก้ปัญหา มีการฟังความคิดเห็นของประชาชน
- 3) ขั้นเลือกนโยบายอย่างเป็นทางการ มีการเลือกเฟ้นโครงการต่างๆ ที่เสนอมา มีการสร้างฐานการเมืองสนับสนุนโครงการ มีการออกนโยบายในรูปของกฎหมาย
- 4) ขั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีการจัดให้ระบบราชการเตรียมพร้อมที่จะรับเอานโยบายไปปฏิบัติ มีการเสียค่าใช้จ่ายหรือให้บริการ มีการจัดเก็บภาษี
- 5) ขั้นประเมินผลนโยบาย มีการศึกษาโครงการ มีการรายงานสิ่งที่รัฐบาลได้กระทำไปตามโครงการ มีการประเมินผลของโครงการที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย และต่อกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่เป้าหมาย มีการเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับโครงการ

นอกจากการแบ่งขั้นตอนของกระบวนการนโยบายเป็น 5 ขั้นตอนแล้ว อาจแบ่งอย่างง่ายๆ ได้ 3 ขั้นตอน คือ (วิจิตร ศรีสอ้าน 2543 : 22)

- 1) การกำหนดนโยบาย
- 2) การนำนโยบายไปปฏิบัติ
- 3) การประเมินนโยบาย

ภาพที่ 2.4 รูปแบบกระบวนการ

ที่มา : วิจิตร ศรีสอ้าน "หน่วยที่ 9 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับนโยบาย" ใน *ประมวลสาระชุดวิชานโยบายและการวางแผนการศึกษา* บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2543 หน้า 22

1.2.6 รูปแบบมีเหตุผล (Rational Model)

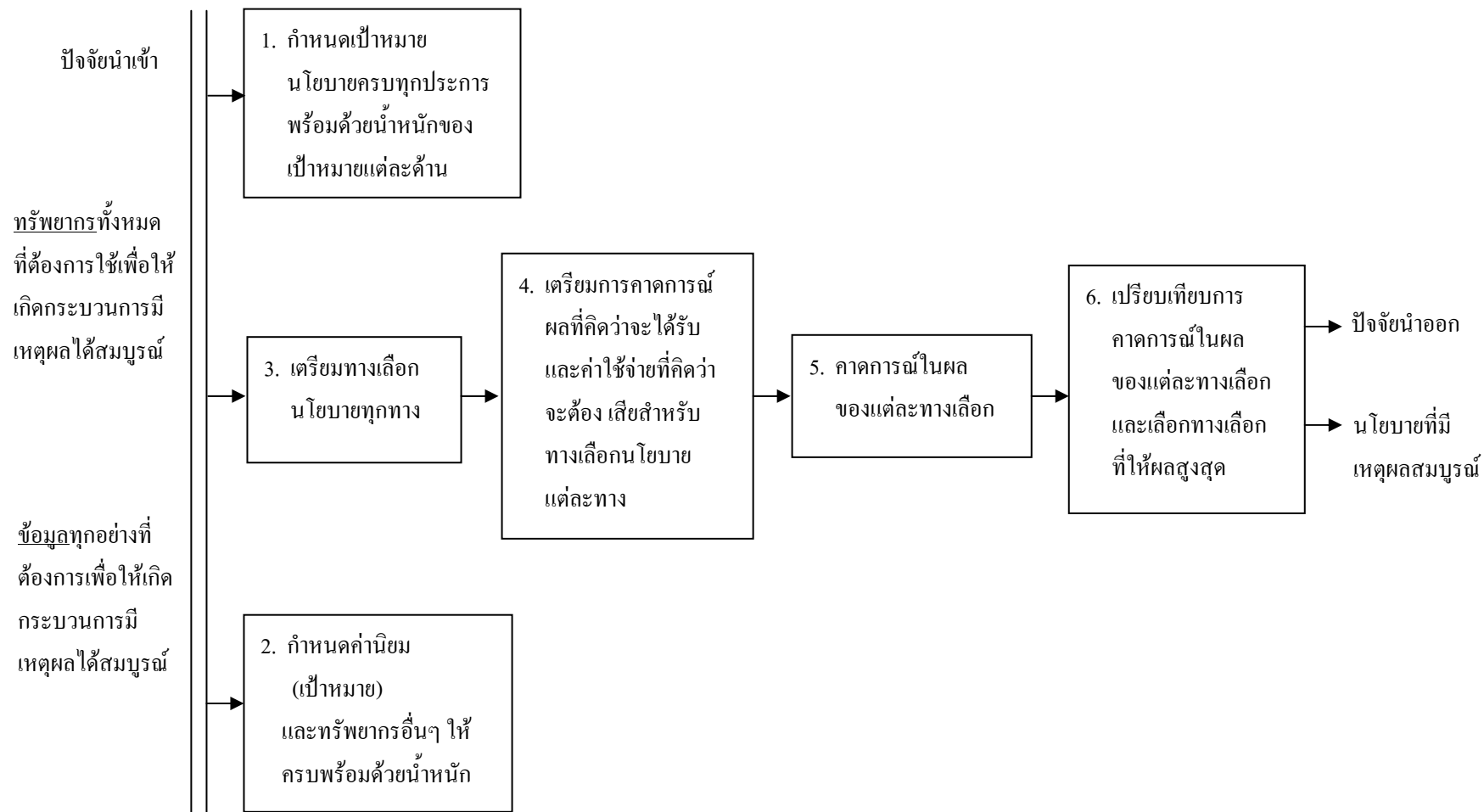
รูปแบบมีเหตุผลเสนอความคิดที่ว่านโยบายสาธารณะเป็นการพยายามกำหนดแนวทางเลือกที่ให้ประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมได้สูงสุด (Maximum social gain) นโยบายที่มีเหตุผลหมายถึงนโยบายที่ให้ผลตอบแทน (gains) ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มากกว่าค่าใช้จ่าย (costs) ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมที่ต้องเสียไปเพื่อนโยบายนั้น รัฐบาลไม่ควรใช้นโยบายที่ให้ผลตอบแทนน้อยกว่าค่าใช้จ่าย โปรดสังเกตว่าผลตอบแทนกับค่าใช้จ่ายนั้นมิได้คิดเป็นตัวเงินเท่านั้น แต่รวมไปถึงผลได้ผลเสียทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมด้วย

ตามหลักนโยบายที่มีเหตุผลนั้น ผู้ตัดสินใจต้องมีความรู้และความสามารถ 3 ประการ กล่าวคือ

- 1) รู้ว่าความต้องการของสังคมส่วนรวม มีอะไรบ้างและความต้องการนั้นมีน้ำหนักมากน้อยกว่ากันอย่างไร
- 2) รู้ทางเลือกนโยบายทุกทางที่มีอยู่ มีข้อมูลครบสมบูรณ์ สามารถคาดการณ์ผลของทางเลือกนโยบายแต่ละทางได้อย่างถูกต้อง
- 3) สามารถคำนวณหาอัตราส่วนระหว่างผลตอบแทนและค่าใช้จ่ายสำหรับแต่ละทางเลือกนโยบายสามารถเลือกนโยบายที่ให้ประสิทธิภาพสูงสุดได้

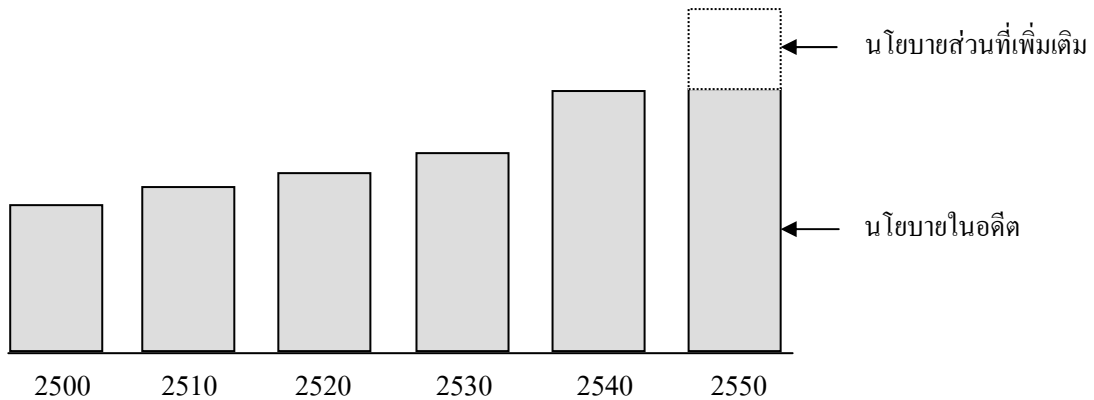
1.2.7 รูปแบบค่อยเป็นค่อยไป (Incremental Model)

รูปแบบค่อยเป็นค่อยไปเสนอความคิดที่ว่านโยบายสาธารณะเป็นการกำหนดแนวนโยบายที่อาศัยนโยบายในอดีตเป็นเกณฑ์ ดังคำกล่าวที่ว่า "สมัยก่อนเคยทำกันมาอย่างไรสมัยนี้ก็ทำไปอย่างนั้น" รูปแบบค่อยเป็นค่อยไปใกล้เคียงสภาพความเป็นจริงมากกว่ารูปแบบมีเหตุผล ในทางปฏิบัติ ผู้ตัดสินใจนโยบายมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น มีเวลาน้อย มีงบประมาณน้อย มีความสามารถน้อยและการเมืองยังเข้ามาแทรกแซงการทำงานด้วย การริเริ่มนโยบายใหม่เป็นการเสี่ยง และไม่แน่นอนว่าผลจะออกมาอย่างไร และการถอนตัวจากนโยบายและโครงการเดิมกระทำได้ยากมาก เพราะรัฐบาลได้ลงทุนไปมากแล้ว นอกจากนี้การกำหนดนโยบายแบบค่อยเป็นค่อยไปเป็นกลยุทธ์ทางการเมืองที่ดี คนจะไม่ค่อยคัดค้านการเปลี่ยนแปลงเล็กๆ น้อยๆ ในนโยบายและในโครงการเดิมที่ดำเนินอยู่แล้ว เป็นลักษณะการมองโลกในความเป็นจริง ไม่ได้คิดว่าจะหาหนทางที่ดีที่สุด เพียงแต่คิดจะหาทางใดก็ได้ที่พอใช้ได้ ซึ่งอาจจะมีข้อเสียในแง่ที่ทำให้ไม่สามารถเสนอนโยบายใหม่ได้เหมือนการใช้รูปแบบมีเหตุผล

ภาพที่ 2.5 รูปแบบมีเหตุผล

ที่มา : พิทยา บวรวัฒนา รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.1970-1980) คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ 2544 หน้า 11

ภาพที่ 2.6 รูปแบบค่อยเป็นค่อยไป

ที่มา : พิทยา บวรวัฒนา รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา (ค.ศ.1970-1980)

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ 2544 หน้า 13

1.3 รูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ

พิทยา บวรวัฒนา (2544 : 18-25) กล่าวถึงความรู้ของนักวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัตินั้น ยังมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับความรู้ที่มีอยู่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ที่เป็นเช่นนี้เพราะแต่เดิมนักวิชาการถือว่าการปฏิบัติตามนโยบายนั้นเป็นเรื่องทางเทคนิค ผู้ปฏิบัติตามนโยบายเปรียบได้กับหุ่นยนต์ที่คอยรับคำสั่งจากหัวหน้าผู้ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย เมื่อรับคำสั่งมาแล้วผู้ปฏิบัติจะทำงานไปตามหลักเกณฑ์ที่องค์การได้วางไว้เท่านั้น เป็นที่เข้าใจกันแต่เดิมน่าผู้ปฏิบัติทำหน้าที่บริหารนโยบายไม่ได้ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย มีการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างผู้กำหนดนโยบายและผู้ปฏิบัติตามนโยบายอย่างชัดเจน การศึกษาเรื่องกระบวนการนำเอานโยบายไปปฏิบัติจึงไม่มีประโยชน์เท่าใดนัก เพราะเป็นขั้นตอนที่เข้าใจกันดีอยู่แล้ว

ต่อมาปรากฏว่า นักวิชาการเริ่มตระหนักถึงความจริงที่ว่า กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัตินั้นสลับซับซ้อนกว่าที่คิด การบริหารงานไม่ได้แยกเด็ดขาดออกจากการเมือง แม้แต่ระดับของฝ่ายปฏิบัติการก็ยังหลีกเลี่ยงการแทรกแซงจากการเมืองไม่ได้ อย่างไรก็ตาม นักวิชาการได้เสนอความคิดใหม่เพื่อหารูปแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติเมื่อต้นทศวรรษ 1970 นี้เอง ในปี ค.ศ. 1973 นักวิชาการสองท่านคือ Jeffrey L. Pressman Aaron Wildavsky ได้ทำการศึกษาความพยายามของ EDA (Economic/Development Administration) ในการสร้างงานให้กับคนว่างงานที่ยากจนในเมือง Oakland รัฐ California ในฐานะเป็นตัวอย่างการนำนโยบายไปปฏิบัติอย่างผิดพลาด นักวิจัยทั้งสองได้เสนอความคิดที่ว่า ในความเป็นจริงแล้ว เรื่องการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผูกพันใกล้ชิดกับนโยบาย ผู้กำหนดนโยบายต้องพิจารณาถึงวิธีการทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตนวางไว้ด้วย การปฏิบัติ

ตามนโยบายจะมีหวังสำเร็จได้ถ้าไม่มีการเปลี่ยนตัวผู้นำบ่อยนัก คือ มีความต่อเนื่องในตัวผู้นำ และในทางปฏิบัติควรทำให้เห็นนโยบายเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายเข้าใจได้ง่าย

ในปี ค.ศ. 1975 Donald S. Van Meter และ Carl E. Van Horn ได้เสนอกกรอบการมองกระบวนการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ (Policy implementation) คำว่า "การนำนโยบายไปปฏิบัติ" ในความคิดเห็นของนักวิชาการทั้งสอง หมายถึงการกระทำของข้าราชการและประชาชนซึ่งมีผลเป็นการส่งเสริมหรือขัดขวางความพยายามของรัฐ ในการบรรลุเป้าหมายของนโยบาย บางประการที่ถูกกำหนดไว้แล้วล่วงหน้า กรอบการมองที่เสนอ ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ 8 ประการ คือ

1.3.1 นโยบาย หมายถึง

1) ทรัพยากร (resources) เช่น เงินอุดหนุนที่นักปฏิบัติได้รับสำหรับการปฏิบัติตามนโยบายนั้น

2) มาตรฐาน (standards) ที่กำหนดกรอบการทำงานของข้าราชการผู้ปฏิบัติตามนโยบายว่าพวกเขาต้องทำงานตามนโยบายแค่ไหน อย่างไร และพวกเขามีช่องว่างเป็นตัวของตัวเอง สามารถตัดสินใจตามใจชอบได้มากน้อยแค่ไหน บางครั้งในทางปฏิบัตินั้นมาตรฐานนโยบายจะมีลักษณะคลุมเครือเพราะผู้กำหนดนโยบายตกลงกันไม่ได้ หรือเป็นเพราะผู้กำหนดนโยบายอยากให้ข้าราชการนักปฏิบัติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นต้น

1.3.2 การติดต่อ (Communication) หมายถึง การติดต่อระหว่างผู้กำหนดนโยบาย และผู้ปฏิบัติตามนโยบายเกี่ยวกับมาตรฐานของนโยบาย ในองค์การขนาดใหญ่ซึ่งประกอบด้วยคนจำนวนมาก การส่งข่าวเรื่องนโยบายระหว่างข้าราชการเป็นเรื่องที่ซับซ้อน นโยบายของผู้กำหนดนโยบายอาจมีลักษณะที่ไม่ชัดเจน หรืออาจมาถึงมือผู้ปฏิบัติตามนโยบายล่าช้าไปได้

1.3.3 การบังคับ (Enforcement) หมายถึง การบังคับให้ผู้ปฏิบัติดำเนินการไปตามนโยบาย ผู้กำหนดนโยบายต้องพิจารณาถึงปทัสถานขององค์การ ระบบการจูงใจและการลงโทษในองค์การ เหล่านี้มีส่วนสนับสนุนนโยบายของตนมากน้อยแค่ไหนอย่างไร

1.3.4 ลักษณะของหน่วยงานฝ่ายปฏิบัติต่างๆ ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบาย อาจมีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานนั้น เช่น โครงสร้างของหน่วยงาน เกื้อกูลนโยบายหรือไม่ หรือ หน่วยงานนั้นมีความสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานอื่นที่ต้องร่วมมือประสานกันทำงานหรือไม่

1.3.5 สภาพแวดล้อมทางการเมืองของหน่วยงานฝ่ายปฏิบัติ ผู้นำองค์การและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมสนับสนุนนโยบายนั้นแค่ไหน

1.3.6 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ชุมชนต้องการนโยบายนั้นมากแค่ไหน และชุมชนมีทรัพยากรเพียงพอที่จะสนับสนุนนโยบายนั้นหรือเปล่า

1.3.7 ความคิดความอ่านและจิตใจของผู้ปฏิบัติตามนโยบายทั้งหลาย ผู้ปฏิบัติตามนโยบายเห็นด้วยกับนโยบายนั้นแค่ไหน นโยบายนั้นขัดต่อผลประโยชน์ส่วนตัว ค่านิยม ความเชื่อของนักปฏิบัติและธรรมเนียมขององค์กรหรือไม่ เป็นต้น

1.3.8 การปฏิบัติตามนโยบายของนักปฏิบัติ (Performance) นักปฏิบัติทำตามนโยบายที่ผู้กำหนดนโยบายเบื้องต้นสั่งมาแค่ไหน

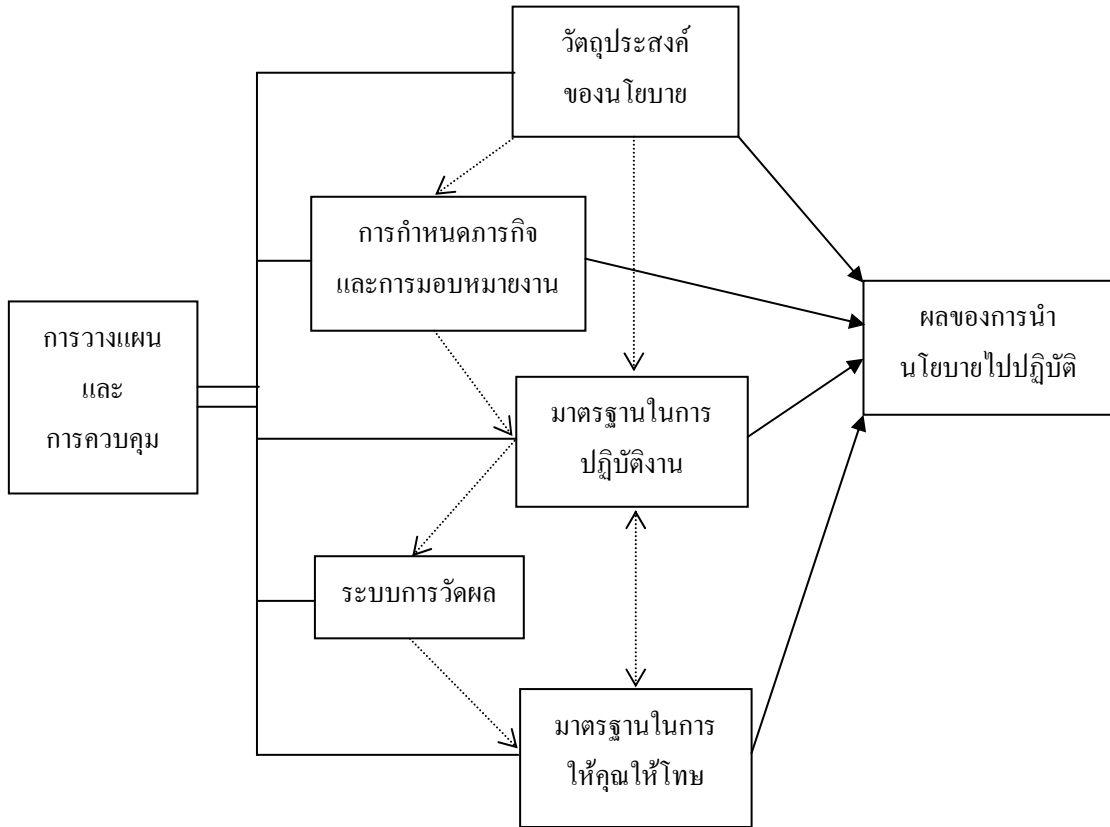
1.4 การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ตัวแบบและคุณค่า

วเรช จันทรศร (2539 : 297-312) เนื่องจากการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) เป็นเรื่องของการศึกษาว่า "องค์กรที่รับผิดชอบสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหาร ตลอดจนกลไกที่สำคัญทั้งหมด ปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้ หรือไม่แค่ไหน เพียงใด " การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นการแสวงหาวิธีการและแนวทางเพื่อปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และปฏิบัติงานในโครงการให้ดีขึ้น การศึกษาดังกล่าวในตัวเองยังถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขสำคัญในการนำไปสู่การบรรลุอุดมการณ์ของการพัฒนาที่ดีขึ้นในอนาคตอีกด้วย การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลวของการนำนโยบาย แผนงาน โครงการ ไปปฏิบัติให้ลึกซึ้งและถ่องแท้ยิ่งขึ้น จากการศึกษาตัวแบบ (models) รวม 6 ตัวแบบ 1) ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) 2) ตัวแบบทางด้านการจัดการ (Management Model) 3) ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร (Organization Development Model) 4) ตัวแบบทางด้านการกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) 5) ตัวแบบทางการเมือง (Political Model) 6) ตัวแบบทั่วไป (General Model) ดังนี้

1.4.1 ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล

การศึกษานำนโยบายไปปฏิบัติตามตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล จะเน้นการสร้าง ประสิทธิภาพในการวางแผนและการควบคุม การใช้คำว่า "ยึดหลักเหตุผล" ในที่นี้หมายถึงความจำเป็นขององค์กรที่จะต้องมีการดำเนินงานในฐานะที่เป็น "rational value maximizers" ซึ่งมีพฤติกรรมที่เน้นวัตถุประสงค์เป็นแนวทาง (goal - directed behavior) เพื่อให้องค์กรนั้นๆ สามารถสร้างผลงานให้ได้ใกล้เคียงกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หลักมากที่สุด โดยนัยดังกล่าว ตัวแบบนี้จึงยึดถือฐานคติ (assumptions) ที่ว่าโครงการที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงาน และกำหนดมาตรฐานการทำงาน ให้แก่หน่วยย่อยต่าง ๆ ขององค์กร มีระบบวัดผลการปฏิบัติงาน การมีระบบการประเมินผล

ที่สมบูรณ์การมีวัตถุประสงค์และมาตรฐานในการทำงานที่เด่นชัด มีผลดีในการควบคุมและวัดผล ความก้าวหน้าและความสำเร็จของโครงการ

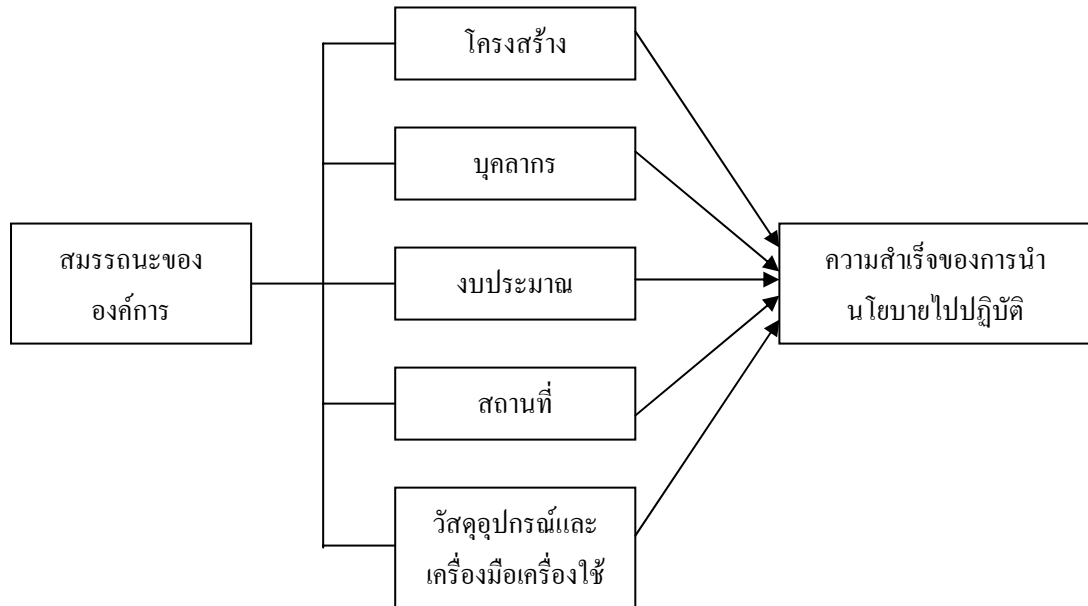

ภาพที่ 2.7 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบที่ยืดหลักเหตุผล
 ที่มา : วรเดช จันทรศร "การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ตัวแบบและคุณค่า" การนำนโยบายไปปฏิบัติ
 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2537 หน้า 299

1.4.2 ตัวแบบทางการจัดการ

การนำตัวแบบทางการจัดการ มาทำการศึกษาปัญหาของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จะมุ่งความสนใจไปที่สมรรถนะขององค์กร เพราะเชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติว่ามีขีดความสามารถที่จะปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความคาดหวังเพียงใด ในลักษณะนี้โครงการที่จะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องอาศัยโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสม บุคลากรที่อยู่ในองค์กรจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านการบริหารและเทคนิคอย่างพอเพียง นอกจากนี้จะต้องมีการวางแผนเตรียมการหรือมีความพร้อมเป็นอย่างดีทั้งทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ เครื่องมือ

เครื่องใช้และ งบประมาณ ตัวแบบนี้จึงเป็นความพยายามที่จะศึกษาหาทางแก้ไขอุปสรรค (หรือข้ออ้าง) ของการปฏิบัติตามแผนที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น การขาดเงินทุน การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ความล่าช้าในการสรรหาบุคลากร ความล่าช้าในการจัดตั้งระบบงานฝ่ายอำนวยการต่างๆ เป็นต้น

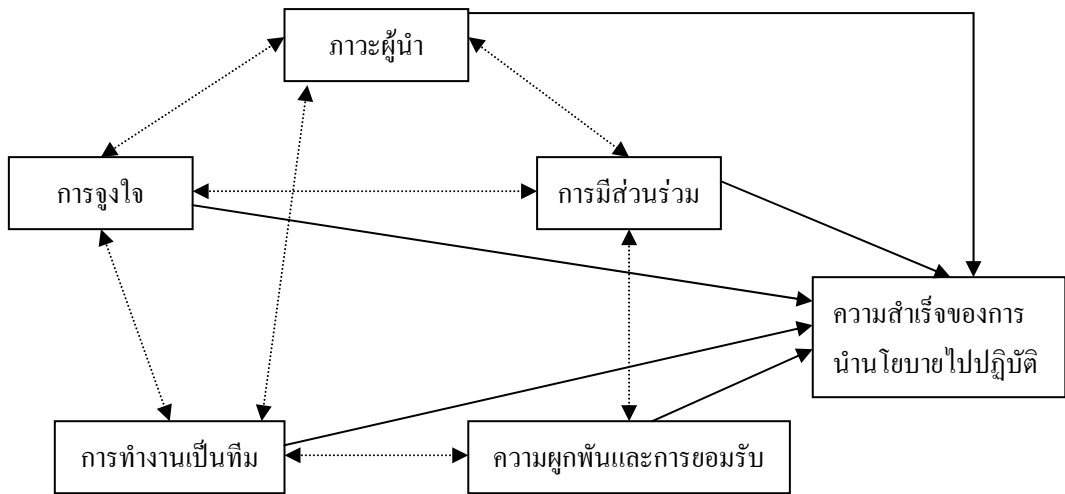

ภาพที่ 2.8 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทางด้านการจัดการ
ที่มา : ประมวล เสนาฤทธิ์ “หน่วยที่ 2 การพัฒนานโยบาย” *ประมวลสาระชุดวิชา นโยบายและการวางแผน* บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2543
หน้า 118

1.4.3 ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร

เป็นการศึกษาปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติในแง่ของการสร้างความผูกพันและการยอมรับ เพื่อมุ่งสนองความต้องการทางจิตวิทยาและสังคมของมนุษย์ ความสนใจในลักษณะนี้จึงเป็นเรื่องของการนำตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์กร (Organizational) มาประยุกต์โดยตรง ตัวแบบนี้จึงเน้นที่การมีส่วนร่วม (participation) ขององค์กรเป็นสำคัญ ภายใต้ฐานคติที่ว่า การมีส่วนร่วมจะทำให้เกิดการดำเนินงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ การนำนโยบายไปปฏิบัติให้บังเกิดความสำเร็จจึงน่าจะเป็นเรื่องของ การจูงใจ การใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การสร้างความผูกพันโดยวิธีการให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการยอมรับ ตลอดจนการสร้างทีมงานมากกว่าการมุ่งการใช้การควบคุม หรือใช้อำนาจทางรูปนัยของผู้บังคับบัญชา ทั้งนี้เพราะการแยกแยะ การกำหนดนโยบายเป็น

เรื่องที่ควรมาจากระดับสูง และการปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องของผู้ที่อยู่ในระดับล่าง เป็นเรื่องที่ขัดกับสภาพความเป็นจริง การทำให้ผู้ปฏิบัติตระหนักในสำคัญของโครงการ และเห็นความสำคัญของโครงการ ก็คือ ความสำเร็จของผู้ปฏิบัติและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติมากกว่ากลยุทธ์อื่นๆ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นเรื่องของกระบวนการที่ทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดหรือวางกรอบนโยบาย โดยถือว่านโยบายเหล่านั้นมาจากตัวผู้ปฏิบัติเองโดยตรง

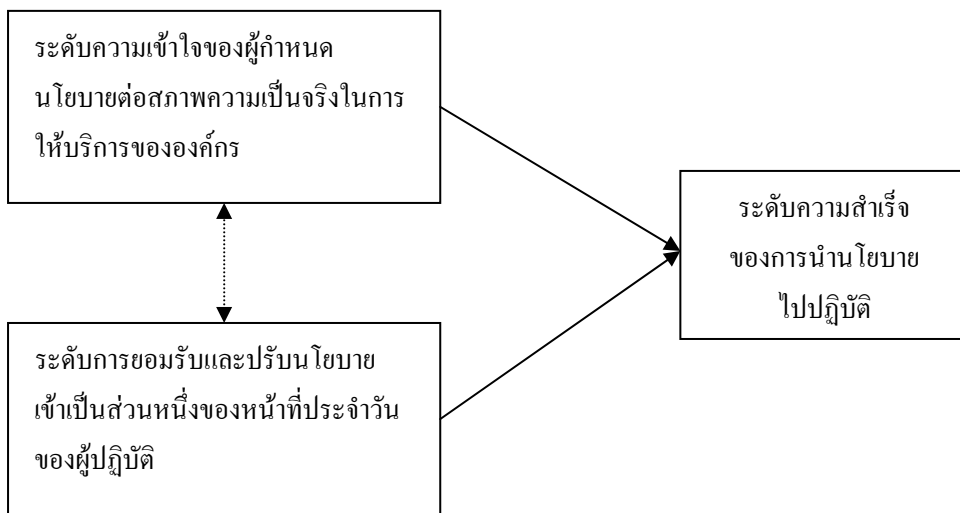

ภาพที่ 2.9 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทางด้านการพัฒนาองค์การ
 ที่มา : ประมวล เสนาฤทธิ์ “หน่วยที่ 2 การพัฒนานโยบาย” *ประมวลสาระชุดวิชา นโยบายและการวางแผน* บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2543
 หน้า 120

1.4.4 ตัวแบบทางด้านการกระบวนการของระบบราชการ

การนำตัวแบบทางกระบวนการของระบบราชการ (Bureaucratic Process Model) มาศึกษาปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยตัวแบบนี้พัฒนามาจากแนวคิดของนักสังคมวิทยาองค์การที่พยายามจะสร้างกรอบการมองหาสภาพความเป็นจริงทางสังคม (social reality) ซึ่งมองว่าอำนาจอยู่ที่หัวหน้าองค์กร หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะ แต่ในทางตรงกันข้ามอำนาจที่แท้จริงอยู่กระจัดกระจายทั่วไปในองค์กร ในทรรศนะนี้หมายความว่า สมาชิกขององค์กรทุกคนมีอำนาจในแง่ของการใช้วิจารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าราชการที่มีหน้าที่ต้องติดต่อกับประชาชนอย่างใกล้ชิด หรือที่ลิปสกี (Lipsky) เรียกว่า street-level bureaucrats สามารถใช้วิจารณญาณในการปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยที่ผู้บังคับบัญชาไม่อาจควบคุมได้ เหตุนี้การขัดแย้ง

โครงการใหม่ๆ ที่จะไปมีผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติในวิถีประจำวันของข้าราชการเหล่านี้มักจะไร้ผล นอกเสียจากข้าราชการหรือผู้ปฏิบัติจะยอมรับหรือปรับนโยบาย แนวทางการปฏิบัติเหล่านี้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของเขาเอง ดังนั้น การหวังที่จะนำเทคนิคทางการบริหารหรือวิธีการพัฒนาใหม่ๆ มาใช้ก็ดี การออกกฎระเบียบแบบแผน เพื่อหวังให้ข้าราชการที่รับผิดชอบในงานด้านบริการประชาชนทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นก็ดี มักจะไร้ผล โดยนัยนี้ ความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงไม่ใช่เรื่องของการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้ามความล้มเหลวมักเกิดจากผู้กำหนดนโยบายหรือผู้บริหาร โครงการพัฒนาที่ไม่เข้าใจว่าสภาพความเป็นจริงของการให้บริการเกิดขึ้นในลักษณะใดมากกว่า

ภาพที่ 2.10 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทางด้านกระบวนการของระบบราชการ

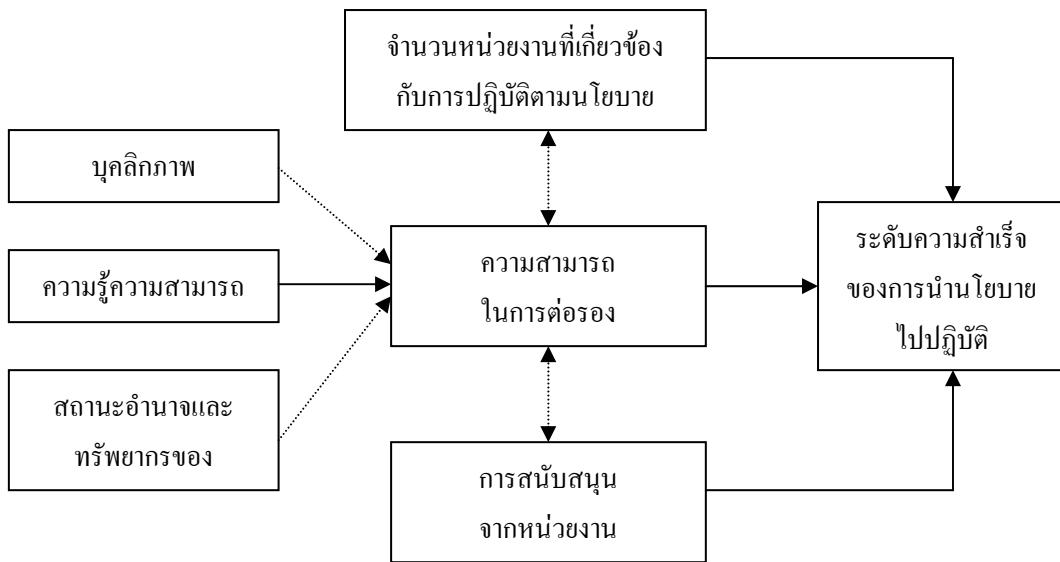
ที่มา : ประมวล เสนาฤทธิ์ “หน่วยที่ 2 การพัฒนานโยบาย” *ประมวลสาระชุดวิชา นโยบายและการวางแผน* บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2543
หน้า 122

1.4.5 ตัวแบบทางการเมือง

เป็นเรื่องของการนำตัวแบบทางการเมือง มาใช้ในการศึกษาปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตัวแบบนี้มีพื้นฐานและพัฒนาจากผลการศึกษาของ อลิสัน (Alison) เพรสแมน (Pressman) วิลดาฟสกี (Wildavsky) บาร์แดช (Bardach) ซาบาเตียร์ (Sabatier) และแมซมานเนียน (Mazmanian) ตามลำดับ ตัวแบบนี้เชื่อว่าความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติเกิดจากความสามารถของผู้เล่น (Players) หรือบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กร กลุ่มสถาบัน และ

ความสัมพันธ์กับปัจจัยภายนอกองค์กร ตัวแบบนี้เห็นว่า การสร้างสมานฉันท์ วิธีการของการมีส่วนร่วม เป็นสิ่งที่ยากจะเกิดขึ้นได้ ความขัดแย้ง เป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่เกิดขึ้นในองค์กรและในระบบสังคม ทว่าไป การหวังจะให้ทุกฝ่ายเห็นชอบและปฏิบัติตามนโยบายเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ เพราะนโยบายก็คือการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องของการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้แก่สังคม ซึ่งย่อมจะมีทั้งผู้ได้ประโยชน์และเสียประโยชน์ จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่ทุกฝ่ายจะต้องพิทักษ์ผลประโยชน์ของตนก่อน เป็นเบื้องต้น

ดังนั้นตามแนวทางนี้ การนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงเป็นเรื่องของการเผชิญหน้า การบริหารความขัดแย้ง การแสวงหาความสนับสนุน การโฆษณาชวนเชื่อ การรู้จักสร้างเงื่อนไขและหาข้อต่อรองในการจัดสรรทรัพยากรทั้งระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลหน่วยงาน ตลอดจนองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ความเป็นไปได้ของการสร้างความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับความสามารถในการเจรจา สถานะอำนาจและทรัพยากรที่มีอยู่ของหน่วยงาน ในฐานะที่จะใช้เป็นเครื่องมือต่อรองของบุคคลที่เป็นตัวแทนขององค์กร จำนวนหน่วยงานที่จะต้องเข้าไปเกี่ยวข้อง การสนับสนุนจากนักการเมือง สื่อมวลชน หัวหน้าหน่วยงานอื่น ๆ กลุ่มอิทธิพลและผลประโยชน์ บุคคลสำคัญต่าง ๆ ตลอดจนถึงสภาพความแตกต่างทางด้านบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ ความชำนาญในการต่อรองของผู้เล่นแต่ละคนเป็นสำคัญ

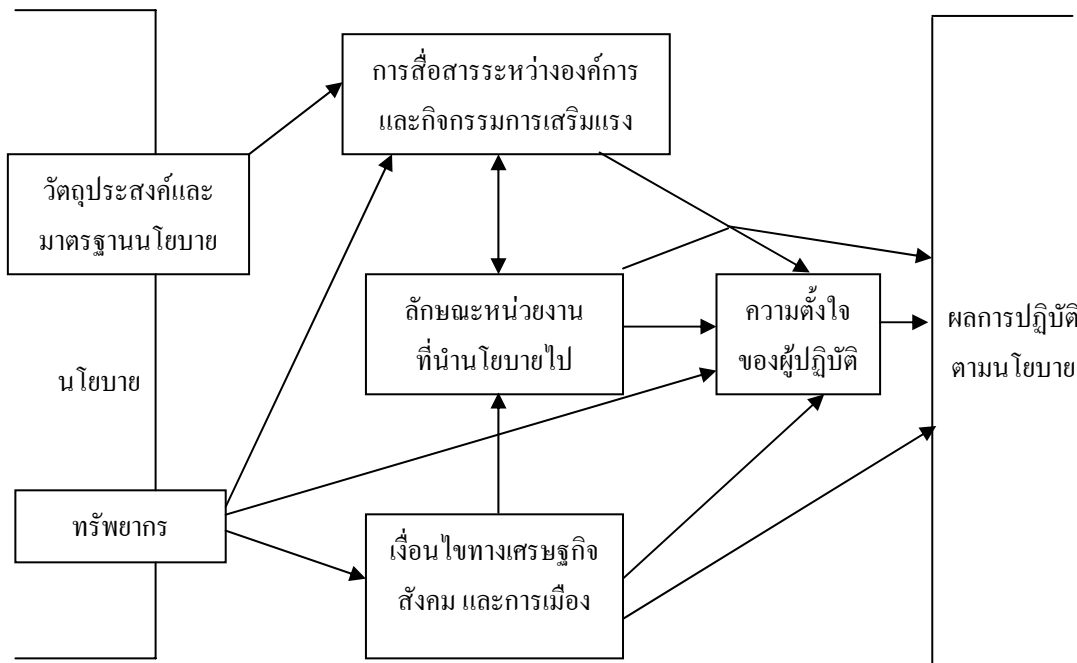

ภาพที่ 2.11 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทางการเมือง
 ที่มา : ประมวล เสนาฤทธิ์ “หน่วยที่ 2 การพัฒนานโยบาย” *ประมวลสาระชุดวิชา นโยบายและการวางแผน* บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2543

1.4.6 ตัวแบบทั่วไป

ตัวแบบนี้เป็นผลงานของแวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น ที่พัฒนามาจากตัวแบบการวิเคราะห์ระบบการเมืองของอีสตัน (Easton) ผนวกกับการนำผลการศึกษาด้านทฤษฎีองค์การที่ส่งผลหรือเกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานมาประยุกต์เข้าด้วยกัน ตัวแบบนี้แม้จะไม่ใช่เป็นความพยายามโดยตรงที่จะประสานตัวแบบต่าง ๆ ตามห้าแนวทางข้างต้นเข้าไว้ด้วยกันก็ตาม แต่กรอบของตัวแบบก็ได้รับรวมตัวแปรบางส่วนของตัวแบบอื่น ๆ เข้าไว้ด้วยกันมากพอที่จะช่วยให้การศึกษาสภาพทั่วไปของปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ในลักษณะที่กว้างกว่าตัวแบบอื่น ๆ

กรอบทฤษฎีของแวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น มีสาระสำคัญ คือ กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติจะเริ่มขึ้นเมื่อเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายได้กำหนดขึ้น และมี องค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่ในโครงสร้างของกระบวนการเป็นตัวแปรที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่าง ตัวนโยบายกับผลการปฏิบัติตามนโยบาย คุณลักษณะของตัวแปรทั้ง 6 ตัว มีดังนี้ (กล้า ทองขาว 2543 : 182-185)

ภาพที่ 2.12 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบทั่วไป

ที่มา : กล้า ทองขาว “หน่วยที่ 3 การนำนโยบายไปปฏิบัติ” *ประมวลสาระชุดวิชา นโยบายและการวางแผน* บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2543

หน้า 183

1) วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย (policy standards and objectives) เป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญ การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนช่วยให้เกิดความง่ายต่อการวัดหรือประเมินผลการปฏิบัติตามนโยบาย ดังนั้นการใช้ถ้อยคำหรือข้อความแสดงข้อกำหนดและเสนอแนวปฏิบัติจะต้องรอบคอบเพื่อให้สื่อถึงเกณฑ์การประเมินได้ตรงประเด็น

2) ทรัพยากรนโยบาย (policy resources) คือสิ่งที่ส่งเสริม อำนาจ ความสะดวกให้การนำนโยบายไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จ ทรัพยากรนโยบายมีหลายประการ และมีความจำเป็นต่อการบริหารนโยบาย เช่น เงินทุน บุคลากรทั้งที่เป็นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นต้น

3) การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการเสริมแรง (inter-organizational communication and enforcement activities) การสื่อสารระหว่างองค์การจะเกี่ยวข้องกับเรื่องมาตรฐานงานและวัตถุประสงค์นโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการเกิดความเข้าใจตรงกัน เกิดการยอมรับที่จะทำงานร่วมกัน หากการสื่อสารถึงข้อกำหนดตลอดจนแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน อาจนำไปสู่ความขัดแย้งจนเป็นเหตุให้งานล้มเหลวได้

4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (the characteristics of implementation agencies) เป็นองค์ประกอบใหญ่ที่สำคัญต่อการปฏิบัติตามนโยบาย และมีองค์ประกอบย่อย ๆ ที่เป็นคุณลักษณะขององค์การอีกหลายประการ ได้แก่ สมรรถนะและขนาดของทีมงานในหน่วยงาน ระดับความเข้มข้นของการควบคุมบังคับบัญชาของหน่วยงานย่อย ทรัพยากรทางการเงินของหน่วยงาน (เช่น การสนับสนุนจากนักกฎหมายและฝ่ายบริหาร) ความมีชีวิตชีวาขององค์การ ระดับการสื่อสาร ลักษณะระบบเปิดในองค์การ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ กับผู้กำหนดนโยบาย หรือองค์การที่ประกาศใช้นโยบาย คุณลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะบ่งบอกถึงความสามารถที่จําแนกนโยบายไปปฏิบัติ

5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง (economic, social and political conditions) เป็นองค์ประกอบที่มีผลกระทบอย่างมากต่อกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ เกี่ยวข้องกับการจัดสรรทรัพยากรทางเศรษฐกิจให้หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติว่าเพียงพอหรือไม่ ความเห็นของส่วนรวมเป็นอย่างไร กลุ่มคนสำคัญในสังคมชอบนโยบายที่นำไปปฏิบัติเพียงใด มีคนกลุ่มใดที่คัดค้านหรือสนับสนุนการนำนโยบายไปปฏิบัติ

6) ความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ (the disposition of implementers) เป็นความรู้สึกที่ผู้ปฏิบัติตอบรับหรือตอบสนองต่อนโยบายและองค์ประกอบทั้ง 5 ประการที่กล่าวมาซึ่งแสดง

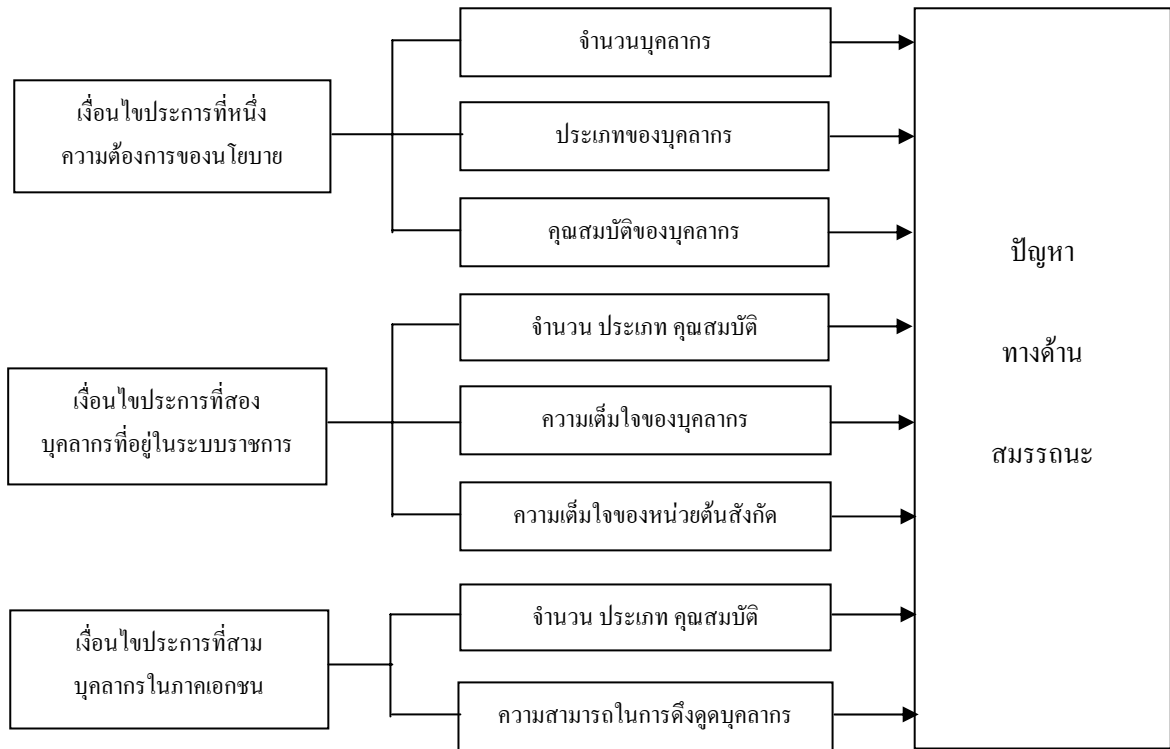
ออกมาเป็นความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ 1) ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย 2) ทศนคติต่อนโยบาย 3) ความเข้มข้นของทศนคติต่อนโยบาย

1.5 ปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ

วรเดช จันทรศร (2539 : 49-65) ได้กล่าวถึงปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งมีลักษณะที่เด่นชัด 5 ด้าน ได้แก่ 1) ปัญหาทางด้านสมรรถนะ 2) ปัญหาทางการควบคุม 3) ปัญหาทางด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง 4) ปัญหาทางด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 5) ปัญหาทางด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ (key actors) ในแต่ละด้านของปัญหาประกอบด้วยปัจจัยย่อยต่างๆ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับลักษณะของปัญหาหลักตลอดจนอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ลักษณะการเกิดขึ้นของปัญหาดังกล่าวไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นเป็นลำดับๆ ไปทีละขั้น ลักษณะของปัญหาอาจจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาและแปรเปลี่ยนไปเรื่อยๆ ตามลักษณะและเงื่อนไขของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ในกระบวนการของการนำนโยบายไปปฏิบัติ

1.5.1 ปัญหาทางด้านสมรรถนะ เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสามารถของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีความสามารถในการดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายนั้นได้มากน้อยเพียงใด ลักษณะปัญหาดังกล่าวขึ้นอยู่กับปัจจัยย่อยๆ ที่สำคัญ ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านบุคลากร 2) ปัจจัยทางด้านเงินทุน 3) ปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิชาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น

1) ปัจจัยทางด้านบุคลากร ได้แก่ จำนวนบุคลากร ประเภทของบุคลากร (ต้องการความชำนาญด้านไหนบ้าง) บุคลากรที่ต้องการมีอยู่ในระบบราชการหรือไม่ มีคุณภาพความรู้ ความสามารถที่จะปฏิบัติตามนโยบายนั้นได้หรือไม่ หน่วยงานอื่นจะสนับสนุนบุคลากรในสังกัดให้ร่วมปฏิบัติฯ หรือไม่ และหากไม่มีบุคลากรที่ต้องการอยู่ในระบบราชการหรือไม่พอจะสามารถหาบุคลากรจากภาคเอกชนได้หรือไม่

ภาพที่ 2.13 แสดงปัจจัยทางด้านบุคลากรที่ส่งผลต่อปัญหาทางด้านสมรรถนะ
ภายใต้เงื่อนไขต่างๆ

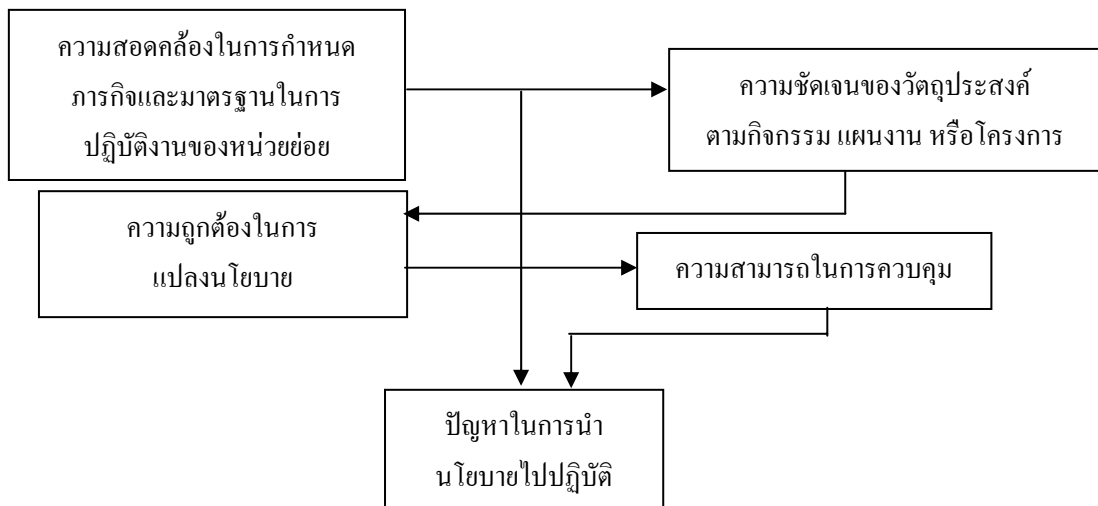
ที่มา : วรเดช จันทรศร *การนำนโยบายไปปฏิบัติ* คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์ 2539 หน้า 51

จากภาพ ในเงื่อนไขที่หนึ่ง จะเห็นได้ว่าปัญหาทางด้านสมรรถนะจะมีมากขึ้น ถ้าหากว่านโยบายนั้นมีความต้องการบุคลากรผู้ปฏิบัติเป็นจำนวนมากหลายๆ ประเภท รวมถึงบุคลากรที่มีคุณสมบัติหรือความรู้ความสามารถสูง และหากไม่สามารถหาบุคลากรได้ทันทั่วทั้งที่การปฏิบัติงานก็จะล่าช้า ในเงื่อนไขที่สอง เมื่อบุคลากรไม่เพียงพอในระบบราชการ รวมทั้งมีความไม่พร้อมหรือไม่เต็มใจที่จะเข้าร่วมปฏิบัติในนโยบายนั้น หน่วยงานอื่นๆ ที่ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรอยู่แล้วก็ไม่เต็มใจที่จะสนับสนุนด้วยเช่นกัน

2) ปัจจัยทางด้านเงินทุน ปัญหาทางด้านสมรรถนะจะมีมากขึ้นหากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติถูกจำกัดโดยเงื่อนงำของการใช้ทุน เช่น ระเบียบข้อบังคับขาดความยืดหยุ่น หากหน่วยปฏิบัติมีความต้องการจะใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้นกว่าที่กำหนด แต่หน่วยงานจากส่วนกลางไม่สามารถตอบสนองได้ทันทั่วทั้งที่ จะทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติ และอาจจะมีผลมาถึงความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยส่วนรวมได้

3) ปัจจัยทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนปัจจัยทางด้านวิชาการหรือเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนั้น ปัญหาทางด้านสมรรถนะจะทวีมากขึ้นถ้าหากหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้เพียงพอหรือทันต่อเวลา งานบางลักษณะต้องใช้วิทยากรหรือเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้อง ปัญหาจะมีมากขึ้นถ้าหากผู้ปฏิบัติขาดความรู้หรือความเข้าใจในเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

1.5.2 ปัญหาทางการควบคุม ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความสามารถในการควบคุม ซึ่งหมายถึงความสามารถในการวัดความก้าวหน้าหรือผลการปฏิบัติของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ปัญหาทางการควบคุมขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ เงื่อนไขประการแรก ขึ้นอยู่กับความสามารถของหน่วยที่รับผิดชอบในการแปลงนโยบายเป็นแนวทางปฏิบัติ แผนงาน หรือโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของนโยบาย เงื่อนไขประการที่สอง ขึ้นอยู่กับว่ากิจกรรมของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการนั้นมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเพียงใด เงื่อนไขประการที่สาม ขึ้นอยู่กับกรณีที่หน่วยปฏิบัติจะมีการกำหนดภารกิจตลอดจนมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติงานรวม แผนงาน หรือโครงการนั้นเพียงใด เงื่อนไขทั้งสามประการนี้จะมีผลโดยตรงต่อการสร้างความสามารถในการควบคุมหรือวัดความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานที่จะสามารถสนองต่อความต้องการของนโยบายได้ และในขณะเดียวกันก็จะมีผลโดยตรงต่อปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วย

ภาพที่ 2.14 แสดงเงื่อนไขต่างๆ ที่ส่งผลต่อความสามารถในการควบคุมปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

ที่มา : วรเดช จันทรศร การนำนโยบายไปปฏิบัติ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2539 หน้า 54

1.5.3 ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จไปไม่ได้ ถ้าหากปราศจากเสียซึ่งความร่วมมือจากสมาชิกทั้งหมดในองค์กรหรือหน่วยปฏิบัติ มีเหตุผลหลักอยู่ 7 ประการที่มีผลทำให้สมาชิกในองค์กรไม่ให้ความร่วมมือหรือต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลมาจากนโยบายนั้น ได้แก่

- 1) สมาชิกหรือหน่วยปฏิบัติเห็นว่านโยบายนั้นไม่ได้มาจากรากฐานความต้องการของตนที่แท้จริง หรือไม่ได้เห็นความสำคัญของนโยบายนั้น
- 2) สมาชิกหรือหน่วยปฏิบัติทำการต่อต้านเพราะเห็นว่านโยบายนั้นมีผลทำให้ดุลยพินิจในการปฏิบัติงานตลอดจนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานประจำของตนต้องเปลี่ยนแปลงไป
- 3) หัวหน้าของหน่วยปฏิบัติไม่ได้ให้ความสนับสนุนในนโยบายนั้น
- 4) สมาชิกหรือหน่วยปฏิบัติทำการต่อต้าน เพราะเห็นว่าการปฏิบัติตามนโยบายนั้นจะส่งผลทำให้งบประมาณ อัตรากำลังพลของหน่วยต้องลดลงในระยะยาว อีกทั้งยังอาจจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภารกิจและหน้าที่ของบุคลากรอย่างขนานใหญ่ เช่น นโยบายการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้มักจะได้รับการต่อต้านจากสมาชิกขององค์กรเพราะเหตุผลข้างต้น
- 5) สมาชิกหรือหน่วยปฏิบัติเห็นว่า นโยบายนั้นถูกกำหนดขึ้นโดยฝ่ายบริหารที่ไม่เข้าใจสภาพความเป็นจริงในการปฏิบัติงาน
- 6) สมาชิกหรือหน่วยปฏิบัติไม่เห็นด้วยกับสาระหรือวิธีปฏิบัติในโครงการหรือนโยบายนั้น เพราะไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจดังกล่าว
- 7) สมาชิกหรือหน่วยปฏิบัติไม่ให้ความร่วมมือและต่อต้านเนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจว่าจะปฏิบัติตามนโยบายนั้นอย่างไร เช่นนโยบายทางเทคโนโลยีจำนวนมากประสบความสำเร็จเพราะขาดความรู้ ส่วนที่ได้รับความสำเร็จและได้รับความร่วมมือเพราะมีการฝึกอบรม และสร้างการเรียนรู้ให้ผู้ปฏิบัติได้เข้าใจในวิธีการใช้เทคโนโลยีนั้นอย่างถ่องแท้เสียก่อน

1.5.4 ปัญหาทางด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง ปัญหาด้านนี้จะเกิดขึ้นจากองค์กรที่รับผิดชอบนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ อาจจะเป็นมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการนำนโยบายไปปฏิบัติด้วยเช่นกัน การปฏิสัมพันธ์นั้นเกิดขึ้นภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเมือง ซึ่งเน้นการเผชิญหน้า การแสวงหาความสนับสนุน การเจรจาต่อรองในการจัดสรรทรัพยากร หรือผลประโยชน์ระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาในการนำนโยบายไปปฏิบัติซึ่งเกิดจากเรื่องของอำนาจและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติกับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องจะมีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1) ลักษณะของการติดต่อและความสัมพันธ์ที่หน่วยปฏิบัติมีกับหน่วยงานที่ควบคุมนโยบายดังกล่าว ในเงื่อนไขข้อนี้ การนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีความลำบากมากขึ้นหากการทำงานของหน่วยปฏิบัติจะต้องผ่านขั้นตอนการควบคุมกลั่นกรองจากหน่วยงานที่ควบคุมนโยบายมากเกินไปจนทำให้การปฏิบัติงานขาดความยืดหยุ่นและเกิดความล่าช้า ไม่คล่องตัว

2) ระดับความจำเป็นที่หน่วยปฏิบัติจะต้องแสวงหาความร่วมมือ ฟังพาหรือ ทำความตกลงกับหน่วยงานหลักอื่น ๆ หากหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยความร่วมมือ ฟังพาหรือทำข้อตกลงกับหน่วยงานหลักอื่น ๆ มากเท่าใดแล้ว โอกาสที่การนำนโยบายไปปฏิบัติจะประสบความสำเร็จจะมีน้อยลงเท่านั้น ทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละหน่วยอาจมีมุมมอง และความตระหนักในความเร่งด่วนของนโยบายที่แตกต่างกันออกไป ในบางกรณีแม้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเห็นพ้องกันในวัตถุประสงค์นโยบาย แต่อาจไม่เห็นพ้องต้องกันในด้านวิธีการที่จะบรรลุนโยบายก็ได้ ความไม่เห็นพ้องต้องกันนี้อาจจะนำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างหน่วยงาน และนำความล้มเหลวมาสู่นโยบายก็ได้

3) ระดับของความเป็นไปได้ที่เจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยจะสามารถทำงานร่วมกันได้

1.5.5 ปัญหาทางด้านการสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคล

สำคัญ ความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลสำคัญ เช่น กลุ่มอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ หน่วยงานต้นสังกัด ข้าราชการระดับสูง สื่อมวลชน เป็นต้น องค์กรหรือบุคคลสำคัญหรือฝ่ายบริหารดังกล่าวอาจให้ความช่วยเหลือทางการเงินทุน หรืองบประมาณ หากหน่วยราชการหรือผู้รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายบริหาร และการขาดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะเป็นอุปสรรคของนโยบาย ทำให้มีการต่อต้าน เตะถ่วง หรือคัดค้าน ซึ่งอาจส่งผลไปถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติได้

ปัญหาทั้ง 5 ด้านดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ 1) ปัญหาทางด้านการสมรรถนะ 2) ปัญหาทางด้านการควบคุม 3) ปัญหาทางด้านการร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง 4) ปัญหาทางด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และ 5) ปัญหาทางด้านการสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ ปัญหาแต่ละด้านน่าสนใจศึกษาเพราะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ผู้วิจัยจึงนำกรอบของปัญหานี้ไปใช้สร้างแบบสอบถาม เพื่อให้นักกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีที่มาจาก การศึกษาตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยการอธิบายถึงตัวแปรต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อ ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติ จากการศึกษาพบว่ามี 3 แนวคิดที่คล้ายคลึงกัน ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดของ ถวัลย์ วรเทพพุดิพงษ์

ถวัลย์ วรเทพพุดิพงษ์ (2537 : 1-16) กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยสรุปมาจากตัวแบบกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น ได้แก่

- 1) มาตรฐานและวัตถุประสงค์ของนโยบาย
- 2) งบประมาณและแรงจูงใจอื่นๆ
- 3) การสื่อสารความระหว่างหน่วยงานและกิจกรรมเพื่อให้การบังคับใช้มีผล
- 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติและลูกค้า
- 5) คุณลักษณะของหน่วยปฏิบัติ
- 6) สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
- 7) การสนับสนุนของหน่วยปฏิบัติ

2.2 แนวคิดของ กล้า ทองขาว

กล้า ทองขาว (2543 : 208-212) อธิบายว่า ปัจจัยกำหนด หมายถึงตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรสาเหตุที่ส่งผล หรือมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการ นำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นตัวแปรผลหรือผลิตผลหรือผลลัพธ์ขององค์การที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ในฐานะที่ปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นปัจจัยสำคัญ ในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ นักวิชาการและนักวิเคราะห์นโยบายจะให้ความสนใจปัจจัย เหล่านี้เป็นพิเศษ เพราะความรู้เรื่องปัจจัยกำหนดจะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถแสวงหาแนวทางแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ องค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญดังกล่าว ได้แก่

2.2.1 ปัจจัยด้านข้อความนโยบาย ข้อความนโยบายหมายถึง ข่าวสารนโยบาย ที่ระบุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายนโยบาย หรือระบุมาตรฐานนโยบายหรือแผนงาน หากพิจารณา ลึกลงไปถึงแผนงานหรือ โครงการที่รองรับนโยบาย ข้อความนโยบายจะหมายถึง เป้าหมาย

วัตถุประสงค์ รวมทั้งขั้นตอน หรือกลยุทธ์ต่างๆ หรือแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ อาจรวมการระบ
องค์การ รับผิดชอบขอบข่ายที่นโยบายครอบคลุมถึงและอื่นๆ แม้ระเบียบวิธีการกำกับ ติดตามและ
ประเมินผล หากข้อความมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ โอกาสที่นโยบายจะประสบผลสำเร็จในชั้น
นำไปปฏิบัติจะมีมาก แต่หากข้อความนโยบายมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์ของ
นโยบายไม่ชัดเจนหรือขัดแย้งกันจะเป็นอุปสรรคอย่างมากในชั้นนำไปปฏิบัติ ทำให้โอกาส
ที่นโยบายจะบรรลุผลสำเร็จเป็นไปได้ยาก

2.2.2 ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้มีอำนาจและกลุ่มหลากหลายในสังคม ผู้นำ
และผู้มีอำนาจมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบาย บางนโยบาย
แม้ผู้เกี่ยวข้องจะมองว่าเป็นนโยบายที่ดี แต่ผู้นำหรือผู้มีอำนาจบางมิไม่เห็นด้วยจะทำให้สำเร็จได้ยาก

2.2.3 ปัจจัยด้านศักยภาพและความสามารถขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
พิจารณาที่ลักษณะสำคัญขององค์ประกอบต่างๆ ขององค์การ เช่น การมีโครงสร้างองค์การที่เอื้อต่อ
กระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ ความรู้ ความสามารถ ทักษะของทีมงาน ความสามารถและ
ประสบการณ์ของผู้นำองค์การ ระบบการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารภายในและระหว่างองค์การ
การมี การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารอย่างเหมาะสม ความเพียงพอของทรัพยากรทางการเงินและ
อุปกรณ์การบริหาร รวมทั้งความสามารถนำเงินและอุปกรณ์

2.2.4 ปัจจัยด้านจิตสำนึกของผู้ปฏิบัติก่อนนโยบาย ความคิดนึกก่อนนโยบาย
ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของนโยบาย ความตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญของนโยบาย
ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความไว้วางใจ มั่นใจก่อนนโยบาย ส่งผลให้มีความตั้งใจที่จะทุ่มเทพลังความสามารถ
ปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ จะทำให้เห็นนโยบายบรรลุผล ในทางกลับกันหากผู้ปฏิบัติมีความรู้สึกไม่พึงพอใจ
ก่อนนโยบาย เพราะเห็นว่านโยบายที่รับผิดชอบ ไม่ค่อยเป็นประโยชน์ต่อองค์การ เขาอาจปฏิบัติงาน
เฉื่อยชา ไม่ตั้งใจทำงาน นโยบายที่นำไปปฏิบัติก็มีโอกาสที่จะไม่สำเร็จสูง

2.2.5 ปัจจัยด้านผู้นำคนสำคัญ ในฐานะที่ผู้นำคนสำคัญอาจมีส่วนริเริ่มนโยบาย
มีบทบาทในการผลักดันนโยบายให้ได้รับการประกาศใช้ เป็นผู้ประสานความพยายามของบุคคล
และองค์การที่ร่วมรับผิดชอบในชั้นการนำนโยบายไปปฏิบัติ การจงใจให้เห็นความสำคัญและให้
ความสนับสนุนนโยบาย ทำให้ผู้ปฏิบัติมีความตั้งใจจริงที่จะทำงานให้บรรลุผล แต่ถ้าหากนโยบาย
ใดขาดแคลนผู้นำคนสำคัญที่เข้มแข็ง โอกาสที่นโยบายจะล้มเหลวมีความเป็นไปได้ค่อนข้างมาก

2.2.6 ปัจจัยด้านการกำกับดูแล การประเมินผลและการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติ
การนำนโยบายไปปฏิบัติจำเป็นต้องมีระบบการตรวจสอบ กำกับดูแลการปฏิบัติงานของบุคคลและ
องค์การที่รับผิดชอบ การตรวจสอบ กำกับดูแลมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพของการบริหารนโยบาย และ

ป้องกันการบิดเบือนเป้าหมายและหันเหทรัพยากรไปใช้ผิดทาง สำหรับการประเมินผลอย่างเป็นระบบจะสามารถสะท้อนปัญหาในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ทุกขั้นตอน สามารถที่จะนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปัญหาและปรับปรุงวิธีการปฏิบัติ ส่วนการให้แรงเสริมแก่ผู้ปฏิบัติงาน หากเป็นแรงเสริมทางบวกจะเป็นพลังจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานมุ่งมั่นตั้งใจทำงานในหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น หากเป็นการเสริมแรงทางลบจะช่วยยับยั้งพฤติกรรมหรือการปฏิบัติที่ไม่พึงประสงค์

2.3 แนวคิดของ แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น

ตัวแบบของแวน มีเตอร์ และแวน ฮอร์น เป็นกรอบแนวคิดที่ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่สำคัญ 6 ด้าน ซึ่งส่งผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งพัฒนามาจากตัวแบบการวิเคราะห์ระบบการเมืองของอีสตัน (Easton) ผนวกกับการนำผลการศึกษาด้านทฤษฎีองค์การที่ส่งผลหรือเกี่ยวข้องกับผลการปฏิบัติงานมาประยุกต์เข้าด้วยกัน และรวมตัวแปรหรือปัจจัยที่ศึกษาไว้หลายประการ จึงช่วยให้การศึกษารอบคลุมสภาพทั่วไปของปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติได้ในลักษณะที่กว้างกว่าตัวแบบอื่น ๆ (ดูรายละเอียดตัวแบบทั่วไปของ แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น หน้า 24)

สาระสำคัญ ของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ กระบวนการศึกษาตั้งแต่จุดเริ่มต้นที่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย นำไปสู่องค์ประกอบต่าง ๆ ที่อยู่ในโครงสร้างของกระบวนการเป็นตัวแปรที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างตัวนโยบายกับผลการปฏิบัติตามนโยบาย ปัจจัยที่ส่งผลทั้ง 6 ตัว มีดังนี้ (กล้า ทองขาว 2543 : 182-185)

- 1) วัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย (policy standards and objectives)
- 2) ทรัพยากรนโยบาย (policy resources)
- 3) การสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการเสริมแรง (inter-organizational communication and enforcement activities)
- 4) ลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ (the characteristics of implementation agencies)
- 5) เงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง (economic, social and political conditions)
- 6) ความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ (the disposition of implementers)

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามแนวคิดของ อดัลฟ์ วรเทพพิพิพษ์ และกล้า ทองขาว ประยุกต์มาจากตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ของ แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น (ดังรายละเอียดหน้า 22-23) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ตัวแปรทั้ง 6 ตัวในตัวแบบ

การนำนโยบายไปปฏิบัติของ แวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น เป็นปัจจัย 6 ด้านที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัตินั่นเอง

3. การประกันคุณภาพการศึกษา

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับซึ่งประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่าง ต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเปิดเผยต่อสาธารณชนได้ การจัดระบบการบริหารการศึกษาของกองทัพ จึงต้องจัดให้มีการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นการจัดการศึกษาของกองทัพนอกจากจะต้องคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาของกองทัพแล้วยังจำเป็นต้องคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาจากภายนอกกองทัพด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันการศึกษาของกองทัพ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและเป็นที่ยอมรับของภายนอกกองทัพ

การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาของไทย จะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการประกันคุณภาพ ภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา อันจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน เพื่อทำให้เด็กไทยเป็นคนดีมีความสามารถและมีความสุข จะได้ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมให้มีสันติ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เศรษฐกิจมั่นคง สามารถร่วมมือและแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้อย่างมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกต่อไป การประกันคุณภาพภายในจึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษา โดยสถานศึกษา เพื่อ ผู้เรียน และสังคมโดยรวม (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 2543)

3.1 นโยบายการประกันคุณภาพภายในตามสาระบัญญัติของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

จากความจำเป็นของการประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย จึงได้มีสาระบัญญัติใน พ.ร.บ. การศึกษา

แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในไว้ดังนี้

“หมวด 6 มาตรา 47 ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก

ระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ 2546)”

สาระบัญญัติดังกล่าว เป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจผู้ปกครองและผู้เรียนว่าจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมีการทำงานที่มีเป้าหมาย และแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น ก็จะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง เพื่อตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา

3.2 การนำนโยบายประกันคุณภาพภายในตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติไปปฏิบัติ

การประกันคุณภาพภายในเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และเพื่อให้เป็นไปตามสาระใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาควรดำเนินการให้ครอบคลุมแนวทางหลักดังต่อไปนี้

3.2.1 สถานศึกษาจะต้องดำเนินการประกันคุณภาพภายในเป็นประจำทุกปี โดยควรเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2543

3.2.2 *ให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร*

การศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อันประกอบด้วยการวางแผนการดำเนินงาน การประเมินผลและการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยสถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความมุ่งมั่นและหลักการตามที่กำหนดใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษา และเป้าหมาย/ปรัชญา/ธรรมเนียมสถานศึกษา กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจน ติดตามประเมินผลการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

3.2.3 *การดำเนินการประกันคุณภาพภายในทุกชั้นตอนควรเน้นการประสานงาน*

*และการมีส่วนร่วม*ของทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บุคลากรในสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง บุคลากรของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ในชุมชน และเขตพื้นที่การศึกษา และ ภูมิภาค เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามมาตรา 8 ของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

3.2.4 *สถานศึกษาควรจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายในให้เรียบร้อย*

ก่อนเริ่มปีการศึกษาใหม่ของทุกปี โดยแสดงผลการประเมินคุณภาพการศึกษา แนวทางหรือแผนงานในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในปีการศึกษาต่อไป แล้วเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามที่กระทรวงกำหนด และสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ตลอดจนสาธารณชน โดยจัดทำรายงานโดยสรุป ปิดประกาศไว้ที่สถานศึกษา แจ้งให้ผู้ปกครอง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้รับทราบ รวมทั้ง มีรายงานที่มีรายละเอียดครบถ้วนที่พร้อมจะให้ผู้สนใจขอดูได้ตลอดเวลา (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 2543)

3.3 *แนวคิดและหลักการในการประกันคุณภาพ*

การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการสร้าง ความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษาทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน และผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการ "ป้องกัน" ไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและผลผลิตไม่มีคุณภาพ

ในการดำเนินการเพื่อให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาตามความหมายข้างต้น ควรมีการศึกษาขั้นตอนการดำเนินงานตามแนวคิดหลักต่อไปนี้ (สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 2543)

3.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษาที่ได้มีการพัฒนากันอยู่ในขณะนี้ มีแนวคิดเพื่อส่งเสริมและเสนอแนวทางเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา โดยมีการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ดังนี้

- 1) การควบคุมคุณภาพ เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ และการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน
- 2) การตรวจสอบคุณภาพ เป็นการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด
- 3) การประเมินคุณภาพ เป็นการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา โดยหน่วยงานที่กำกับดูแลในเขตพื้นที่ และหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลาง ซึ่งถึงแม้จะเป็นบุคคลภายนอก แต่ก็ยังถือว่าเป็นการประเมินภายใน เพราะการดำเนินการโดยหน่วยงานที่อยู่ในสายการบริหารของสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินการตรวจเยี่ยมและประเมินสถานศึกษา เป็นระยะๆ ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ความช่วยเหลือ และส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพอันเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนรับการประเมินภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็น องค์การมหาชน

3.3.2 แนวคิดตามหลักการบริหาร

ตามหลักการบริหารนั้น การประกันคุณภาพภายใน เป็นกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ

หลักการและกระบวนการบริหารดังกล่าว เป็นสิ่งที่ใช้ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยจะต้องมีกระบวนการวางแผนทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้การทำงานได้ผลและมีคุณภาพดี

ในภาคธุรกิจ อุตสาหกรรม และบริการมีการใช้กระบวนการนี้ในการบริหารเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพของสินค้า และบริการตลอดเวลา ทำให้เป็นที่พอใจของลูกค้า สามารถขายสินค้าได้และมีกำไร

สำหรับการศึกษานั้นไม่เหมือนธุรกิจ เพราะการศึกษาไม่ได้หวังกำไรเป็นตัวเงิน แต่ผลที่ได้เป็นคุณภาพในด้านต่างๆ ของคน อย่างไรก็ตาม กระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาก็สามารถนำแนวคิดและกระบวนการข้างต้นมาใช้ได้ โดยปรับให้เหมาะสมกับกระบวนการพัฒนาการศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาคน

การที่สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้ดีมีคุณภาพ เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพนั้น ก็เปรียบเหมือนกับการสร้างบ้าน โดยคนในบ้านจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน ว่าต้องการสร้างบ้านนั้นเพื่อประโยชน์อะไร แล้วจึงออกแบบแปลนให้เหมาะสม ต่อจากนั้น จึงลงมือวางรากฐาน และดำเนินการก่อสร้างตามแบบแปลน ในระหว่างการก่อสร้าง ก็จะต้องตรวจสอบว่าตรงกับแบบแปลนหรือไม่ วัสดุที่ใช้เป็นไปตามข้อกำหนดหรือไม่ มีความมั่นคงเพียงใด ระบบน้ำไฟ เป็นอย่างไร ถ้าพบสิ่งใดเป็นข้อบกพร่อง ก็ปรับปรุงแก้ไขได้ในทุกขั้นตอน ซึ่งจะทำให้บ้านที่ก่อสร้างขึ้นมา มีความแข็งแรง สวยงาม มั่นคง ตรงตามเป้าหมาย ที่ต้องการ

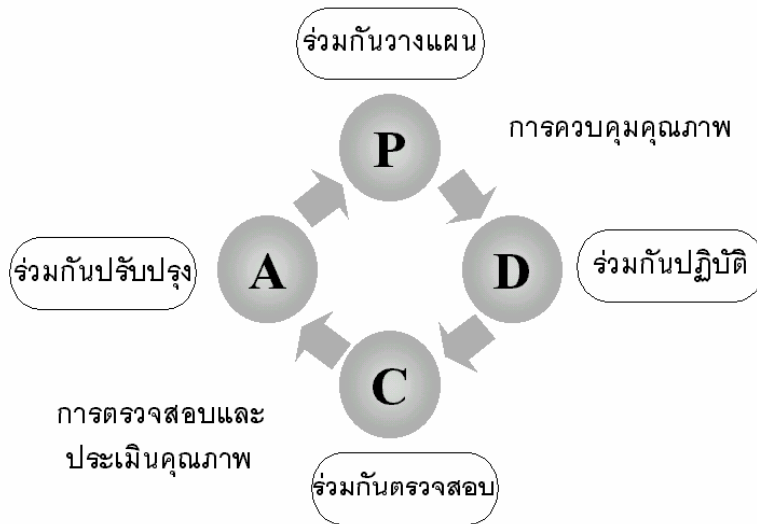
กระบวนการพัฒนาคนในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านนั้นต้องใช้สถาปนิก ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกเข้ามาดำเนินการ และเมื่อสร้างเสร็จแล้วก็เสร็จเลย ไม่ต้องทำต่อ แต่กระบวนการสร้างคนนั้น ผู้ที่เป็นสถาปนิกคือ ครู และ ผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลภายในจะต้องร่วมกันพัฒนาเด็ก ให้มีคุณภาพดี และจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยไม่หยุด ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา มีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มีคุณสมบัติเป็นอย่างไร และถ้าจะให้เด็กมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วก็ต้องช่วยกันคิด และช่วยกันวางแผน (Plan) ว่าจะต้องทำอย่างไร แล้วช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จึงเป็นกระบวนการที่บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาร่วมกันวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการ ลงมือทำตามแผน ในทุกขั้นตอน มีการบันทึกข้อมูลร่วมกันเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลงาน หาจุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง แล้วร่วมกันปรับปรุงแผนงานนั้นๆ โดยมุ่งหวังให้มีประสิทธิภาพ ในการบริหาร จัดการสถานศึกษาที่เน้นคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดการทำงานที่เป็นระบบเช่นนี้ จะช่วยสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในสถานศึกษา เกิดความรู้สึกว่าเป็นงานปกติ เป็นการมองตนเองและประเมินตนเองซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีฐานข้อมูลที่มั่นคงเป็นจริง พร้อมเสมอต่อการตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก

3.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดของระบบการประกันคุณภาพและแนวคิดตามหลักการบริหาร

ถ้าพิจารณาแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพที่ประกอบด้วย การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพ กับหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (P) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (D) ร่วมกันตรวจสอบ (C) และร่วมกันปรับปรุง (A) จะเห็นว่ามี ความสอดคล้องกัน ดังนี้

ภาพที่ 2.15 หลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร (PDCA)

ที่มา : สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2543 หน้า 10

จากแผนภาพข้างต้น การควบคุมคุณภาพ และการตรวจสอบคุณภาพก็คือกระบวนการการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพ ตามหลักการบริหารนั่นเอง ความหมายของการ ควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผน และดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายมาตรฐานการศึกษา ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา เมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้ว หน่วยงานในเขตพื้นที่และต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตาม

และประเมินคุณภาพ เพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความอุ่นใจ และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอ

3.3.4 หลักการสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพภายใน

หลักการสำคัญของการปรับปรุงคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตามแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ได้แก่

1) จุดมุ่งหมายของการปรับปรุงคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพ ให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหน้า โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

2) การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมาย ชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความ โปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน

3) การประเมินคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรแทบทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาโดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่ หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

4. นโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ซึ่งประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก การประกันคุณภาพการศึกษาภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน การจัดระบบการบริหารการศึกษาของกองทัพจึงต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กองทัพต้องพร้อมรับการประเมินมาตรฐานการศึกษาจากหน่วยงาน

ภายนอกกองทัพ ปัจจุบันสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนหลายแห่งได้นำระบบการประกันคุณภาพเข้ามาประยุกต์ใช้กับระบบการศึกษาแล้ว การจัดการศึกษาของกองทัพจึงต้องคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาของภายนอก และมาตรฐานการศึกษาตามความต้องการของกองทัพด้วย ประกอบกับเพื่อให้มีการเทียบโอนผลการเรียนระหว่างสถาบันการศึกษาในกองทัพ และนอกกองทัพ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพ เพื่อให้เป็นมาตรฐานสากลและเป็นที่ยอมรับของภายนอกกองทัพด้วย

การประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพ หมายถึง แนวปฏิบัติของสถาบันการศึกษาของกองทัพที่ได้ดำเนินการตามระบบหรือแผนงานที่กำหนดไว้ อันจะทำให้เกิดความมั่นใจว่า ได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณลักษณะทหารที่พึงประสงค์ตามความต้องการของกองทัพ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพ แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี และการศึกษาดั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป (กรมยุทธศึกษาทหาร 2543 : 5-7)

4.1 นโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงกลาโหม

เพื่อให้สถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหม และผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาตามที่กระทรวงกลาโหมต้องการ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 กระทรวงกลาโหมจึงกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหม ดังต่อไปนี้

4.1.1 เร่งรัดการให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหม เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพและรักษามาตรฐานการศึกษาสถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหมอย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อบริหาร และกำกับดูแลงานด้านมาตรฐานการศึกษา

4.1.2 ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหมสามารถสร้างกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา โดยจัดให้มีระบบการตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการ ขึ้นเป็นการภายใน

4.1.3 ให้สถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหมนำรูปแบบและวิธีการในการประกันคุณภาพการศึกษาที่กระทรวงกลาโหมกำหนดขึ้น เป็นแนวทางในการดำเนินการ โดยปรับปรุงหรือพัฒนาได้ตามความเหมาะสม

4.1.4 ดำเนินการให้แต่ละสถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหม กำหนดแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงกลาโหมให้เป็นรูปธรรม

4.1.5 ให้ส่วนราชการของกองบัญชาการทหารสูงสุดและเหล่าทัพที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกำลังพล แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในของแต่ละสถาบันการศึกษา

4.1.6 ให้มีการรายงานผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถาบันการศึกษาไปตามลำดับชั้น ต่อคณะกรรมการที่กระทรวงกลาโหมได้แต่งตั้งขึ้นของทุกสิ้นปีการศึกษา

4.1.7 ส่งเสริมให้ความร่วมมือและการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานสถาบันการศึกษาในกระทรวงกลาโหม และหน่วยงานนอกกระทรวงกลาโหม ในกิจกรรมประกันคุณภาพการศึกษา อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของกระทรวงกลาโหม ให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสถานการณ์โลก โดยทั่วไป และพร้อมรับการตรวจสอบคุณภาพจากภายนอก

4.1.8 ส่งเสริมการเผยแพร่ข้อมูลและกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหมต่อสาธารณชน

4.2 คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของกองทัพ

สถาบันการศึกษาของกองทัพเป็นสถาบันการศึกษาที่ได้รับความเชื่อถือและยอมรับว่าสามารถผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถตามที่กองทัพต้องการ เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ มาตรฐานการศึกษาของกองทัพประกอบด้วย

4.2.1 **มาตรฐานด้านปัจจัย** กองทัพจะพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สนับสนุนการใช้จ่ายงบประมาณและอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ และคุ้มครอง มีนโยบายการศึกษาอย่างชัดเจน หลักสูตรการศึกษาได้รับการปรับปรุง พัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ

4.2.2 **มาตรฐานด้านกระบวนการ** สถาบันการศึกษาของกองทัพจะพัฒนากระบวนการบริการจัดการ กระบวนการเรียนการสอน กระบวนการวิจัย และกระบวนการให้บริการ

ทางการศึกษา ให้เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง พัฒนาการวิจัยอย่างต่อเนื่อง และบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา

4.2.3 มาตรฐานด้านผู้เรียน

- 1) มีผลสัมฤทธิ์การศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด
- 2) มีคุณลักษณะด้านการศึกษาด้านการทหาร ด้านสังคม และด้านความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ผู้สำเร็จการศึกษาต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นพลเมืองดี มีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

4.3 วัตถุประสงค์ของการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

- 4.3.1 เพื่อสร้างความมั่นใจ การยอมรับ และความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
- 4.3.2 เพื่อส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- 4.3.3 เพื่อวิเคราะห์และประเมินวิธีการปฏิบัติงานของหน่วยและนำมาแก้ไข และปรับปรุงวิธีปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
- 4.3.4 เพื่อพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการฝึกอบรมและการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 4.4.5 เพื่อให้สถาบันการศึกษาทางทหารมีขีดความสามารถในการสร้าง และพัฒนาองค์ความรู้ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ และการวิจัยพัฒนาที่ตอบสนองการแก้ไขปัญหาของกองทัพ
- 4.4.6 เพื่อให้การบริหารงบประมาณ วิชาการ และวิทยาการทหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

- 4.4.1 ได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 4.4.2 ข้าราชการและอาจารย์มีการพัฒนาขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 4.4.3 สถาบันการศึกษาทางทหาร มีระบบการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ สามารถให้การฝึกอบรม จัดการเรียนการสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.4.4 สถาบันการศึกษาทางทหาร เป็นสถาบันที่มีมาตรฐานในระดับที่ได้รับการยอมรับจากทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
- 4.4.5 สถาบันการศึกษาทางทหาร สามารถเทียบโอนหน่วยกิตในการเรียนกับสถาบันการศึกษาของพลเรือนได้
- 4.4.6 สถาบันการศึกษาทางทหาร ได้รับการรับรองคุณภาพ (Quality Accreditation) จากหน่วยงานภายนอกที่มาตรวจสอบและประเมินคุณภาพ

5. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

นโยบายการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของกระทรวงกลาโหมกำหนดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ กองทัพอากาศ ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม และมีการจัดการศึกษาเฉพาะทาง จึงจำเป็นต้องดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษา ตามนโยบายดังกล่าว

5.1 ความเป็นมาของการประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพอากาศ

การศึกษาเฉพาะทางเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จัดแยกออกจากการศึกษาในระบบปกติ เพื่อให้มีความชัดเจนในการบริหารจัดการ มีผู้ให้ความหมายของการศึกษาประเภทนี้ว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะด้านวิชาชีพที่จัดขึ้น ตามความต้องการของหน่วยงานและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย หน่วยงาน หรือ องค์กร และเป็นการศึกษาที่ไม่อาจดำเนินการได้โดยสถาบันการศึกษาปกติ ดังนั้น การศึกษาเฉพาะทางจึงเป็นรูปแบบการศึกษาที่สถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศเกี่ยวข้องโดยตรง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของกองทัพอากาศโดยส่วนรวม คือ “หมวด 3 ระบบการศึกษา มาตรา 21 กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการ และความชำนาญ ของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาของชาติ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542)

เมื่อพิจารณา มาตรา 21 แล้วตีความได้ว่า การจัดการศึกษาของกองทัพอากาศเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะทาง จึงอยู่ในข่ายที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ครอบคลุมไปถึง

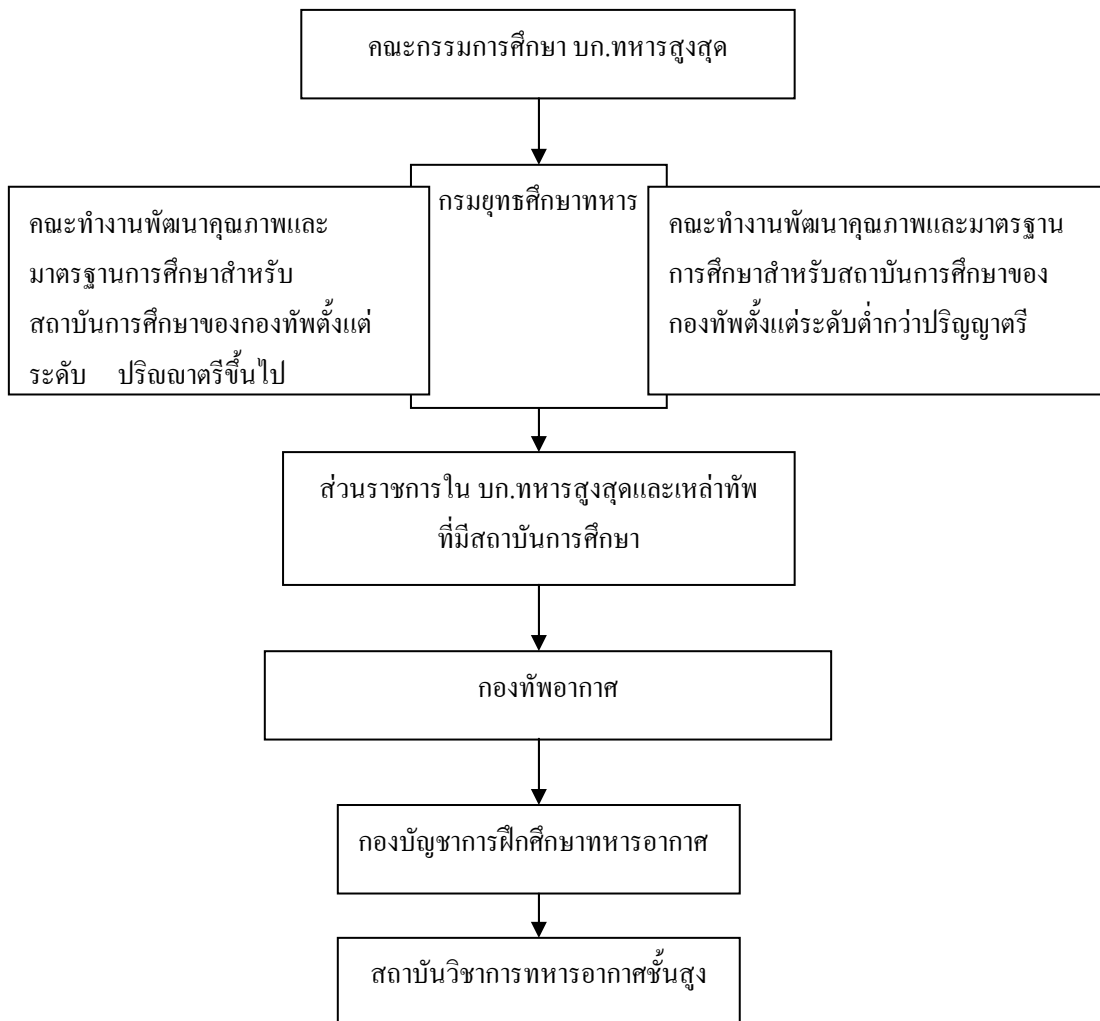
จากการพิจารณาร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (คณะอนุกรรมการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทาง 2542)

“ข้อ 5 สถานศึกษาเฉพาะทาง ต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายใน และถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ

เปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก”

ในกฎกระทรวง ข้อที่ 5 ระบุไว้ชัดเจนว่าจะต้องมีการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งการดำเนินการเรื่องนี้ไม่เคยมีมาก่อน ในสถานศึกษาแห่งใดของกองทัพอากาศ ผลกระทบจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ(ร่าง) กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษา เฉพาะทางที่มีต่อกองทัพอากาศ คือ *การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ*

กลไกการดำเนินการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยการประกันคุณภาพการศึกษา อยู่ในรูปแบบของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของกองทัพ โดย ยศ.ทหาร เป็นหน่วยงานหลัก รับผิดชอบร่วมกับสถาบันการศึกษาของกองทัพอากาศ ดังภาพต่อไปนี้

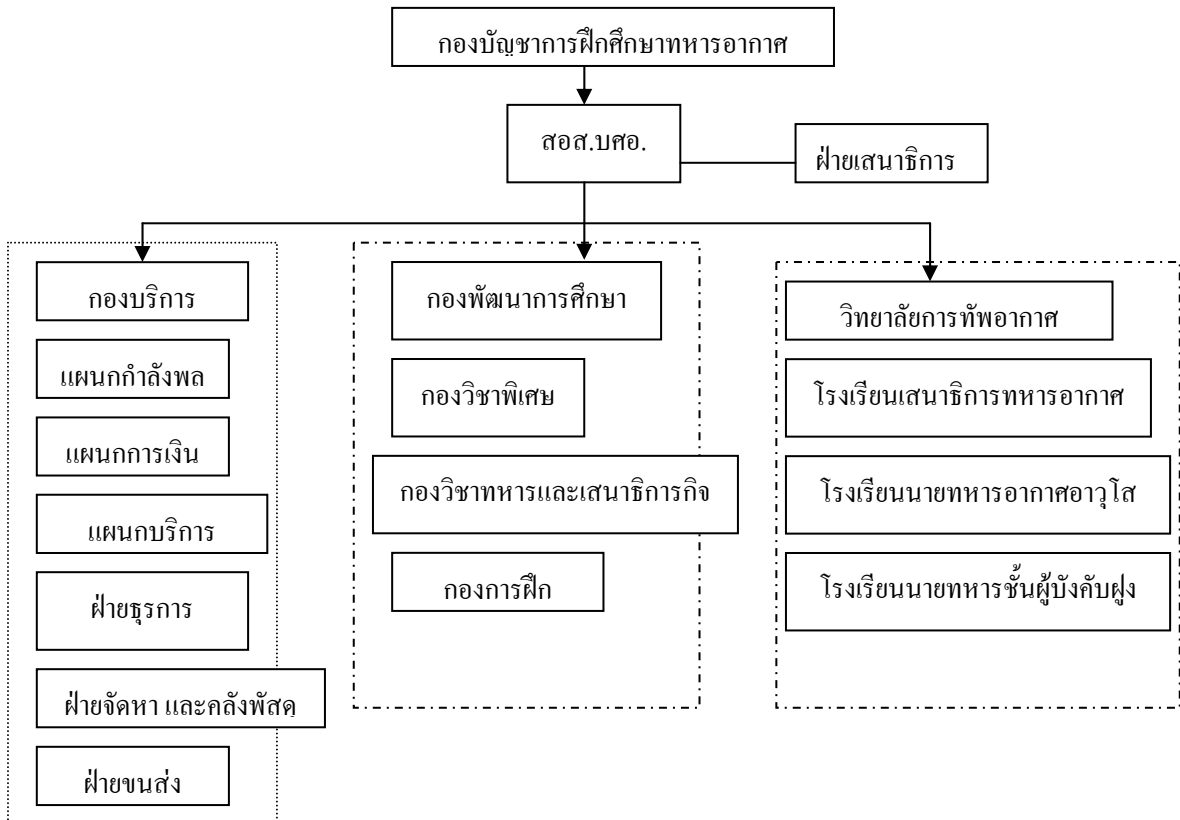
ภาพที่ 2.16 คณะกรรมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของกองทัพ

ที่มา : กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด แนวทางการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
 สถาบันการศึกษาของกองทัพ พ.ศ. 2543 หน้า 8

5.2 การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ (สอส.บ
 สอ.) เป็นหน่วยขึ้นตรงต่อ กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ มีหน้าที่ ให้การศึกษายอบรม และ
 พัฒนานายทหารอากาศชั้นสัญญาบัตรผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจใน
 วิทยาการของทหารอากาศ ให้สามารถเป็นผู้นำทหารอากาศตั้งแต่ระดับกลางไปจนถึงระดับสูงที่มี
 คุณธรรมและจรรยาบรรณของทหารอากาศมืออาชีพ พัฒนาหลักนิยม และส่งเสริมการวิจัยทาง
 การทหาร โดยมีผู้บัญชาการสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ

5.2.1 การจัดส่วนราชการของ สอส.บสอ. การจัดส่วนราชการของ สอส.๑ ดังภาพ
 ต่อไปนี้

ภาพที่ 2.17 การจัดส่วนราชการของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง (สอส.๑)

จากภาพข้างต้น แสดงส่วนราชการหรือหน่วยรองที่ขึ้นตรงต่อ สอศ.๑ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1) กลุ่มบริการ 2) กลุ่มกองวิชาและ 3) กลุ่มสถานศึกษาในสังกัด และกลุ่มที่จะต้องจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในขั้นต้น มีเพียง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มกองวิชา และกลุ่มสถานศึกษาในสังกัด สอศ.๑

5.2.2 แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.บศอ.

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นมาตรการสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา แห่งชาติ และเป็นไปตามคำสั่งกระทรวงกลาโหม (เฉพาะ) ที่ 36/44 ลง 20 มี.ค.44 ที่ให้ทุกสถาบันการศึกษาของกระทรวงกลาโหม จะต้องเร่งรัดจัดให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น อันถือเป็นนโยบายที่กองทัพอากาศจะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด โดยกรมยุทธศึกษาทหารได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาให้หน่วยงานหรือสถานศึกษาทุกเหล่าทัพนำไปปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1) แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๑ เพื่อดำเนินงานและกำกับดูแล ควบคุม ตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษาขึ้นเป็นการภายในของสถาบัน ดังนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการดำเนินงานการโดยออกเป็นคำสั่ง หรือระเบียบปฏิบัติของ สอศ.๑ ให้สอดคล้องกับแนวทางในการดำเนินการตามที่กระทรวงกลาโหมกำหนด

(2) กำหนดแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๑

(3) กำหนดมาตรการส่งเสริม การควบคุม การตรวจสอบ และประเมินผลคุณภาพการจัดการศึกษาการบริหารและการจัดการ

ก) กำหนดคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาจะต้องมีลักษณะทหารอากาศที่พึงประสงค์

ข) การเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น วิเคราะห์เป็น

ค) กำหนดมาตรฐานภารกิจของครู/อาจารย์ ของ สอศ.๑

ง) กำหนดตัวบ่งชี้ เกณฑ์ มาตรฐานขององค์ประกอบคุณภาพหรือปัจจัยที่ใช้ควบคุมคุณภาพการศึกษา

จ) พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลการศึกษาของ สอศ.๑ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้ในการควบคุม การตรวจสอบ และประเมินผล

ฉ) พัฒนาตัวบ่งชี้ เกณฑ์และมาตรฐานให้มีความเหมาะสมและทันสมัย

ข) ให้มีวิธีการส่งเสริม การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมิน คุณภาพการจัดการศึกษาการบริหารและการจัดการ

ซ) กำหนดและพัฒนาแบบฟอร์มเพื่อใช้ในการควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินคุณภาพการศึกษา

(4) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๑ โดยให้ครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

ก) เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัญหา สภาพความจำเป็นอย่างเป็นระบบ และมีแผนปฏิบัติการประจำปีรองรับ

ข) กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายและสภาพความสำเร็จของการพัฒนาไว้อย่างต่อเนื่อง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

ค) กำหนดวิธีการดำเนินงาน ที่มีหลักการ ทฤษฎี หรือผลการวิจัย หรือข้อมูลเชิงประจักษ์ที่อ้างอิงได้ ให้ครอบคลุมการพัฒนาด้านการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้

ง) กำหนดแหล่งวิทยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

จ) กำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของ สอศ.๑ ทุกคนรวมทั้งผู้เรียนรับผิดชอบและดำเนินงานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ฉ) กำหนดการจัดงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ให้มีหน่วยงานรับผิดชอบติดตาม ประสานงานส่งเสริม สนับสนุน เพื่อให้การพัฒนาระบบกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3) นำข้อมูลการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๑ ไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของ สอศ.๑ การสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ แก่ สอศ.๑

4) ให้มีการจัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๑ ที่จะช่วยให้การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของ สอศ.๑ มีประสิทธิผลมากขึ้น

5) สอศ.๑ จะต้องรายงานผลการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ไปตามลำดับชั้น ต่อคณะกรรมการที่ กระทรวงกลาโหมแต่งตั้งขึ้นของทุกปีงบประมาณ

6) ให้มีการร่วมมือและการมีส่วนร่วมระหว่าง สอศ.๑ กับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา

7) จัดทำข้อมูลเผยแพร่ข่าวสาร และผลงานการประกันคุณภาพการศึกษา เผยแพร่ต่อสาธารณชน

8) สร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรภายในสถาบันให้เข้าใจตรงกันว่า การประกันคุณภาพคืออะไร ทำไมต้องมีการประกันคุณภาพ และถ้ามีการประกันคุณภาพแล้วจะเกิดผลดีหรือผลเสียอะไรบ้าง

5.2.3 ขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.

สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ดังต่อไปนี้

1) กำหนดประชุมชี้แจงให้ทุกคนใน สอศ.ฯ ทราบเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา

2) แต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา

3) จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา สอศ.ฯ

4) กำหนดงานที่จะต้องทำและผู้รับผิดชอบ

5) ประชุมเตรียมการดำเนินงาน

6) กำหนดแบบฟอร์มที่จะใช้ในการตรวจสอบติดตามงานแต่ละ

องค์ประกอบ

7) การรวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการตรวจสอบ แยกตามองค์ประกอบ

8) การวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละองค์ประกอบ

9) การตรวจสอบเอกสารหลักฐานในการดำเนินงานแต่ละองค์ประกอบ

ตามดัชนีที่กำหนด

10) สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการตรวจสอบแยกเป็นจุดอ่อนจุดแข็ง

และแนวทางในการแก้ไข

11) จัดทำรายงานการศึกษาตนเอง

12) ตรวจสอบการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

13) เตรียมพร้อมรับการตรวจประเมินจากคณะกรรมการที่

กระทรวงกลาโหมแต่งตั้ง

5.2.4 การจัดตั้งกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

กลไกการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญประกอบด้วย

1) คณะกรรมการประกันคุณภาพ คณะกรรมการประกันคุณภาพ (Quality Assurance Committee) มีหน้าที่วางกรอบและวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพ

2) เจ้าหน้าที่ประกันคุณภาพ (Quality Assurance Officer) มีหน้าที่ดังนี้

(1) รวบรวมข้อมูลรายบุคคล/กองการศึกษา/กองวิชาการ/กรรมนักเรียน
ในแต่ละภาคการศึกษา

(2) ประมวลผลข้อมูลรายบุคคล/กองการศึกษา/กองวิชาการ/กรรม
นักเรียน เพื่อจัดทำรายงานการศึกษาด้วยตนเอง (Self Study Report) เป็นรายงานภาคการศึกษา และ
สะสมข้อมูลไปเรื่อย ๆ เช่น ในรายงานภาคการศึกษาที่ 2 จะมีผลการศึกษาศึกษาของภาคการศึกษาที่ 1 อยู่
ด้วย และรายงานของภาคการศึกษาที่ 3 จะมีผลของภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 เช่นนี้ไปเรื่อย ๆ

(3) จัดทำ Self Study Report รายงานต่อคณะกรรมการประกันคุณภาพ
การศึกษาของสถาบัน

(4) เตรียมรับการตรวจสอบในการประกันคุณภาพการศึกษาจาก
ภายนอก

5.2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) รวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความเชื่อถือได้ของข้อมูล และสรุปผล
ข้อมูลตามด้านที่ต้องการประกันคุณภาพ คือตามองค์ประกอบหรือปัจจัยที่ใช้ในการควบคุมคุณภาพ
การศึกษา

2) ตอบคำถามได้ว่า ได้ดำเนินงานอะไรบ้าง ที่จะทำให้เกิดผลผลิต บริการ
มีคุณภาพ

3) จัดแฟ้มเอกสารที่บรรจุข้อมูล ที่สามารถตรวจสอบได้ หลัฐานต่าง ๆ
แยกตามองค์ประกอบ

4) ให้ข้อมูลย้อนกลับสู่ผู้เกี่ยวข้องกับผลการประกันคุณภาพ เพื่อให้เกิด
การแก้ไขปรับปรุง

5) ข้อมูลที่ต้องการ ได้แก่ ข้อมูลการปฏิบัติงานระดับรายบุคคล ข้อมูลการ
ดำเนินงานสำหรับแนวทางในการระบุข้อมูลที่ต้องการ มีดังนี้

(1) การกำหนดภาระงาน หรือขอบข่ายงานรายบุคคล เช่น

ก) ครู/อาจารย์ต้องทำงานสอนสัปดาห์ละกี่ชั่วโมง ผลิตบทความ
งานวิจัยปีละกี่เรื่อง เป็นวิทยากร หรือให้บริการทางวิชาการภาคการศึกษาปีละกี่ครั้ง

ข) ลูกจ้างปฏิบัติงานหลักอะไรบ้าง งานรองอะไรบ้าง

(2) การจัดทำแบบฟอร์มรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ทุกคนที่เกี่ยวข้องกรอก
ในเรื่องของการปฏิบัติงาน

(3) จัดคีย์ข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ตามระบบข้อมูล เพื่อจัดเก็บข้อมูล
อย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

5.2.6 การตรวจสอบ (Audit)

1) การตรวจสอบมี 2 ประเภท คือ ระยะที่ 1 เป็นการตรวจสอบภายใน (Internal Audit) โดยสถาบันหรือโดยบุคคล และระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบภายนอก (External Audit) โดยหน่วยงานภายนอก

2) ตรวจสอบอะไร

ตรวจสอบองค์ประกอบที่ใช้ในการควบคุมคุณภาพการศึกษา ว่าได้มีการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ โดยดูจากดัชนีบ่งชี้ และเอกสารหลักฐานที่รวบรวมไว้เป็นแฟ้ม

3) ตรวจสอบอะไร

ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบภายในหรือภายนอก จะต้องมีคนตรวจสอบ (Auditor) ประมาณ 3-5 คนที่เป็นกลาง มีความรู้ในงานและบทบาท ตลอดจนมีความสามารถในการตัดสินใจ คณะผู้ตรวจสอบจะมาทำการศึกษาข้อมูล หลักฐาน รายงานต่าง ๆ รายงานการศึกษาตนเองของสถาบัน/ของกองวิชาเพื่อประกอบการตัดสินใจ รับรองผลการตรวจสอบเป็นองค์ประกอบ ๆ ไป

คณะผู้ตรวจสอบ (ภายในหรือภายนอก) มีตารางการทำงานตามลำดับ ดังนี้

(1) ศึกษาเอกสารการประกันคุณภาพภายใน ตลอดจนหลักฐานข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจผลการประกันคุณภาพภายใน

(2) ประชุมกับทีมผู้บริหาร และคณะกรรมการประกันคุณภาพ เพื่อซักถาม

(3) สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง และเยี่ยมชมการปฏิบัติงาน

(4) สรุปผลการจัดทำรายงาน

(5) ประชุมกับทีมผู้บริหาร คณะกรรมการประกันคุณภาพ เพื่อแจ้งผลการตรวจสอบว่าองค์ประกอบใดผ่าน/ไม่ผ่าน มีจุดใดที่ต้องปรับปรุง

4) ตรวจสอบเมื่อไร

การตรวจสอบภายใน ควรดำเนินงานหลังจากที่กองวิชาดำเนินงานประกันคุณภาพมาแล้ว 1-2 ภาคการศึกษาเพื่อพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานใน 1-2 ภาคการศึกษา สรุปผลและแจ้งจุดอ่อน-จุดแข็ง ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงก่อนรับการตรวจสอบจากภายนอก

5) วิธีการตรวจสอบ

คณะผู้ตรวจสอบพิจารณา ข้อมูล หลักฐาน รายงาน ตลอดจน Self Study Report เพื่อตัดสินใจ

5.2.7 การประเมินผลการดำเนินงานภายใน

เป็นการสรุปผลการดำเนินงานในการควบคุม กำกับดูแล ติดตาม และ การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์หรือไม่ การประเมินผลจะทำให้สถาบันการศึกษาทราบว่ามีความพร้อมที่จะรับการตรวจสอบภายนอกหรือไม่ หากยังไม่พร้อม ก็จะต้องปรับปรุงแก้ไข และทำการประเมินผลใหม่ จนเห็นว่ามีความพร้อมจึงขอรับการตรวจสอบ จากภายนอก

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบาย ประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ยังไม่มีการทำวิจัยมาก่อน เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ได้กำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นกฎหมายนำไปสู่ การปฏิรูปการศึกษานี้ เป็นเรื่องใหม่สำหรับกองทัพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายไปปฏิบัติในเรื่องอื่น ๆ มาเป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

จากผลการวิจัยของ สำเร็จ สามัตถิยะ (2538 : 125-135) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลของการนํานโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาไปปฏิบัติ ของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ กับผลการนํานโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ มีปัจจัยด้านต่าง ๆ คือ 1) เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของ นโยบาย 2) การกำหนดภารกิจและการมอบหมายงาน 3) ลักษณะของหน่วยงานที่นํานโยบาย ไปปฏิบัติ 4) การสนับสนุนจากส่วนกลางและท้องถิ่น 5) มาตรการควบคุมประเมินผลและ กระตุ้นส่งเสริม โดยปัจจัยทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลของการนํานโยบายไปปฏิบัติ ลักษณะหน่วยงาน ที่นํานโยบายไปปฏิบัติเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จมากที่สุด และรอง ลง มาคือ การสนับสนุนจากส่วนกลางและท้องถิ่น และมาตรการควบคุมประเมินผลและกระตุ้น ส่งเสริม

การวิจัยของสุรินทร์ บัวงาม (2542 : 64-70) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการ นํานโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในเขตการศึกษา 5 พบว่า 1) ผู้บริหารกองทุน เงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อสภาพหรือการปฏิบัติในปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จ ของการนํานโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง 2) ความสำเร็จของการนํานโยบาย กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติตามความคิดเห็นของผู้บริหารกองทุนระดับจังหวัดและระดับ

สถานศึกษา ในเขตการศึกษา 5 อยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติด้านการติดตามประเมินผลและส่งเสริม ด้านเป้าหมายและวัตถุประสงค์ และด้านการสนับสนุนจากส่วนกลางและท้องถิ่นสามารถร่วมกันทำนายนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติได้ร้อยละ 67.9 ($R^2 = .679$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 4) การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ ควรปรับปรุงและให้ความสำคัญการจัดวงเงินกู้ยืมและงบประมาณที่พอเพียง การจัดบุคลากร ผู้รับผิดชอบโดยตรง การบริหารในระยะเวลาที่เหมาะสม การติดตามประเมินผลและส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง และการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างต่อเนื่องและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

สรุปได้ว่าจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นแนวทางให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงปัจจัยหรือองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้งานนโยบายไปปฏิบัติบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง จึงเป็นการศึกษาภาพสะท้อนว่า ผู้บริหารและอาจารย์หรือนุคลากรทางการศึกษาให้ความสำคัญกับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่นำไปสู่ความสำเร็จของงานเพียงใด

แนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษาจะยึดตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตามกรอบทฤษฎีของแวน มีเตอร์ และ แวน ฮอร์น ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ 6 ประการ ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างตัวนโยบายกับผลการปฏิบัติตามนโยบาย องค์ประกอบดังกล่าวนี้เป็นปัจจัยกำหนดที่ส่งผล หรือมีอิทธิพลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เนื่องจากเป็นตัวแบบที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องมากที่สุดกับการนำนโยบายซึ่งเป็นนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติในหน่วยงานราชการ โดยกำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามตามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทั้ง 6 ด้าน เป็นแบบมาตรประมาณค่าเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินความสำคัญตามรายการ แต่ละด้านของปัจจัยว่ามีระดับที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากหรือน้อยเพียงใด

นอกจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จแล้ว ผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติของ วรเดช จันทรสร ซึ่งมีลักษณะที่เด่นชัด 5 ด้าน มาใช้ในการสร้างแบบสอบถามปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยใช้การตรวจสอบรายการว่าเห็นด้วยหรือไม่กับปัญหานั้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยมุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ให้การสนับสนุนการเรียนการสอน ของสถานศึกษาทั้ง 4 แห่งที่สังกัดสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ได้แก่ วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส และโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง เป็นผู้บริหาร จำนวน 24 คน อาจารย์จำนวน 115 คน รวมทั้งสิ้น 139 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยใช้ตารางเทียบหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของ เคริจซ์ (Krejcie) และ มอร์แกน (Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด 2543 : 39-40) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 20 คน อาจารย์จำนวน 80 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ฉบับ คือแบบสอบถามปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ซึ่งมีเนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาท และสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า จำนวน 48 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ จำนวน 22 ข้อ

2.2 การสร้างแบบสอบถาม มีขั้นตอนการสร้างตามลำดับ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ และปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายไปปฏิบัติ

2.2.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจแก้ไขในด้านภาษาและความถูกต้องด้านเนื้อหา

2.2.3 นำเครื่องมือที่แก้ไขแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่านพิจารณาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) และความถูกต้องเหมาะสม

2.2.4 นำเครื่องมือที่ได้ผ่านขั้นตอนต่างๆ ไปทดลองใช้ กับ ผู้บริหารและอาจารย์ในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

2.2.5 หาค่าความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 125) เนื่องจากเครื่องมือคือแบบสอบถามตอนที่ 2 สร้างให้มีคะแนนเป็นแบบมาตราประมาณค่า ผลการทดสอบแบบสอบถามพบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านมีความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์เหมาะสม คือ ทุกข้อคำถามในภาพรวมมีค่า Item total Correlation ตั้งแต่ .59 - .94 โดยมีค่าความเที่ยงหรือค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามเฉลี่ยทั้งฉบับเป็น .94 และรายด้านมีค่าดังนี้

- 1) ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย = 0.93
- 2) ปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย = 0.91
- 3) ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและการเสริมแรง = 0.91
- 4) ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ = 0.94
- 5) ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ = 0.96
- 6) ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ = 0.97

2.2.6 เกณฑ์การให้คะแนนในแบบสอบถาม การให้คะแนนในแบบสอบถาม จัดระดับการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงไว้ 5 ระดับ ตามแบบมาตรฐานค่าของลิเคิร์ต (Likert' scaling) (พิตร ทองชื่น 2544 : 223-224) ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จมาก
3	หมายถึง	ระดับการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จน้อย
1	หมายถึง	ระดับการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จน้อยที่สุด

2.2.7 เกณฑ์การแปลผลคะแนนจากแบบสอบถาม กำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนแบบมาตรฐานค่าดังต่อไปนี้

1.00 - 1.49	หมายถึง	เห็นว่าปัจจัยนั้นส่งผลกระทบต่อความสำเร็จน้อยที่สุด
1.50 - 2.49	หมายถึง	เห็นว่าปัจจัยนั้นส่งผลกระทบต่อความสำเร็จน้อย
2.50 - 3.49	หมายถึง	เห็นว่าปัจจัยนั้นส่งผลกระทบต่อความสำเร็จปานกลาง
3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นว่าปัจจัยนั้นส่งผลกระทบต่อความสำเร็จมาก
4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นว่าปัจจัยนั้นส่งผลกระทบต่อความสำเร็จมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อผู้บัญชาการสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง และจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลต่อผู้บริหารสถานศึกษา

3.2 ผู้วิจัยประสานงานกับผู้บังคับบัญชาและอาจารย์สังกัดสถานศึกษา ทั้ง 4 แห่ง เพื่อขอแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งแรก ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทั้งหมด 100 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 70 ฉบับ ติดตามเก็บเพิ่มเติมได้อีก 29 ฉบับ คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ 98 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้นำไปวิเคราะห์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) จำแนกตามปัจจัยแต่ละด้าน และจำแนกรายข้อ กำหนดเกณฑ์พิจารณาค่า Sig.(2-tailed) หรือ ค่านัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 (ด้านละ .025)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยแสดงค่าร้อยละของ ผู้บริหารและอาจารย์ที่เห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาแต่ละด้าน จำแนกประเด็นปัญหา ค่าผลต่างของความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ และจัดอันดับค่าร้อยละของความคิดเห็นจากมากไปน้อย

5. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample)
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t-test	แทน	การทดสอบค่าที
t	แทน	ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต เพื่อทราบ ความมีนัยสำคัญ
Sig.(2-tailed)	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญแบบสองทาง ที่ระดับ .05 (ด้านละ .025)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลและแปลความหมายโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ซึ่งมีรายละเอียดแบ่งเป็น 3 ตอน ตามโครงสร้างของแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยจำแนกตามปัจจัย แต่ละด้าน และจำแนกประเด็นคำถามรายชื่อ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยจำแนกปัญหาเป็น 5 กลุ่ม และจัดอันดับปัญหาที่ถูกเลือกจากมากไปน้อยตามประเด็นปัญหาในแต่ละกลุ่ม

ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (n) ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และอาจารย์ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาทั้ง 4 แห่ง จำนวน 100 คน

ตารางที่ 4.1 ค่าร้อยละ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามบทบาทและสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวนแบบสอบถาม ที่แจกไป	จำนวนที่ได้รับ คืน	คิดเป็น ร้อยละ
สถานภาพ/บทบาท			
1. ผู้บริหาร	20	19	95
2. อาจารย์	80	79	98.75
รวม	100	98	98
สถานศึกษา			
1. วิทยาลัยการทัพอากาศ	25	24	96
2. โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ	25	24	96
3. โรงเรียนนายทหารอากาศอวูโส	25	25	100
4. โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง	25	25	100
รวม	100	98	98

จากตารางที่ 4.1 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกสถานภาพตามบทบาท ปรากฏว่าเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 19 คน คิดเป็นร้อยละ 95 เป็นอาจารย์ 79 คน คิดเป็นร้อยละ 98.75 และเมื่อจำแนกตามสถานศึกษา ปรากฏว่าสังกัดสถานศึกษา โรงเรียนนายทหารอากาศอวูโส 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และสังกัดโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เป็นอันดับแรก รองลงมา ได้แก่ วิทยาลัยการทัพอากาศ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 96 และ โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 96

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยจำแนกปัจจัยดังกล่าวเป็น 6 ด้าน และแสดงค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น โดยจำแนกประเด็นปัจจัยรายชื่อ ดังแสดงตามตารางที่ 4.2 - 4.9 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 6 ด้านในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในภาพรวม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง				
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย	4.05	0.91	มาก
2.	ด้านทรัพยากรนโยบาย	3.77	0.89	มาก
3.	ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง	3.56	0.98	มาก
4.	ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	4.03	0.99	มาก
5.	ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ	3.51	1.00	มาก
6.	ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ	4.29	0.85	มาก
รวมเฉลี่ย		3.87	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.2 แสดงว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงในภาพรวมทั้ง 6 ด้านนั้นส่งผลต่อความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ($X = 3.87$) เมื่อพิจารณาปัจจัยแต่ละด้านจะพบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ มีระดับสูงสุด ($X = 4.29$) รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ($X = 4.05$) และลำดับ 3 ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ($X = 4.03$) โดยมีปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นลำดับสุดท้าย ($X = 3.51$)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 6 ด้าน ในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ จำแนกเป็นรายด้านของปัจจัย

ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความสำเร็จ ๑	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้านวัตถุประสงค์และ มาตรฐานนโยบาย	3.99	0.94	มาก	4.10	0.88	มาก	4.05	0.91	มาก
2. ด้านทรัพยากรนโยบาย	3.63	0.91	มาก	3.92	0.87	มาก	3.77	0.89	มาก
3. ด้านการสื่อสาร ระหว่างองค์กรและ กิจกรรมการเสริมแรง	3.42	0.99	ปาน กลาง	3.71	0.98	มาก	3.56	0.98	มาก
4. ด้านลักษณะหน่วยงาน ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	3.90	0.99	มาก	4.16	0.99	มาก	4.03	0.99	มาก
5. ด้านเงื่อนไขทาง เศรษฐกิจ	3.42	0.96	ปาน กลาง	3.60	1.05	มาก	3.51	1.00	มาก
6. ด้านความตั้งใจ ของผู้ปฏิบัติ	4.21	0.82	มาก	4.37	0.89	มาก	4.29	0.85	มาก
รวมเฉลี่ย	3.76	0.94	มาก	3.98	0.94	มาก	3.87	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.3 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีความเห็นว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน นั้นส่งผลต่อความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้บริหารพบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ($\bar{X} = 3.99$) และลำดับ 3 ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.90$) โดยมีปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง และด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ เป็นลำดับสุดท้ายเท่ากัน ($\bar{X} = 3.42$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาจารย์พบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.16$) และลำดับ 3 ได้แก่ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ($\bar{X} = 4.10$) โดยมีปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.60$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบาย
ประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความ
คิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย
จำแนกตามปัจจัย

ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ และมาตรฐานนโยบาย	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การศึกษาข้อมูลเพื่อ กำหนดวัตถุประสงค์ของ งานประกันคุณภาพ การศึกษา	3.95	1.03	มาก	4.14	0.70	มาก	4.05	0.86	มาก
2. การกำหนดวิสัยทัศน์ ของนโยบายและแผนงาน ประกันคุณภาพการศึกษา	3.84	1.21	มาก	4.16	0.86	มาก	4.00	1.04	มาก
3. การกำหนด วัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของนโยบายในการ ดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา	4.10	0.94	มาก	4.22	0.78	มาก	4.16	0.86	มาก
4. การกำหนดนโยบายและ แผนงานประกันคุณภาพ การศึกษา	4.16	0.90	มาก	4.13	0.94	มาก	4.15	0.92	มาก
5. การกำหนดแนวทาง ปฏิบัติหรือการดำเนินงาน คุณภาพการศึกษาให้ เป็นไปตามที่นโยบาย กำหนด	4.16	0.90	มาก	4.15	0.93	มาก	4.15	0.91	มาก
6. การกำหนดแนวทาง ควบคุม กำกับดูแลให้งาน เป็นไปตามนโยบายประกัน คุณภาพการศึกษา	4.05	0.85	มาก	4.05	0.99	มาก	4.05	0.92	มาก
7. การกำหนดแนวทางใน การประเมินผลงานประกัน คุณภาพการศึกษา	3.79	0.92	มาก	4.03	0.89	มาก	3.91	0.90	มาก
8. การกำหนดแนวทาง ปรับปรุงงานและติดตาม ผลการประกันคุณภาพ การศึกษา	3.95	0.85	มาก	3.89	0.95	มาก	3.92	0.90	มาก

รวมเฉลี่ย	4.00	0.95	มาก	4.10	0.88	มาก	4.05	0.91	มาก
-----------	------	------	-----	------	------	-----	------	------	-----

จากตารางที่ 4.4 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ เห็นว่าปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ต่อการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้บริหารพบว่า ปัจจัยด้านการกำหนดนโยบายและแผนงานประกันคุณภาพ และการกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือการดำเนินงานคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่นโยบายกำหนด ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.10$) และลำดับ 3 ได้แก่ การกำหนดแนวทางควบคุมกำกับดูแลงานให้เป็นไปตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.05$) โดยมีการกำหนดแนวทางในการประเมินผลงานประกันคุณภาพการศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.79$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาจารย์พบว่า ปัจจัยด้านการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมา ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ของนโยบายและแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.16$) และลำดับ 3 ได้แก่ การศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของงานประกันคุณภาพการศึกษา และการกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือการดำเนินงานคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่นโยบายกำหนด ($\bar{X} = 4.15$) โดยมีการกำหนดแนวทางปรับปรุงและติดตามผลการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.60$)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านด้านทรัพยากรนโยบาย จำแนกตามปัจจัย

ปัจจัย ด้านทรัพยากรนโยบาย	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การกำหนดผู้รับผิดชอบบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา	4.05	0.71	มาก	4.39	0.80	มาก	4.22	0.75	มาก
2. การกำหนดงบประมาณที่ใช้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	3.53	0.96	มาก	3.76	1.05	มาก	3.64	1.01	มาก
3. การกำหนดเวลาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	3.42	0.96	ปานกลาง	3.80	0.90	มาก	3.61	0.93	มาก
4. การกำหนดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	3.21	1.13	ปานกลาง	3.57	0.89	มาก	3.39	1.01	ปานกลาง
5. การกำหนดระบบสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา	3.42	0.96	ปานกลาง	3.60	0.97	มาก	3.51	0.97	มาก
6. การกำหนดระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษา	3.79	0.92	มาก	4.15	0.81	มาก	3.97	0.86	มาก
7. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับบริการในการประกันคุณภาพการศึกษา	3.63	0.76	มาก	3.96	0.68	มาก	3.79	0.72	มาก
8. การจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	3.95	0.91	มาก	4.16	0.90	มาก	4.06	0.91	มาก
รวมเฉลี่ย	3.63	0.91	มาก	3.92	0.87	มาก	3.77	0.89	มาก

จากตารางที่ 4.5 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ เห็นว่าปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบายต่อการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้บริหารพบว่า ปัจจัยด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา ได้แก่ การจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ($X = 3.95$) และลำดับ 3 ได้แก่ การกำหนดระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.79$) โดยมีการกำหนดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.21$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาจารย์พบว่า ปัจจัยด้านผู้รับผิดชอบบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา ได้แก่ การจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.16$) และลำดับ 3 ได้แก่ การกำหนดระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.15$) โดยมีการกำหนดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.58$)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง จำแนกตามปัจจัย

ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การประชาสัมพันธ์เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา	3.68	0.95	มาก	3.91	0.89	มาก	3.80	0.92	มาก
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา	3.74	0.93	มาก	3.92	0.93	มาก	3.83	0.93	มาก

3. การสร้างแนวคิด/ อุดมการณ์ในการทำงาน มุ่งสู่คุณภาพ	3.90	1.05	มาก	4.06	1.02	มาก	3.98	1.04	มาก
--	------	------	-----	------	------	-----	------	------	-----

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ปัจจัยด้านการสื่อสาร ระหว่างองค์การและ กิจกรรมการเสริมแรง	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. การออกกฎระเบียบ หรือคำสั่งของสถาบัน วิชาการทหารอากาศ ชั้นสูงเพื่อการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา	3.53	1.07	มาก	3.94	1.04	มาก	3.73	1.05	มาก
5. การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่าง หน่วยงานใน สอศ.๑ เกี่ยวกับการเตรียมการ ประกันคุณภาพการศึกษา	3.42	0.69	ปาน กลาง	3.62	0.92	ปาน กลาง	3.52	0.81	มาก
6. การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารระหว่าง หน่วยงานนอก สอศ.๑ เกี่ยวกับการเตรียมการ ประกันคุณภาพการศึกษา	3.21	1.03	ปาน กลาง	3.50	0.98	มาก	3.36	1.01	ปาน กลาง
7. การเปิดโอกาสให้ (ชุมชน) สายวิชาการ มีส่วนร่วม	3.11	1.05	ปาน กลาง	3.34	0.99	ปาน กลาง	3.22	1.02	ปาน กลาง
8. การพาไปศึกษาดูงาน หน่วยงาน/สถานศึกษา ที่มีความสำเร็จในการ ประกันคุณภาพการศึกษา	2.79	1.14	ปาน กลาง	3.37	1.05	ปาน กลาง	3.08	1.10	ปาน กลาง
รวมเฉลี่ย	3.42	0.99	ปาน กลาง	3.71	0.98	มาก	3.57	0.98	มาก

จากตารางที่ 4.6 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ เห็นว่าปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่าง
องค์การและกิจกรรมเสริมแรง ส่งผลต่อความสำเร็จในการนํานโยบายประกันคุณภาพการศึกษา
ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้บริหารพบว่า ปัจจัยด้านการสร้างแนวคิด/อุดมการณ์ในการทำงานมุ่งสู่คุณภาพ ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.74$) และลำดับ 3 ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.68$) โดยมีการพาไปศึกษาดูงาน หน่วยงาน/สถานศึกษาที่มีความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 2.79$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาจารย์พบว่า ปัจจัยด้านผู้รับผิดชอบบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมา ได้แก่ การจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.94$) และลำดับ 3 ได้แก่ การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 3.92$) โดยมีการเปิดโอกาสให้ (ชุมชน) สายวิทยาการมีส่วนร่วม เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.34$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ จำแนกตามปัจจัย

ปัจจัยด้านลักษณะ หน่วยงาน ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หน่วยงานหรือทีมงาน มีศักยภาพเหมาะสมที่จะ ดำเนินงานประกัน คุณภาพการศึกษา	3.65	1.11	มาก	4.26	0.97	มาก	3.95	1.01	มาก
2. การมีทีมงานหรือ บุคลากรในหน่วยงาน เพียงพอเหมาะสมกับ ปริมาณงานด้านการ ประกันคุณภาพการศึกษา	3.79	0.86	มาก	4.06	1.12	มาก	3.93	0.99	มาก
3. การที่หน่วยงานมี ระบบและกระบวนการ ควบคุมการปฏิบัติงาน อย่างรัดกุมและต่อเนื่อง	3.95	0.91	มาก	4.11	1.02	มาก	4.03	0.96	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ปัจจัยด้านลักษณะ หน่วยงาน ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
4. การมีที่ปรึกษา ฝ่าย บริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในการ ดำเนินงานอย่างครบถ้วน และ มีคุณภาพ	3.53	1.07	มาก	4.08	0.99	มาก	3.80	1.03	มาก
5. หน่วยงานมี วัฒนธรรมการทำงาน อย่างจริงจัง เน้นความ รับผิดชอบต่อการกิจ ตามที่ได้รับมอบหมาย	4.21	1.08	มาก	4.27	0.94	มาก	4.24	1.01	มาก
6. หน่วยงานให้การ สนับสนุนและมีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในการทำงานเพื่อหา แนวทางที่เหมาะสมเพื่อ การปรับปรุงงานอย่าง ต่อเนื่อง	4.00	1.00	มาก	4.17	0.99	มาก	4.08	0.99	มาก
7. การจัดโครงสร้างและ ระบบงาน โดยแบ่งความ รับผิดชอบอย่างชัดเจน ในการปฏิบัติงานประกัน คุณภาพการศึกษา	3.95	0.91	มาก	4.09	1.00	มาก	4.02	0.96	มาก
8. หน่วยงานมีค่านิยมที่ ดีต่อระบบประกัน คุณภาพการศึกษาและ เห็นความจำเป็นต่อ ภารกิจงานด้านการศึกษา	4.11	1.05	มาก	4.24	0.96	มาก	4.17	1.01	มาก
รวมเฉลี่ย	3.90	1.00	มาก	4.16	1.00	มาก	4.03	1.00	มาก

จากตารางที่ 4.7 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ เห็นว่าปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ต่อการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้บริหารพบว่าปัจจัยด้านหน่วยงานมีวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจังเน้นความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา ได้แก่ หน่วยงานมีค่านิยมที่ดีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาและเห็นความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.11$) และลำดับ 3 ได้แก่ หน่วยงานให้การสนับสนุนและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.00$) โดยมี การมีที่ปรึกษาฝ่ายบริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 2.79$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาจารย์พบว่า ปัจจัยด้านหน่วยงานมีวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจังเน้นความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา ได้แก่ หน่วยงานหรือทีมงานมีศักยภาพเหมาะสมที่จะดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.26$) และลำดับ 3 ได้แก่ หน่วยงานมีค่านิยมที่ดีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาและเห็นความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.24$) โดยการมีทีมงานหรือบุคลากรในหน่วยงานเพียงพอเหมาะสมกับปริมาณงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.06$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ จำแนกตามปัจจัย

ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. การจัดตั้งงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพทางการศึกษาของ สอศ. ๗ ในแผนงานจัดตั้งงบประมาณอย่างต่อเนื่อง	3.21	0.92	ปานกลาง	3.52	1.16	มาก	3.37	1.04	ปานกลาง
2. การจัดสรรงบประมาณในการ	3.16	0.96	ปานกลาง	3.67	1.21	มาก	3.42	1.09	ปานกลาง

ประกันคุณภาพการศึกษา
ของ สอศ.๑ อย่าง
พอเพียงและเหมาะสม

ตาราง 4.8 (ต่อ)

ปัจจัยด้านเงื่อนไข ทางเศรษฐกิจ	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
3. การนำงบประมาณประจำปีที่ได้ไปใช้เพื่อ การปรับปรุงและพัฒนา งานด้านการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพสูง	3.37	0.96	ปาน กลาง	3.74	1.09	มาก	3.56	1.02	มาก
4. การทำแผนการใช้ งบประมาณของ หน่วยงานอย่างชัดเจนใน การปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาในแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติการ ประจำปี	3.53	1.17	มาก	3.82	1.01	มาก	3.67	1.09	มาก
5. การระดมทุนหรือ ทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา	3.21	0.98	ปาน กลาง	3.46	0.99	ปาน กลาง	3.34	0.98	ปาน กลาง
6. การบริหาร งบประมาณเพื่อการ ประกันคุณภาพการศึกษา อย่างโปร่งใสตรวจสอบ ได้	3.84	0.96	มาก	3.61	1.04	มาก	3.73	1.00	มาก
7. บุคลากรในการ ปฏิบัติงานด้านการ ประกันคุณภาพการศึกษา สามารถควบคุมและใช้ จ่ายเงินงบประมาณอย่าง เหมาะสม	3.63	0.96	มาก	3.54	0.93	มาก	3.59	0.94	มาก
8. บุคลากรมีความพึง พอใจที่จะใช้งบประมาณ จำนวนมากของ หน่วยงานเพื่อดำเนินงาน ด้านการประกันคุณภาพ	3.42	0.77	ปาน กลาง	3.39	0.96	ปาน กลาง	3.41	0.86	ปาน กลาง

การศึกษา

รวมเฉลี่ย	3.42	0.96	ปานกลาง	3.60	1.05	มาก	3.51	1.00	มาก
-----------	------	------	---------	------	------	-----	------	------	-----

จากตารางที่ 4.8 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ เห็นว่าปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจต่อการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.508$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้บริหารพบว่า ปัจจัยด้านการบริหารงานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้ ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา ได้แก่ บุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถควบคุมและใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 3.63$) และลำดับ 3 ได้แก่ การทำแผนการใช้งบประมาณของหน่วยอย่างชัดเจนในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี ($\bar{X} = 3.53$) โดยมีการจัดสรรงบประมาณในการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๗ อย่างพอเพียงเหมาะสมเป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 3.16$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาจารย์พบว่า ปัจจัยด้านการทำแผนการใช้งบประมาณของหน่วยอย่างชัดเจนในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ระดับสูงสุด ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมา ได้แก่ การนำงบประมาณประจำปีที่ได้ไปใช้เพื่อการปรับปรุงพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูง ($\bar{X} = 3.74$) และลำดับ 3 ได้แก่ การจัดสรรงบประมาณในการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๗ อย่างพอเพียงและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.67$) โดยมีบุคลากรมีความพึงพอใจที่จะใช้งบประมาณจำนวนมากของหน่วยงานเพื่อดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นลำดับสุดท้าย ($X = 3.39$)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ในปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ จำแนกตามปัจจัย

ปัจจัยด้านความตั้งใจ ของผู้ปฏิบัติ	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ

1. ความเสียดสี มุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรทาง การศึกษาทุกฝ่าย	4.21	0.79	มาก	4.46	0.86	มาก	4.34	0.82	มาก
--	------	------	-----	------	------	-----	------	------	-----

ตาราง 4.9 (ต่อ)

ปัจจัยด้านความตั้งใจ ของผู้ปฏิบัติ	ผู้บริหาร (n = 20)			อาจารย์ (n = 80)			รวมเฉลี่ย		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
2. ทีมงานมีทัศนคติใน การทำงานมุ่งสู่เป้าหมาย และมีแรงจูงใจสูง	4.21	0.86	มาก	4.40	0.85	มาก	4.31	0.85	มาก
3. ทีมงานใช้ความคิด สร้างสรรค์และใช้เหตุผล ในการปฏิบัติงานร่วมกัน	4.32	0.75	มาก	4.34	0.86	มาก	4.33	0.81	มาก
4. บุคลากรมีความเป็น ผู้นำ มีความคิดในการ พัฒนางานและตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ของ ส่วนรวม	4.21	0.79	มาก	4.45	0.82	มาก	4.33	0.80	มาก
5. ผู้บริหารใช้ กระบวนการบริหารแบบ มีส่วนร่วมและบุคลากรมี ความสามารถและ เชี่ยวชาญในการทำงาน ร่วมกันเป็นทีม	4.26	0.87	มาก	4.40	0.91	มาก	4.33	0.89	มาก
6. ผู้บริหารและบุคลากร ทุกฝ่ายเข้าใจนโยบาย ประกันคุณภาพการศึกษา อย่างชัดเจน	4.21	0.86	มาก	4.21	1.07	มาก	4.21	0.96	มาก
7. ทีมงานตระหนักถึง ความจำเป็นที่จะต้องนำ แนวทางการประกัน คุณภาพการศึกษาไป ปฏิบัติ	4.21	0.71	มาก	4.28	0.90	มาก	4.25	0.81	มาก
8. ทีมงานเห็นว่าการ ประกันคุณภาพทำให้การ เรียนการสอนใน สถานศึกษาบรรลุ	4.05	0.91	มาก	4.39	0.83	มาก	4.22	0.87	มาก

เป้าหมายของ สอศ.๑

รวมเฉลี่ย	4.21	0.82	มาก	4.37	0.89	มาก	4.29	0.85	มาก
-----------	------	------	-----	------	------	-----	------	------	-----

จากตารางที่ 4.9 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ เห็นว่าปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติต่อการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มผู้บริหารพบว่า ปัจจัยด้านทีมงานใช้ความคิดสร้างสรรค์และใช้เหตุผลในการปฏิบัติงานร่วมกัน ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติ มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมและบุคลากรมีความสามารถและเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.26$) และลำดับ 3 มีปัจจัยข้อที่ระดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากันอยู่ 5 ข้อ ได้แก่ 1) ความเสียสละ มุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย 2) ทีมงานมีทัศนคติในการทำงานมุ่งสู่เป้าหมายและมีแรงจูงใจสูง 3) บุคลากรมีความเป็นผู้นำ มีความคิดในการพัฒนางานและตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม 4) ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน 5) ทีมงานตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องนำแนวทางประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.21$) โดยมี ทีมงานเห็นว่าการประกันคุณภาพทำให้การเรียนการสอนในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของ สอศ.๑ เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.05$)

เมื่อพิจารณาในกลุ่มอาจารย์พบว่า ปัจจัยด้านการความเสียสละ มุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมา ได้แก่ บุคลากรมีความเป็นผู้นำ มีความคิดในการพัฒนางานและตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ($\bar{X} = 4.45$) และ ลำดับ 3 มี 2 ข้อ ได้แก่ 1) ทีมงานมีทัศนคติในการทำงานมุ่งสู่เป้าหมายและมีแรงจูงใจสูง 2) ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมและบุคลากรมีความสามารถและเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.40$) โดยผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน เป็นลำดับสุดท้าย ($\bar{X} = 4.21$)

**ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์
เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพ
การศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง**

การเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็น ระหว่างผู้บริหารกับอาจารย์
เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติใน
สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง จะใช้การทดสอบค่าที โดยกำหนดค่านัยสำคัญแบบสองทาง
ที่ระดับ .05 (ด้านละ .025) ดังตารางที่ 4.10 – 4.16

ตารางที่ 4.10 การทดสอบค่าทีเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์จำแนก
ตามปัจจัยในภาพรวม ทั้ง 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกัน
คุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการ นำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง	\bar{X}		ผลต่าง ของ \bar{X}	t	Sig. (2-tailed)
	ผู้บริหาร	อาจารย์			
1. ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย	3.99	4.10	0.10	0.41	0.72
2. ด้านทรัพยากรนโยบาย	3.63	3.92	0.30	-1.15	0.27
3. ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและ กิจกรรมการเสริมแรง	3.42	3.71	0.29	-1.11	0.30
4. ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบาย ไปปฏิบัติ	3.90	4.16	0.26	-0.83	0.35
5. ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ	3.42	3.59	0.17	-0.72	0.51
6. ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ	4.21	4.37	0.16	-0.59	0.55
รวมเฉลี่ย	3.76	3.98	0.21	-0.92	0.37

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.10 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 การทดสอบค่าทีเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย

ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์ และมาตรฐานนโยบาย	\bar{X}		ผลต่าง ของ \bar{X}	t	Sig. (2-tailed)
	ผู้บริหาร	อาจารย์			
1. การศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ ของงานประกันคุณภาพการศึกษา	3.95	4.15	0.20	-0.99	0.32
2. การกำหนดวิสัยทัศน์ของนโยบายและ แผนงานประกันคุณภาพการศึกษา	3.84	4.16	0.32	-1.31	0.20
3. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ของนโยบายในการดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษา	4.11	4.22	0.12	-0.561	0.58
4. การกำหนดคนนโยบายและแผนงานประกัน คุณภาพการศึกษา	4.16	4.13	0.02	0.10	0.92
5. การกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือการดำเนิน งานคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่นโยบาย กำหนด	4.16	4.15	0.01	0.04	0.97
6. การกำหนดแนวทางควบคุม กำกับดูแลให้ งานเป็นไปตามนโยบายประกันคุณภาพ การศึกษา	4.05	4.04	0.01	0.03	0.98
7. การกำหนดแนวทางในการประเมินผลงาน ประกันคุณภาพการศึกษา	3.79	4.029	0.24	-1.03	0.30
8. การกำหนดแนวทางปรับปรุงงานและติดตาม ผลการประกันคุณภาพการศึกษา	3.95	3.89	0.05	0.22	0.83

* มีนัยสำคัญที่ระดับ.05

จากตารางที่ 4.11 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ในรายละเอียดจำแนกเป็นรายชื่อไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 การทดสอบค่าทีเพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย

ปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย	\bar{X}		ผลต่าง ของ \bar{X}	t	Sig. (2-tailed)
	ผู้บริหาร	อาจารย์			
1. การกำหนดผู้รับผิดชอบบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา	4.05	4.39	0.34	-1.66	0.10
2. การกำหนดงบประมาณที่ใช้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	3.53	3.76	0.23	-0.88	0.38
3. การกำหนดเวลาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	3.42	3.80	0.38	-1.61	0.11
4. การกำหนดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	3.21	3.57	0.36	-1.45	0.15
5. การกำหนดระบบสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา	3.42	3.60	0.17	-0.70	0.49
6. การกำหนดระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษา	3.79	4.15	0.36	-1.67	0.10
7. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับบริการในการประกันคุณภาพการศึกษา	3.63	3.96	0.32	-1.78	0.08
8. การจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	3.95	4.16	0.22	-0.93	0.36

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.12 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ในรายละเอียดจำแนกเป็นรายชื่อ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 การทดสอบค่าทีจากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์
เกี่ยวกับปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง

ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร และกิจกรรมการเสริมแรง	\bar{X}		ผลต่าง ของ \bar{X}	t	Sig. (2-tailed)
	ผู้บริหาร	อาจารย์			
1. การประชาสัมพันธ์เรื่องการประกันคุณภาพ การศึกษา	3.68	3.91	0.22	-0.96	0.34
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจในการ ประกันคุณภาพการศึกษา	3.74	3.92	0.19	-0.77	0.44
3. การสร้างแนวคิด/อุดมการณ์ในการทำงาน มุ่ง สู่คุณภาพ	3.89	4.06	0.17	-0.62	0.54
4. การออกกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งของสถาบัน วิชาการทหารอากาศชั้นสูงเพื่อการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา	3.53	3.94	0.41	-1.52	0.13
5. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่าง หน่วยงานใน สอศ.๙ เกี่ยวกับการเตรียมการ ประกัน คุณภาพการศึกษา	3.42	3.62	0.20	-0.87	0.38
6. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่าง หน่วยงานนอก สอศ.๙ เกี่ยวกับการเตรียมการ ประกันคุณภาพการศึกษา	3.21	3.50	0.29	-1.12	0.27
7. การเปิดโอกาสให้ (ชุมชน) สายวิชาการ มีส่วนร่วม	3.11	3.34	0.23	-0.89	0.37
8. การพาไปศึกษาดูงานหน่วยงาน/สถานศึกษาที่ มีความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา	2.79	3.36	0.574	-2.06	0.04

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ในรายละเอียดจำแนกเป็นรายชื่อ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 การทดสอบค่าทีจากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์
เกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงาน ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	\bar{X}		ผลต่าง ของ \bar{X}	t	Sig. (2-tailed)
	ผู้บริหาร	อาจารย์			
1. หน่วยงานหรือทีมงานที่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	3.68	4.26	0.57	-2.21	0.03
2. การมีทีมงานหรือบุคลากรในหน่วยงานเพียงพอเหมาะสมกับปริมาณงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	3.79	4.06	0.27	-0.97	0.33
3. การที่หน่วยงานมีระบบและกระบวนการควบคุมการปฏิบัติงานอย่างรัดกุมและต่อเนื่อง	3.95	4.11	0.16	-0.62	0.54
4. การมีที่ปรึกษา ฝ่ายบริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ	3.53	4.08	0.55	-2.09	0.04
5. หน่วยงานมีวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจัง เน้นความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	4.21	4.27	0.06	-0.25	0.81
6. หน่วยงานให้การสนับสนุนและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง	4.00	4.17	0.17	-0.65	0.52
7. การจัดโครงสร้างและระบบงานโดยแบ่งความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษา	3.95	4.09	0.14	-0.56	0.58
8. หน่วยงานมีค่านิยมที่ดีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาและเห็นความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษา	4.11	4.24	0.14	-0.54	0.59

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.14 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบาย

ประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ในรายละเอียดจำแนกเป็นรายชื่อ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 การทดสอบค่าทีจากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ	\bar{X}		ผลต่างของ \bar{X}	t	Sig. (2-tailed)
	ผู้บริหาร	อาจารย์			
1. การจัดตั้งงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพทางการศึกษาของ สอศ.๑ ในแผนงานจัดตั้งงบประมาณอย่างต่อเนื่อง	3.21	3.52	0.31	-1.08	0.28
2. การจัดสรรงบประมาณในการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๑ อย่างพอเพียง และเหมาะสม	3.16	3.67	0.51	-1.70	0.09
3. การนำงบประมาณประจำปีที่ได้ไปใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูง	3.37	3.74	0.37	-1.36	0.18
4. การทำแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานอย่างชัดเจนในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี	3.53	3.82	0.29	-1.08	0.28
5. การระดมทุนหรือทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	3.21	3.46	0.25	-0.98	0.33
6. การบริหารงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างโปร่งใสตรวจสอบได้	3.84	3.61	0.23	0.86	0.39
7. บุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถควบคุมและใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม	3.63	3.54	0.09	0.39	0.69
8. บุคลากรมีความพึงพอใจที่จะใช้งบประมาณจำนวนมากของหน่วยงานเพื่อดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	3.42	3.39	0.03	0.11	0.91

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.16 การทดสอบค่าทีจากการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ	\bar{X}		ผลต่าง ของ \bar{X}	t	Sig. (2-tailed)
	ผู้บริหาร	อาจารย์			
1. ความเสียสละ มุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย	4.21	4.46	0.25	-1.16	0.25
2. ทีมงานมีทัศนคติในการทำงานมุ่งสู่เป้าหมาย และมีแรงจูงใจสูง	4.21	4.40	0.19	-0.8	0.39
3. ทีมงานใช้ความคิดสร้างสรรค์และใช้เหตุผลในการปฏิบัติงานร่วมกัน	4.32	4.34	0.03	-0.13	0.90
4. บุคลากรมีความเป็นผู้นำ มีความคิดในการพัฒนางานและตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	4.21	4.45	0.24	-1.12	0.27
5. ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมและบุคลากรมีความสามารถและเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกันเป็นทีม	4.26	4.40	0.14	-0.60	0.55
6. ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	4.21	4.21	0.01	0.05	0.99
7. ทีมงานตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องนำแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ	4.21	4.28	0.07	-0.33	0.75
8. ทีมงานเห็นว่าการประกันคุณภาพทำให้การเรียนการสอนในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของ สอศ.๑	4.05	4.39	0.34	-1.52	0.13

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.16 แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพ

การศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ในรายละเอียดจำแนกเป็นรายข้อ ไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพ การศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

จากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ให้กลุ่มตัวอย่างระบุปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการ นำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง พิจารณาจาก ปัญหาที่จำแนกไว้ 5 กลุ่ม นำแต่ละประเด็นปัญหาของแต่ละกลุ่มมาวิเคราะห์ โดยแสดงค่าร้อยละ ของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาแต่ละด้าน แต่ละประเด็น แสดงค่าผลต่างของ ความคิดเห็น และจัดลำดับค่าร้อยละของปัญหาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกจากมากไปหาน้อย พร้อมทั้ง แสดงค่าร้อยละรวมเฉลี่ย

ตารางที่ 4.17 ค่าร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาแต่ละด้านซึ่งคาดว่าจะ เกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบัน วิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น	ค่าร้อยละ		ผลต่าง	รวมเฉลี่ย
	ผู้บริหาร	อาจารย์		
1. ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงาน	52.63	47.26	5.37	48.63
2. ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการ เปลี่ยนแปลง	35.52	48.88	13.36	44.45
3. ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกัน คุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	26.31	30.23	3.92	29.02
4. ปัญหาด้านความสนับสนุนและความผูกพัน ขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ	22.37	28.35	5.98	26.85
5. ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับ องค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	17.10	22.76	5.66	20.13

จากตารางที่ 4.17 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ระดับสูงสุด ได้แก่ ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงาน ร้อยละ 48.63 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 44.45 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ร้อยละ 29.02 เมื่อพิจารณาผลต่างของความคิดเห็นพบว่า ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงมีค่าผลต่างของความคิดเห็นสูงสุด = 13.36

ตารางที่ 4.18 ค่าร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงานซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงาน	ค่าร้อยละ		ผลต่าง	รวมเฉลี่ย
	ผู้บริหาร	อาจารย์		
1. ขาดแคลนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา	68.42	82.09	13.67	79.07
2. มีภาระงาน (ประจำและงานในหน้าที่) มากเกินไปไม่มีเวลาทำงานอื่น	57.89	65.67	7.78	63.95
3. ระบบบริหารงานไม่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	52.63	53.73	1.10	53.49
4. เงินทุน หรือเงินงบประมาณมีจำกัดเพราะได้รับการจัดสรรน้อยไม่เพียงพอ	57.89	28.36	29.53	36.05
5. วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ	52.63	31.34	21.29	34.88
6. ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงาน	26.32	22.39	3.93	23.26

จากตารางที่ 4.18 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ระดับสูงสุด ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษาร้อยละ 79.07 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาภาระงาน (ประจำและงานในหน้าที่)

หนักมากแทบไม่มีเวลาทำงานอื่นร้อยละ 63.95 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหาระบบบริหารงานไม่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ร้อยละ 53.49

เมื่อพิจารณาผลต่างของความคิดเห็นพบว่า ปัญหาเงินทุน หรือเงินงบประมาณ มีจำกัด เพราะได้รับการจัดสรรน้อยไม่เพียงพอ มีค่าผลต่างของความคิดเห็นสูงสุด = 29.53 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ มีค่าผลต่างของความคิดเห็น = 21.29 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าผลต่างของความคิดเห็น = 13.67

ตารางที่ 4.19 ค่าร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง	ค่าร้อยละ		ผลต่าง	รวมเฉลี่ย
	ผู้บริหาร	อาจารย์		
1. บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็นเพราะระบบงานเดิมดีอยู่แล้ว	47.37	62.69	15.32	59.30
2. บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในการทำงาน	47.37	58.21	10.84	55.81
3. บุคลากรในหน่วยงานของท่านมักไม่ร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงาน	26.32	49.25	22.93	44.19
4. บุคลากรบางส่วนในหน่วยงานต่อต้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	21.05	25.37	4.32	24.42

จากตารางที่ 4.19 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ระดับสูงสุด ได้แก่ ปัญหาบุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็นเพราะระบบงานเดิมดีอยู่แล้ว ร้อยละ 59.03 รองลงมา

ได้แก่ ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในการทำงาน ร้อยละ 55.81 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานของท่านมักไม่ร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงาน ร้อยละ 44.19

เมื่อพิจารณาผลต่างของความคิดเห็นพบว่า ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานของท่านมักไม่ร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงาน มีค่าผลต่างของความคิดเห็นสูงสุด = 22.93 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาบุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็น เพราะระบบงานเดิมคืออยู่แล้ว มีค่าผลต่างของความคิดเห็น = 15.32 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในการทำงาน มีค่าผลต่างของความคิดเห็น = 10.84

ตารางที่ 4.20 ค่าร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ปัญหาด้านการควบคุมนโยบาย ประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน	ค่าร้อยละ		ผลต่าง	รวมเฉลี่ย
	ผู้บริหาร	อาจารย์		
1. ขาดการวางแผนควบคุมงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายฯ	31.58	35.82	4.24	34.88
2. ไม่สามารถแปลงนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้	36.84	32.84	4.00	33.72
3. การวางแผนงานโครงการประกันคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับนโยบายฯ	15.79	28.36	12.57	25.58
4. ไม่สามารถกำหนดภารกิจ ตลอดจนมาตรฐานการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการฯ	21.05	23.88	2.83	23.26

จากตารางที่ 4.20 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ระดับสูงสุด ได้แก่ ปัญหาปัญหาขาดการวางแผนควบคุมงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบายฯ ร้อยละ 34.88 รองลงมา ได้แก่

ปัญหาไม่สามารถแปลงนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้ ร้อยละ 33.72 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหา การวางแผนงาน โครงการประกันคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับนโยบายฯ ร้อยละ 25.58

เมื่อพิจารณาผลต่างของความคิดเห็นพบว่า ประเด็นปัญหา การวางแผนงาน โครงการประกันคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับนโยบายฯ มีค่าผลต่างของความคิดเห็นสูงสุด = 12.57 ส่วนประเด็นปัญหาในข้ออื่นมีค่าผลต่างของความคิดเห็น ไม่ต่างกันอย่างเด่นชัด

ตารางที่ 4.21 ค่าร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านความสนับสนุน และความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ ซึ่งคาดว่าอาจจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ปัญหาด้านความสนับสนุนและความผูกพัน ขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ	ค่าร้อยละ		ผลต่าง	รวมเฉลี่ย
	ผู้บริหาร	อาจารย์		
1. ระดับกองทัพและระดับกระทรวง (กลาโหม) ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร	26.32	53.73	27.41	47.67
2. การทำงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง	36.84	37.31	0.47	37.21
3. หน่วยงานไม่ค่อยได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	10.53	17.91	7.38	16.28
4. ผู้บริหารหน่วยงานไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้บริหารระดับสูง	15.79	4.48	11.31	6.98

จากตารางที่ 4.21 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าปัญหาด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญที่คาดว่าอาจจะเกิดขึ้น จากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ระดับสูงสุด ได้แก่ ปัญหา ระดับกองทัพและระดับกระทรวง (กลาโหม) ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร ร้อยละ 47.67 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง ร้อยละ 37.21 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหา หน่วยงานไม่ค่อยได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 16.28

เมื่อพิจารณาผลต่างของความคิดเห็นพบว่า ปัญหา ระดับกองทัพและระดับกระทรวง (กลาโหม) ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา เท่าที่ควร มีค่า

ผลต่างของความคิดเห็นสูงสุด = 27.41 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาผู้บริหารหน่วยงานไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้บริหารระดับสูง = 11.31 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหาหน่วยงานไม่ค่อยได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง = 7.38

ตารางที่ 4.22 ค่าร้อยละของผู้บริหารและอาจารย์ที่มีความคิดเห็นต่อปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งคาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	ค่าร้อยละ		ผลต่าง	รวมเฉลี่ย
	ผู้บริหาร	อาจารย์		
1. หน่วยงานของท่านมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานกลาง (สอศ.๑) น้อยมาก	26.32	29.85	3.53	29.07
2. หน่วยงานของท่านประสบปัญหาในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	15.79	22.39	6.60	20.93
3. บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าความสำเร็จในการทำงานของหน่วยงานของตนไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น	15.79	19.40	3.61	18.60
4. บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่า การติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานเกี่ยวข้องเป็นเรื่องยุ่งยาก	10.53	19.40	8.87	17.44

จากตารางที่ 4.22 แสดงว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่คาดว่าจะเกิดขึ้น จากการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ระดับสูงสุด ได้แก่ ปัญหา หน่วยงานของท่านมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานกลาง (สอศ.๑) น้อยมาก ร้อยละ 29.07 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาหน่วยงานของท่านประสบปัญหาในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร้อยละ 20.93 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าความสำเร็จในการทำงานของหน่วยงานของตนไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น ร้อยละ 18.60

เมื่อพิจารณาผลต่างของความคิดเห็นจากพบว่า ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานเห็นว่า การติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานเกี่ยวข้องเป็นเรื่องยุ่งยาก มีค่าผลต่างของความคิดเห็นสูงสุด = 8.87 รองลงมา ได้แก่ หน่วยงานของท่านประสบปัญหาในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

= 6.60 ลำดับ 3 ได้แก่ บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าความสำเร็จในการทำงานของหน่วยงานของตน
ไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น = 3.61

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศ สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. สรุปการวิจัย

สรุปผลการวิจัยจะนำเสนอใน 3 หัวข้อ คือ วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และ ผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้ มีรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ

1.2.1 ประชากร คือ ผู้บริหาร จำนวน 24 คน และอาจารย์สังกัด สถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง จำนวน 115 คน รวมทั้งสิ้น 139 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง เลือกรandom ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 100 คน เป็นผู้บริหาร 20 คน และอาจารย์ 80 คน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามหลักวิชาการ และได้รับการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่หนึ่ง เป็นแบบสำรวจรายการ

(checklist) ถามข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ตอนที่สอง คำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ ถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับปัจจัย 6 ด้าน ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ ในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง และตอนที่สามเป็นแบบสำรวจรายการ (checklist) จำนวน 22 ข้อ ถามเกี่ยวกับปัญหา 5 กลุ่มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง เครื่องมือชุดนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยทุกข้อคำถาม (ตอนที่สอง) มีค่า Item total Correlation ตั้งแต่ .59 - .94 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเป็น .94

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาทำหน้าที่ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ไปยังผู้บัญชาการสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง และทำหน้าที่ขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังผู้บริหารสถานศึกษา โดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 100 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 70 ฉบับ ติดตามเก็บเพิ่มเติมได้อีก 29 ฉบับ คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ได้ทั้งสิ้น 98 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การทดสอบค่าที (t - test) กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ .05

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามบทบาท เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 19 คน คิดเป็นร้อยละ 95 เป็นอาจารย์ 79 คน คิดเป็นร้อยละ 98.75 และจำแนกตามสถานศึกษาที่สังกัด ได้แก่ โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส 25 คน และสังกัดโรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง 25 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สังกัด วิทยาลัยการทัพอากาศ 24 คน และโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 96

1.3.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการน่านโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง พบว่าความเห็นโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยแต่ละด้าน พบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ มีระดับการส่งผลต่อความสำเร็จสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย และลำดับ 3 ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่น่านโยบายไปปฏิบัติ โดยมีปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหาร เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง พบว่า ผู้บริหารเห็นว่าปัจจัยทุกด้านในภาพรวมส่งผลต่อความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ยกเว้นปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง และด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง พบว่า อาจารย์เห็นว่าปัจจัยทุกด้านในภาพรวมส่งผลต่อความสำเร็จอยู่ในระดับมาก

1.3.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารกับอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารกับอาจารย์ โดยใช้การทดสอบค่าที เกี่ยวกับปัจจัยทั้ง 6 ด้านที่ส่งผลสำเร็จในการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ในภาพรวมพบว่าไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้พบว่า มีปัจจัยบางด้านที่ผู้บริหารกับอาจารย์มีระดับค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นแตกต่างกันมากกว่าประเด็นอื่น โดยอาจารย์มีระดับค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหาร ได้แก่

1) ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง ได้แก่ การพาไปศึกษาดูงานหน่วยงาน/สถานศึกษาที่มีความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา (ผู้บริหาร $\bar{X} = 2.79$ อาจารย์ $\bar{X} = 3.36$ ผลต่างของ $\bar{X} = 0.57$)

2) ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ หน่วยงานหรือทีมงานที่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา (ผู้บริหาร $\bar{X} = 3.65$ อาจารย์ $\bar{X} = 4.26$ ผลต่างของ $\bar{X} = 0.57$) และ การมีที่ปรึกษาฝ่ายบริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ (ผู้บริหาร $\bar{X} = 3.53$, อาจารย์ $\bar{X} = 4.08$ ผลต่างของ $\bar{X} = 0.55$)

1.3.4 สรุปปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง โดยจำแนกปัญหาเป็น 5 ด้าน พบว่าผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นโดยภาพรวมเห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาในด้านต่าง ๆ ได้ทั้ง 5 ด้าน ปัญหาด้านที่มีค่าร้อยละของความคิดเห็นรวมเฉลี่ยสูง 3 อันดับ ได้แก่ ลำดับแรก ปัญหาด้าน

สมรรถนะของหน่วยงาน ร้อยละ 48.63 รองลงมา ได้แก่ ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 44.45 ลำดับ 3 ได้แก่ ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา ของหน่วยงาน ร้อยละ 29.02

เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาที่มีค่าร้อยละรวมเฉลี่ยของความคิดเห็นสูงสุด 5 อันดับ เรียงลำดับจากมากไปน้อยได้ดังนี้

- 1) ขาดแคลนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา ร้อยละ 79.07
- 2) มีภาระงาน (ประจำและงานในหน้าที่) หนักแทบไม่มีเวลาทำงานอื่น ร้อยละ 63.95
- 3) บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็น เพราะระบบงานเดิมคืออยู่แล้ว ร้อยละ 59.30
- 4) บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในการทำงาน ร้อยละ 55.81
- 5) ระบบบริหารงานไม่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ร้อยละ 53.49

เมื่อพิจารณาค่าร้อยละของความคิดเห็นของผู้บริหารกับอาจารย์ต่อปัญหาที่ คาดว่าจะเกิดขึ้น พบว่า อยู่ระหว่างร้อยละ 10.13 – 82.09 และผลต่าง ค่าร้อยละของความคิดเห็น ระหว่างผู้บริหารกับอาจารย์ ที่ต่างกันมากกว่า ร้อยละ 10 จำแนกตามปัญหาแต่ละด้าน เรียงลำดับ จากมากไปน้อย ได้แก่ ประเด็นปัญหา ดังต่อไปนี้

- 1) ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาเงินทุนหรือเงิน งบประมาณมีจำกัดเพราะได้รับการจัดสรรน้อยไม่พอเพียง ผู้บริหารเห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 57.89 และอาจารย์ ร้อยละ 28.36 ผลต่าง = 29.53 ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ ผู้บริหารเห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 52.63 อาจารย์ ร้อยละ 31.34 ผลต่าง = 21.29
- 2) ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ปัญหาบุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็นเพราะระบบงานเดิมคือ อยู่แล้ว ผู้บริหารเห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 47.37 อาจารย์ ร้อยละ 62.69 ผลต่าง = 15.32 ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในงาน ผู้บริหารเห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 47.37 อาจารย์ ร้อยละ 58.21 ผลต่าง = 10.84 ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานของท่านมักไม่ร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลง

แนวทางการปฏิบัติงาน ผู้บริหารเห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 26.32 อาจารย์ ร้อยละ 49.25 ผลต่าง = 22.93

3) ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาการวางแผนงาน โครงการประกันคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับนโยบาย ผู้บริหารเห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 15.79 อาจารย์ ร้อยละ 28.36 ผลต่าง = 12.57

4) ปัญหาด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาระดับกองทัพและระดับกระทรวง (กลาโหม) ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร โดยผู้บริหารเห็นว่าอาจจะเกิดปัญหาด้านนี้ ร้อยละ 26.32 อาจารย์ ร้อยละ 53.73

5) ปัญหาด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ความคิดเห็นทั้งสองกลุ่ม มีผลต่างของค่าร้อยละ ไม่เกินร้อยละ 10 ทุกประเด็นคำถาม

2. อภิปรายผล

จากผลสรุปการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง มี 4 ประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 การให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในภาพรวม พิจารณาจากความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ที่ให้ค่าระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยทั้ง 6 ด้าน โดยการให้ค่าระดับการส่งผลของปัจจัยต่อความสำเร็จในระดับสูงสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านนั้นมีความสำคัญหรือผู้บริหารและอาจารย์เห็นความสำคัญของปัจจัยด้านนั้น ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ มีระดับสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย และลำดับ 3 ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจเป็นลำดับสุดท้าย

2.1.1 การให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติสูงสุด สอดคล้องกับแนวคิดของ แวน มิเตอร์ และ แวน ฮอร์น ที่ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นตัวแปรตัวสุดท้ายในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จของการปฏิบัติตามนโยบาย นอกจากนี้ กล้า ทองขาว (2543 : 210) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านจิตสำนึกของผู้ปฏิบัติก่อนนโยบาย ซึ่งเป็นความคิดนึกก่อนนโยบายของบุคคลระดับผู้ปฏิบัติการ

เป็นปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ หากผู้ปฏิบัติไม่เข้าใจ หรือสงสัย หรือขาดความไว้วางใจต่อนโยบาย จะส่งผลกระทบต่อความตั้งใจที่จะทุ่มเท พลังความสามารถปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับแนวคิดการจัดตั้งกลไกการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในของกองทัพที่เน้นว่าบุคลากรที่ปฏิบัติงานหรือผู้ดำเนินงานประกันคุณภาพ การศึกษาเป็นกลไกสำคัญของการดำเนินงาน

จากการศึกษาครั้งนี้ พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผู้บริหาร และอาจารย์ คาดว่าจะเกิดขึ้นในระดับสูง ประเด็นปัญหา มีดังนี้

- 1) บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็น เพราะระบบงานเดิมคืออยู่แล้ว
- 2) บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในงาน
- 3) บุคลากรในหน่วยงานของท่านมักไม่ร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลง แนวทางการปฏิบัติงาน

2.1.2 การให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย

สอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยกำหนดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ในข้อ ปัจจัยด้านข้อความนโยบายนโยบาย (กล้า ทองขาว 2543 : 209) ซึ่งหมายถึง ข่าวสารนโยบาย (policy message) ที่ระบุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายนโยบาย หรือระบุมมาตรฐานนโยบายหรือแผนงาน รวมทั้งขั้นตอนหรือกลยุทธ์ต่าง ๆ ระเบียบวิธี กำกับ ติดตาม ประเมินผล ที่กำหนดไว้ หากข้อความนโยบายมีความชัดเจนไม่คลุมเครือ โอกาสที่นโยบายจะประสบความสำเร็จในขั้น นำไปปฏิบัติจะเป็นไปได้ยาก

จากการศึกษาครั้งนี้ พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย ได้แก่ ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ซึ่งมีประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยว่าอาจจะเกิดขึ้นในระดับสูง ได้แก่ 1) ไม่สามารถแปลงนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้ 2) ขาดการวางแผนควบคุมงานให้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย

2.1.3 การให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ตรงกับแนวคิดของ กล้า ทองขาว (2543 : 210) ที่กล่าวถึงปัจจัยด้านศักยภาพและความสามารถขององค์กรที่นำนโยบายไปปฏิบัติ พิจารณาที่ลักษณะสำคัญขององค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์กร เช่น

ความสามารถและประสพการณ์ของผู้นาองค์การ การสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลในองค์การ การมีระบบบริหารงานที่เหมาะสม วัฒนธรรมองค์การเน้นความสำเร็จและผลงานที่ดี เป็นต้น

จากการศึกษาครั้งนี้ พบปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นานโยบายไปปฏิบัติ คือ ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นานโยบายไปปฏิบัติ มีประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยในระดับสูง ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา ปัญหาภาระงาน (ประจำและงานในหน้าที่) หนักแทบไม่มีเวลาทำงานอื่น และปัญหาระบบบริหารไม่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

2.2 ปัจจัยที่ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นแตกต่างกัน เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนานโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง แม้ผลการทดสอบค่าที จะไม่ปรากฏว่าผู้บริหารและอาจารย์ มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่จากผลต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็น แสดงว่าผู้บริหารและอาจารย์ ให้ความสำคัญกับปัจจัยบางด้านแตกต่างกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการเสริมแรง และปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นานโยบายไปปฏิบัติ

2.2.1 ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการเสริมแรง ผู้บริหารกับอาจารย์มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันมาก เมื่อพิจารณาผลต่างค่าร้อยละของความคิดเห็น โดยอาจารย์มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหาร ได้แก่ การพาไปศึกษา ดูงานหน่วยงาน/สถานศึกษาที่มีความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา แสดงให้เห็นว่า อาจารย์ให้ความสำคัญกับการศึกษาดูงานมากกว่าผู้บริหาร เหตุผลอาจเนื่องจาก อาจารย์ส่วนใหญ่ต้องการแนวทางการปฏิบัติงานที่มีรูปแบบชัดเจน เป็นตัวอย่างให้นำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงานของตนได้จริง

2.2.2 ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นานโยบายไปปฏิบัติ ผู้บริหารกับอาจารย์มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันมาก เมื่อพิจารณาผลต่างค่าร้อยละของความคิดเห็น โดยอาจารย์มีระดับความคิดเห็นสูงกว่าผู้บริหาร ได้แก่

- 1) หน่วยงานหรือทีมงานที่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
- 2) การมีที่ปรึกษาฝ่ายบริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ

แสดงให้เห็นว่า อาจารย์ให้ความสำคัญในปัจจัยเหล่านี้มากกว่าผู้บริหาร ซึ่งในเรื่องนี้เมื่อพิจารณาควบคู่กับปัญหาที่คาดว่าอาจจะเกิดขึ้น พบว่าปัญหา ขาดแคลนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา ก็เป็นปัญหาที่ทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าอาจจะเกิดขึ้นได้

2.3 ปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์คาดว่าจะเกิดขึ้นในระดับสูง ได้แก่ ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และ ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน

2.3.1 **ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ** มีประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยในระดับสูง ได้แก่

- 1) ขาดแคลนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา
- 2) มีภาระงาน (ประจำและงานในหน้าที่) หนักแทบไม่มีเวลาทำงานอื่น
- 3) ระบบบริหารไม่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาในกลุ่มนี้ จะเห็นว่าลักษณะปัญหาจะเกี่ยวข้องกับ คน, สภาพการทำงาน และ ระบบบริหาร ซึ่งทั้งผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นคล้ายคลึงกันว่าเป็นสภาพที่หน่วยงานหรือองค์กรยังไม่มีความพร้อมในองค์ประกอบดังกล่าว ซึ่ง วรเดช จันทรรศ (2532 : 11) กล่าวถึงปัจจัยด้านสมรรถนะของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ ว่าสามารถทำให้การดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ดังนั้นหากขาดความพร้อมในปัจจัยดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินนโยบาย ทั้งนี้ปัญหาที่เกี่ยวกับบุคลากรจะเป็นปัญหาสำคัญที่พบได้บ่อยในระบบงานราชการ เพราะการสรรหาบุคลากรมีข้อจำกัดจากกฎระเบียบ ค่าตอบแทนต่าง ๆ การกำหนดอัตราบรรจุข้าราชการ การกำหนดคุณสมบัติของข้าราชการตำแหน่งต่าง ๆ และ การกำหนดความชำนาญตามเหล่าสายวิทยาการ เป็นต้น เหล่านี้ เป็นอุปสรรคในการจัดหาบุคลากรทั้งสิ้น

ในด้านสภาพการทำงาน และ ระบบบริหารงาน เป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเคยชินกับการทำงานตามระบบเดิม และไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอธิบายได้ด้วย ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติทางด้านกระบวนการของระบบราชการ ซึ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติในระบบราชการให้ประสบความสำเร็จ จะต้องคำนึงถึงระดับความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบายต่อสภาพความเป็นจริงในการให้บริการขององค์กร และระดับการยอมรับและปรับนโยบายเข้าเป็นส่วนหนึ่งของหน้าที่ประจำวันของผู้ปฏิบัติ

2.3.2 **ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง** มีประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยในระดับสูง ได้แก่

- 1) บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่าการทำงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็น เพราะระบบงานเดิมคืออยู่แล้ว

2) บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในงาน

3) บุคลากรในหน่วยงานของท่านมักไม่ร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงาน

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงว่าทั้งผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่าบุคลากรของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติยังไม่เห็นความสำคัญของการดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าว เนื่องจากนโยบายนี้เป็นนโยบายมาจากส่วนกลาง คือ กองทัพ หรือ กระทรวงกลาโหม ไม่ใช่รากฐานความต้องการแท้จริงของบุคลากรหรือหน่วยปฏิบัติ จึงทำให้ไม่เห็นความสำคัญ และนอกจากนี้ความรู้สึกต่อต้านอาจจะมีสาเหตุมาจากนโยบายนั้นมีผลให้ดุลพินิจตลอดจนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานประจำเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจาก การบริหารตามระบบคุณภาพ จะเน้น การควบคุม การตรวจสอบ และการประเมินผลงาน ดังนั้นระบบงานตามนโยบายประกันคุณภาพจะเพิ่มแรงกดดันให้บุคลากรต้องทุ่มเทเพื่องานอย่างหนักกว่าที่เคยเป็นมา ซึ่งผู้ปฏิบัติงานเข้าใจถึงภาระงานที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการตรวจสอบ และการประเมิน เป็นสภาพที่ทำให้บุคลากรรู้สึกว่าคุณถูกจับผิดในการทำงานอีกด้วย

2.3.3 ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน
มีประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์เห็นด้วยในระดับสูง ได้แก่ ไม่สามารถแปลงนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้ และ ขาดการวางแผนควบคุมงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาในกลุ่มนี้จะเห็นว่าผู้บริหารและอาจารย์มีความไม่มั่นใจในการควบคุมนโยบาย ซึ่ง วรเดช จันทรร (2532 : 14) ได้กล่าวถึง การควบคุมนโยบายว่าเป็นความสามารถในการวัดความก้าวหน้าหรือผลการปฏิบัติของนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการที่จัดทำขึ้น หากการควบคุมนโยบายไม่ประสบผลสำเร็จ ผู้รับผิดชอบในนโยบายนั้นขาดความสามารถที่จะวัดผล หรือควบคุมผลงานของหน่วยปฏิบัติ แสดงว่าจะเกิดปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติขึ้นได้ ปัญหาด้านการควบคุมจะมีมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ ได้แก่

1) ความสามารถของหน่วยที่รับผิดชอบในการแปลงนโยบายว่า จะสามารถแปลงออกมาเป็นแนวปฏิบัติ แผนงาน หรือโครงการที่สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายเพียงใด

2) ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ตามกิจกรรมแผนงาน หรือโครงการ

3) ความสอดคล้องในการกำหนดภารกิจ และมาตรฐานในการปฏิบัติงานของหน่วยงานย่อย

2.4 ประเด็นปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นต่างกันมาก จากค่าผลต่าง ร้อยละของความคิดเห็นมากกว่าร้อยละ 10

2.4.1 ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาเงินทุนหรือเงินงบประมาณมีจำกัดเพราะได้รับการจัดสรรน้อยไม่พอเพียง ปัญหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ ทั้ง 2 ประเด็นเป็นปัญหาที่ผู้บริหารเห็นด้วยในระดับสูงกว่าอาจารย์

2.4.2 ปัญหาด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ปัญหาบุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็นเพราะระบบงานเดิมคืออยู่แล้ว ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานเห็นว่า การประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในงาน ปัญหาบุคลากรในหน่วยงานของท่านมักไม่ร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงาน ทั้ง 3 ประเด็นเป็นปัญหาที่อาจารย์เห็นด้วยในระดับสูงกว่าผู้บริหาร

2.4.3 ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน ได้แก่ ปัญหาการวางแผนงาน โครงการประกันคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับนโยบาย ประเด็นปัญหานี้อาจารย์เห็นด้วยในระดับสูงกว่าผู้บริหาร

2.4.4 ปัญหาด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาระดับกองทัพและระดับกระทรวง (กลาโหม) ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร ประเด็นปัญหานี้อาจารย์เห็นด้วยในระดับสูงกว่าผู้บริหาร

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาทั้ง 4 ข้อ สามารถสรุปได้ว่า อาจารย์ตระหนักถึงปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นหลายด้านมากกว่าผู้บริหาร และปัญหาด้านที่ผู้บริหารเห็นด้วยในระดับสูงมากกว่าอาจารย์ เป็นประเด็นปัญหาที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ เงินทุนหรือเงินงบประมาณมีจำกัดเพราะได้รับการจัดสรรน้อยไม่พอเพียง วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ ส่วนปัญหาด้านที่อาจารย์ตระหนักมากกว่าผู้บริหาร จะมีลักษณะเป็นนามธรรม ซึ่งมีลักษณะซับซ้อนและยากต่อการแก้ไข ได้แก่ ความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ และปัญหาด้านการควบคุม นโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และทำการศึกษาต่อไป ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงดังต่อไปนี้

3.1.1 การสนับสนุนให้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายไปปฏิบัติมีความพอเพียงและเข้มแข็งมากขึ้น ในปัจจัยด้านที่ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นไปในทางเดียวกัน ได้แก่ ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย และปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

3.1.2 ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์การและกิจกรรมการเสริมแรง และปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลการศึกษา พบว่าทั้งสองปัจจัยนี้เป็นมีประเด็นคำถามที่อาจารย์ให้ความสำคัญสูงกว่าผู้บริหาร ได้แก่

- 1) การพาไปศึกษา ดูงานหน่วยงาน/สถานศึกษาที่มีความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2) หน่วยงานหรือทีมงานที่มีศักยภาพเหมาะสมที่จะดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
- 3) การมีที่ปรึกษาฝ่ายบริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นนี้สอดคล้องกับปัญหาที่อาจารย์คาดว่าจะเกิดขึ้นในระดับสูงอีกด้วย ได้แก่ ปัญหาขาดแคลนผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา

3.1.3 การแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความตั้งใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติของบุคลากร (อาจารย์) จากผลการศึกษาปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่า บุคลากรส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติหลายประการ และมีความรู้สึกต่อการปฏิบัติงานในลักษณะที่ยังไม่เห็นความสำคัญของการดำเนินงานตามนโยบาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นความไม่มั่นใจในการนำนโยบายไปปฏิบัติอีกด้วย

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง เช่น การส่งเสริมปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้มีรูปแบบการบริหารงานที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันวิชาการทหารอากาศ ชั้นสูง บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย

3.2.2 ศึกษาเปรียบเทียบผลการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงทั้ง 4 แห่ง เพื่อวิเคราะห์ข้อดีและข้อบกพร่องของผลการดำเนินงาน และหาแนวทางปรับเทียบคุณภาพผลงานให้ใกล้เคียงกัน

3.2.3 ศึกษาเปรียบเทียบวิธีการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในกองทัพ (กระทรวงกลาโหม) ที่ประสบผลสำเร็จในระดับสูง เพื่อใช้เป็นตัวแบบในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอื่น ๆ ในกองทัพ

3.2.4 การศึกษาระบบการบริหารงานที่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับระบบงานราชการแล้วช่วยลดปัญหาที่ผู้บริหารและอาจารย์มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า ระบบบริหารไม่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด (2543) *แนวทางการประกันคุณภาพ การศึกษา* สถาบันการศึกษาของกองทัพ กรุงเทพมหานคร กรมยุทธศึกษาทหาร
- กรมยุทธศึกษาทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด (2543) *แนวทางการตรวจสอบคุณภาพ การศึกษา* สถาบันการศึกษาของกองทัพ กรุงเทพมหานคร กรมยุทธศึกษาทหาร
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมด้วยกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และ พระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับ พ.ศ.2545* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กล้า ทองขาว (2543) "กลยุทธ์และปัญหาการนำนโยบายไปปฏิบัติ" ใน *ประมวลสาระหุควิชา นโยบายและการวางแผนการศึกษา* หน่วยที่ 3 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย
- ธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- คณะอนุกรรมการร่างกฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาเฉพาะทางตามพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2544) (ร่าง) *กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษา เฉพาะทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542* มปท.
- ถวัลย์ วรเทพพิพัฒน์ (2537) "การนำนโยบายไปปฏิบัติ" ใน *เอกสารประกอบวิชา รศ.740* กรุงเทพมหานคร โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ธรรมบุญ ศรีจันทน์ (2544) "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมศิลปากร" *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา* ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บุญชม ศรีสะอาด (2543) *การวิจัยเบื้องต้น* พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร สุวีริยาสาส์น
- ปกรณ์ ปรียากร (2339) "การกำหนดนโยบายของรัฐ : บทวิเคราะห์ปัญหาและทางออกของ ประเทศกำลังพัฒนา" ใน *เอกสารประกอบการสอนวิชา รศ.785* กรุงเทพมหานคร โครงการเอกสารตำราคณะรัฐประศาสนศาสตร์
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543) *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

- พิตร ทองซัน (2544) "การวางแผนการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การวิจัยการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 3 หน้า 232-233 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- พิทยา บวรวัฒนา (2544) *รัฐประศาสนศาสตร์ ทฤษฎีและแนวการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 8
 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ขงยุทธ เกษสาคร (2541) *การวางแผนและนโยบายทางด้านทรัพยากรมนุษย์* กรุงเทพมหานคร
 ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- วรเดช จันทรศร (2539) *การนำนโยบายไปปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร โครงการเอกสารและตำรา
 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- . (2537) "การนำนโยบายไปปฏิบัติ : ตัวแบบและคุณค่า" ใน *เอกสารประกอบ
 การสอนวิชาศ.740* กรุงเทพมหานคร โครงการเอกสารและตำรา
 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- . (2532) *การศึกษากำหนดนโยบายไปปฏิบัติ : การสำรวจวรรณกรรม* รายงาน
 เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วิจิตร ศรีสอ้าน ศ.ดร. (2543) "แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับนโยบาย" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา
 นโยบายและการวางแผนการศึกษา* หน่วยที่ 1 นนทบุรี มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สถาบันส่งเสริมการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ (2543) *แนวทางกา
 ปรประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร บริษัทพิมพ์ดีจำกัด
- สุรินทร์ บัวงาม (2542) "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายกองทุนให้กู้ยืม
 เพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในเขตการศึกษา 5" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี (2543) *พระราชบัญญัติ
 การศึกษาแห่งชาติ* มปท.
- อุทุมพร จามรมาน (2530) *แบบสอบถาม : การสร้างและการใช้* กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Van Meter, Donald S. and Van Horn, Carl E. (1977) "The Implementation of
 Intergovernmental Policy in Stuart S. Nagel (ed.)" ; *Policy Studies Review Annual*.
 Vol.1. Beverly Hills, California : SAGE Publications.
 ----- . "The Policy Implementation Process : A Conceptual Framework."
Administration & Society. 6 (February) : 445-448.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม)

๑. นาวาอากาศเอก อนันต์ ศรีอำไพ	คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
๒. นาวาอากาศเอก ชงชัย วิโรจนภา	ผู้อำนวยการกองวิชาทหารและเสนานิการกิจ
สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง
กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ
๓. นาวาอากาศโท สมจิตร แก้วนาค	อาจารย์กองวิเคราะห์ประเมินผล
โรงเรียนเสนานิการทหารอากาศ
๔. นาวาอากาศโทหญิง ผศ.ดร. ทิพย์รัตน์
สีเพชรเหลือง	รองหัวหน้าภาควิชาสังคมศาสตร์
กองการศึกษา โรงเรียนนายเรืออากาศ
๕. นาวาอากาศโทหญิง ศิริกัญญา ฤทธิแปลง	อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ
กรมแพทย์ทหารอากาศ

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

**เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ
ในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง"**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ ใช้เป็นข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบแบบสอบถาม และผู้วิจัยจะมารับแบบสอบถามคืน ใน..... ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

น.ท.หญิงอารีย์ วิศิษฐกร

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ท่านเลือก

บทบาท	สถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน
() ผู้บริหาร	() วิทยาลัยการทัพอากาศ
() อาจารย์	() โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
	() โรงเรียนนายทหารอากาศอาวุโส
	() โรงเรียนนายทหารชั้นผู้บังคับฝูง

ตอนที่ 2 : ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกัน คุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

ลักษณะในข้อใดที่ท่านเห็นว่าจะส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูงที่ท่านปฏิบัติงานอยู่ในปัจจุบัน กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ เพื่อเลือกระดับการส่งผลต่อความสำเร็จของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๑ ลงในช่องที่ต้องการ

- 5 หมายถึง ระดับการส่งผลต่อความสำเร็จมากที่สุด
 4 หมายถึง ระดับการส่งผลต่อความสำเร็จมาก
 3 หมายถึง ระดับการส่งผลต่อความสำเร็จปานกลาง
 2 หมายถึง ระดับการส่งผลต่อความสำเร็จน้อย
 1 หมายถึง ระดับการส่งผลต่อความสำเร็จน้อยที่สุด

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา ในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง	ระดับการส่งผล ๑				
	5	4	3	2	1
ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา 1. การศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของงานประกันคุณภาพการศึกษา					

2. การกำหนดวิสัยทัศน์ของนโยบายและแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา					
3. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา					
4. การกำหนดนโยบายและแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา					
5. การกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่นโยบายกำหนด					
6. การกำหนดแนวทางควบคุม กำกับดูแลให้งานเป็นไปตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา					
7. การกำหนดแนวทางในการประเมินผลงานประกันคุณภาพการศึกษา					
8. การกำหนดแนวทางปรับปรุงงานและติดตามผลการประกันคุณภาพการศึกษา					
ปัจจัยด้านทรัพยากรในการประกันคุณภาพการศึกษา					
9. การกำหนดผู้รับผิดชอบบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา					
10. การกำหนดงบประมาณที่ใช้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา					
11. การกำหนดเวลาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา					
12. การกำหนดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา					
13. การกำหนดระบบสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา					
14. การกำหนดระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษา					
15. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับบริการในการประกันคุณภาพการศึกษา					
16. การจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา					
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง	ระดับการส่งผล ฯ				
	5	4	3	2	1
ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง					
17. การประชาสัมพันธ์เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา					
18. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา					
19. การสร้างแนวคิด/อุดมการณ์ในการทำงานมุ่งสู่คุณภาพ					

20. การออกกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งของสถาบันวิชาการทหาร อากาศชั้นสูงเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา					
21. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานใน สอศ.๑ เกี่ยวกับการเตรียมการประกันคุณภาพการศึกษา					
22. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานนอก สอศ.๑ เกี่ยวกับการเตรียมการประกันคุณภาพการศึกษา					
23. การเปิดโอกาสให้ (ชุมชน) สายวิชาการมีส่วนร่วม					
24. การพาไปศึกษาดูงานหน่วยงาน/สถานศึกษาที่มีความสำเร็จ ในการประกันคุณภาพการศึกษา					
ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ					
25. หน่วยงานหรือทีมงานมีศักยภาพเหมาะสมที่จะดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา					
26. การมีทีมงานหรือบุคลากรในหน่วยงานเพียงพอ เหมาะสมกับปริมาณงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา					
27. การที่หน่วยงานมีระบบและกระบวนการควบคุม การปฏิบัติงานอย่างรัดกุมและต่อเนื่อง					
28. การมีที่ปรึกษา ฝ่ายบริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ในการดำเนินงานอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ					
29. หน่วยงานมีวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจัง เน้น ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย					
30. หน่วยงานให้การสนับสนุนและมีการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นในการทำงานเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสม เพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง					
31. การจัดโครงสร้างและระบบงาน โดยแบ่งความรับผิดชอบ อย่างชัดเจนในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษา					
32. หน่วยงานมีค่านิยมที่ดีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษา และเห็นความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานด้านการศึกษา					
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา ในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง	ระดับการส่งผล ๑				
	5	4	3	2	1
ปัจจัยด้านเงินใจทางเศรษฐกิจ					
33. การจัดตั้งงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ของ สอศ.๑ ในแผนงานจัดตั้งงบประมาณอย่างต่อเนื่อง					
34. การจัดสรรงบประมาณในการประกันคุณภาพการศึกษา ของ สอศ.๑ อย่างพอเพียงและเหมาะสม					
35. การนำงบประมาณประจำปีที่ได้ ไปใช้เพื่อการปรับปรุง และพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูง					
36. การทำแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานอย่างชัดเจน ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในแผนพัฒนาและแผน					

ปฏิบัติการประจำปี					
37. การระดมทุนหรือทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา					
38. การบริหารงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้					
39. บุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถควบคุมและใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม					
40. บุคลากรมีความพึงพอใจที่จะใช้งบประมาณจำนวนมากของหน่วยงาน เพื่อใช้ดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา					
ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ					
41. ความเสียสละ มุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย					
42. ทีมงานมีทัศนคติในการทำงานมุ่งสู่เป้าหมายและมีแรงจูงใจสูง					
43. ทีมงานใช้ความคิดสร้างสรรค์และใช้เหตุผลในการปฏิบัติงานร่วมกัน					
44. บุคลากรมีความเป็นผู้นำ มีความคิดในการพัฒนางานและตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม					
45. ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมและบุคลากรมีความสามารถและเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกันเป็นทีม					
46. ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน					
47. ทีมงานตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องนำแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติ					
48. ทีมงานเห็นว่า การประกันคุณภาพทำให้การเรียนการสอนในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของ สอศ.๑					

ตอนที่ 3 : ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

กรุณาเขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ท่านเห็นว่าปัญหานั้นอาจจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง

1. ปัญหาด้านสมรรถนะของหน่วยงาน

- ___ 1.1 วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานไม่พอเพียง
- ___ 1.2 เงินทุน หรือเงินงบประมาณมีจำกัดเพราะได้รับการจัดสรรน้อยไม่พอเพียง
- ___ 1.3 ขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงาน
- ___ 1.4 ขาดแคลนผู้มีความรู้เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพการศึกษา
- ___ 1.5 ระบบบริหารงานไม่เอื้อต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
- ___ 1.6 มีภาระงาน (ประจำและงานในหน้าที่) หนักมากแทบไม่มีเวลาทำงานอื่น

2. ปัญหาด้านการควบคุมนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงาน
 - ___ 2.1 ไม่สามารถแปลงนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปสู่การปฏิบัติได้
 - ___ 2.2 ขาดการวางแผนควบคุมงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย ฯ
 - ___ 2.3 การวางแผนงานโครงการประกันคุณภาพการศึกษาไม่สอดคล้องกับนโยบาย ฯ
 - ___ 2.4 ไม่สามารถกำหนดภารกิจ ตลอดจนมาตรฐานการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ ฯ
3. ปัญหาทางด้านความร่วมมือและการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
 - ___ 3.1 บุคลากรในหน่วยงานของท่านมักไม่ร่วมมือต่อการเปลี่ยนแปลงแนวทางการปฏิบัติงาน
 - ___ 3.2 บุคลากรส่วนใหญ่เห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีความจำเป็นเพราะระบบงานเดิมดีอยู่แล้ว
 - ___ 3.3 บุคลากรบางส่วนในหน่วยงานต่อต้านการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา
 - ___ 3.4 บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าการประกันคุณภาพการศึกษาทำให้เพิ่มภาระงาน และเสียขวัญกำลังใจเพราะถูกจับผิดในการทำงาน
4. ปัญหาทางด้านอำนาจและความสัมพันธ์กับองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 - ___ 4.1 หน่วยงานของท่านมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานกลาง (สอศ.ฯ) น้อยมาก
 - ___ 4.2 หน่วยงานของท่านประสบปัญหาในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ___ 4.3 บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานเกี่ยวข้องเป็นเรื่องยุ่งยาก
 - ___ 4.4 บุคลากรในหน่วยงานเห็นว่าความสำเร็จในการทำงานของหน่วยงานของตนเองไม่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานอื่น
5. ปัญหาทางด้านความสนับสนุนและความผูกพันขององค์กรหรือบุคคลที่สำคัญ
 - ___ 5.1 การทำงานประกันคุณภาพการศึกษาไม่ค่อยได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง
 - ___ 5.2 ผู้บริหารหน่วยงานไม่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้บริหารระดับสูง
 - ___ 5.3 หน่วยงานไม่ค่อยได้รับการยอมรับและความเชื่อถือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - ___ 5.4 ระดับกองทัพและระดับกระทรวง (กลาโหม) ยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร

ภาคผนวก ค

หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กวศ.สอศ.บศอ. (โทร.๒ – ๔๒๐๑)

ที่ กห ๐๖๑๒.๓(๔)/

วันที่ พ.ย.๔๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผอ.กวศ.สอศ.บศอ.

๑. ด้วยดิฉัน น.ท.หญิง อารีย์ วิศิษฐกร ตำแหน่ง อจ.กวศ.สอศ.บศอ. เป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ศึกษาค้นคว้าอิสระ (วิจัย) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

ของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งใช้เครื่องมือวิจัยในรูปแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยสนับสนุนการศึกษา และคณาจารย์ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัด สอศ.บศอ. จำนวน ๑๐๐ คน

๒. เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดิฉัน มีความประสงค์ขออนุญาตแจกแบบสอบถามให้กับบุคลากรของ สอศ.บศอ. ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามข้อ ๑ ตามแบบสอบถามและโครงร่างการวิจัยที่แนบ

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการให้ต่อไป

น.ท.หญิง

อจ.กยศ.สอศ.บศอ.

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ กยศ.สอศ.บศอ. (โทร.๒ – ๔๒๐๑)

ที่ (ต่อ กยศ.๑ เลขรับ ๓๗๘/๔๖) วันที่ พ.ย.๔๖

เรื่อง ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผบ.สอศ.บศอ.

๑. ตามที่ น.ท.หญิง อารีย์ วิศิษฐกร ตำแหน่ง อจ.กยศ.สอศ.บศอ. รายงาน ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาไปปฏิบัติในสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง” จากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยสนับสนุนการศึกษา และคณาจารย์ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัด สอศ.บศอ. นั้น

๒. กวศ.สอศ.บศอ. พิจารณาเห็นว่าหัวข้อเรื่องการวิจัยที่ น.ท.หญิงอารีย์ ฯ ศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในสังกัด สอศ.บศอ. เห็นสมควรอนุญาตให้ น.ท.หญิงอารีย์ ฯ แจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาในสังกัด สอศ.บศอ. ตามที่รายงาน

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุญาต

น.อ.

ผอ..กวศ.สอศ.บศอ.

- อนุญาต
- รong ผบ.สอศ.บศอ., เสธ.สอศ.บศอ. และ รong เสธ.สอศ.บศอ. ทราบ
- นขต.สอศ.บศอ. ทราบและให้การสนับสนุนต่อไป

พล.อ.ท.

ผบ.สอศ.บศอ.

พ.ย.๕๖

ค่าแสดงคุณภาพของแบบสอบถาม

ค่าแสดงคุณภาพของแบบสอบถาม

ผลวิเคราะห์ข้อมูลจากชุด Pretest (Try out) n = 20

หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม 48 ข้อ ที่เป็น Rating scale โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha : α) ของ ครอนบาค (Cronbach)

1. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเฉลี่ยทั้งฉบับ = 0.94
2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เฉลี่ยแต่ละด้าน
 - 2.1 ด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย มี 8 ข้อ ค่า $\alpha = 0.93$
 - 2.2 ด้านทรัพยากรนโยบาย มี 8 ข้อ ค่า $\alpha = 0.91$
 - 2.3 ด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง มี 8 ข้อ ค่า $\alpha = 0.91$
 - 2.4 ด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ มี 8 ข้อ ค่า $\alpha = 0.94$
 - 2.5 ด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ มี 8 ข้อ ค่า $\alpha = 0.95$
 - 2.6 ด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ มี 8 ข้อ ค่า $\alpha = 0.96$
3. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามรายข้อ (48 ข้อ) แบ่งตามปัจจัยแต่ละด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และ

มาตรฐานนโยบาย

ปัจจัยด้านวัตถุประสงค์และมาตรฐานนโยบาย	Item Total Correlation	Alpha
1. การศึกษาข้อมูลเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ของงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.76	0.91
2. การกำหนดวิสัยทัศน์ของนโยบายและแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.74	0.91
3. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบายในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.78	0.91
4. การกำหนดนโยบายและแผนงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.78	0.91
5. การกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือการดำเนินงานคุณภาพการศึกษาให้เป็นที่ไปตามที่นโยบายกำหนด	0.58	0.92
6. การกำหนดแนวทางควบคุม กำกับดูแลให้งานเป็นที่ไปไปตามนโยบายประกันคุณภาพการศึกษา	0.73	0.91
7. การกำหนดแนวทางในการประเมินผลงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.80	0.90
8. การกำหนดแนวทางปรับปรุงงานและติดตามผลการประกันคุณภาพการศึกษา	0.79	0.91

ตารางที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย

ปัจจัยด้านทรัพยากรนโยบาย	Item Total Correlation	Alpha
1. การกำหนดผู้รับผิดชอบบริหารงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.75	0.93
2. การกำหนดงบประมาณที่ใช้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	0.87	0.93
3. การกำหนดเวลาในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	0.65	0.94
4. การกำหนดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา	0.90	0.92
5. การกำหนดระบบสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา	0.86	0.93
6. การกำหนดระบบบริหารจัดการประกันคุณภาพการศึกษา	0.61	0.94
7. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับบริการในการประกันคุณภาพการศึกษา	0.86	0.93
8. การจัดเตรียมบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.77	0.93

ตารางที่ 3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กร
และกิจกรรมการเสริมแรง

ปัจจัยด้านการสื่อสารระหว่างองค์กรและกิจกรรมการเสริมแรง	Item Total Correlation	Alpha
1. การประชาสัมพันธ์เรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา	0.74	0.92
2. การจัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจในการประกันคุณภาพการศึกษา	0.79	0.92
3. การสร้างแนวคิด/อุดมการณ์ในการทำงานมุ่งสู่คุณภาพ	0.66	0.93
4. การออกกฎ ระเบียบ หรือคำสั่งของสถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง เพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.64	0.93
5. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานใน สอศ.๑ เกี่ยวกับการเตรียมการประกันคุณภาพการศึกษา	0.78	0.92
6. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงานนอก สอศ.๑ เกี่ยวกับการเตรียมการประกันคุณภาพการศึกษา	0.82	0.92
7. การเปิดโอกาสให้ (ชุมชน) สายวิชาการมีส่วนร่วม	0.85	0.91
8. การพาไปศึกษาดูงานหน่วยงาน/สถานศึกษาที่มีความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา	0.82	0.91

ตารางที่ 4 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงาน
ที่นำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัจจัยด้านลักษณะหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ	Item Total Correlation	Alpha
1. หน่วยงานหรือทีมงานมีศักยภาพที่เหมาะสมที่จะดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.81	0.93
2. การมีทีมงานหรือบุคลากรในหน่วยจำนวนเพียงพอเหมาะสมกับปริมาณงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	0.77	0.94
3. การที่หน่วยงานมีระบบและกระบวนการควบคุมการปฏิบัติงานอย่างรัดกุมและต่อเนื่อง	0.78	0.94
4. การมีที่ปรึกษา ฝ่ายบริหาร นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญในการดำเนินงานอย่างครบถ้วนและมีคุณภาพ	0.90	0.93
5. หน่วยงานมีวัฒนธรรมการทำงานอย่างจริงจัง เน้นความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	0.79	0.94

6. หน่วยงานให้การสนับสนุนและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมเพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง	0.82	0.94
7. การจัดโครงสร้างและระบบงานโดยแบ่งความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.84	0.93
8. หน่วยงานมีค่านิยมที่ดีต่อระบบประกันคุณภาพการศึกษาและเห็นความจำเป็นต่อภารกิจงานด้านการศึกษา	0.80	0.93

ตารางที่ 5 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ	Item Total Correlation	Alpha
1. การจัดตั้งงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพทางการศึกษาของ สอศ.๑ ในแผนงานจัดตั้งงบประมาณอย่างต่อเนื่อง	0.73	0.90
2. การจัดสรรงบประมาณในการประกันคุณภาพการศึกษาของ สอศ.๑ อย่างพอเพียงและเหมาะสม	0.89	0.89
3. การนำงบประมาณประจำปีที่ได้ไปใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูง	0.64	0.91
4. การทำแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานอย่างชัดเจนในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการประจำปี	0.70	0.91
5. การระดมทุนหรือทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา	0.70	0.91
6. การบริหารงบประมาณเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างโปร่งใส	0.73	0.90

ตรวจสอบได้		
7. บุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสามารถควบคุมและใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างเหมาะสม	0.68	0.91
8. บุคลากรมีความพึงพอใจที่จะใช้งบประมาณจำนวนมากของหน่วยงานเพื่อดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	0.76	0.90

ตารางที่ 6 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามในปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ

ปัจจัยด้านความตั้งใจของผู้ปฏิบัติ	Item Total Correlation	Alpha
1. ความเสียสละ มุ่งมั่น ทุ่มเทในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษาทุกฝ่าย	0.78	0.94
2. ทีมงานมีทัศนคติในการทำงานมุ่งสู่เป้าหมายและมีแรงจูงใจสูง	0.93	0.93
3. ทีมงานใช้ความคิดสร้างสรรค์และใช้เหตุผลในการปฏิบัติงานร่วมกัน	0.86	0.93
4. บุคลากรมีความเป็นผู้นำ มีความคิดในการพัฒนางานและตัดสินใจเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม	0.91	0.93
5. ผู้บริหารใช้กระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วมและบุคลากรมีความสามารถและเชี่ยวชาญในการทำงานร่วมกันเป็นทีม	0.94	0.93
6. ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจนโยบายประกันคุณภาพการศึกษาอย่างชัดเจน	0.74	0.94
7. ทีมงานตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องนำแนวทางการประกันคุณภาพ	0.79	0.94

การศึกษาไปปฏิบัติ		
8. ทีมงานเห็นว่าการประกันคุณภาพทำให้การเรียนการสอนในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายของ สอศ.๑	0.56	0.96

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นาวาอากาศโทหญิงอารีย์ วิธิศุภกร
วัน เดือน ปีเกิด	28 มีนาคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	พยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลทหารอากาศ พ.ศ.2527
สถานที่ทำงาน	สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ กองทัพอากาศ ดอนเมือง กรุงเทพฯ 10210 โทร. 0-2534-4201
ตำแหน่ง	อาจารย์กองวิชาพิเศษ สถาบันวิชาการทหารอากาศชั้นสูง กองบัญชาการฝึกศึกษาทหารอากาศ